гр.Кюстендил, пл.„Велбъжд” №1, тел. 078/551166; факс 078/551004;e-mail: obshtina@kustendil.bg

ОБЩИНА КЮСТЕНДИЛ

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА
ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

СРОК НА ПРОГРАМАТА:4 ГОДИНИ

Приета с решение № 786 /31.05.2018 г.
на Общински съвет Кюстендил

Кюстендил, 2018 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ 3
1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА 4
1.1. ПРИРОДО-ГЕОГРАФСКА И ТЕРИТОРИАЛНО-АДМИНИСТРАТИВНА ХАРАКТЕРИСТИКА 4
1.1.1. Географско положение спрямо територията на страната 4
1.1.2. Съседни общини 5
1.1.3. Релеф 5
1.1.4. Климат 5
1.1.5. Полезни изкопаеми 6
1.1.6. Кметства и населени места в общината 6
1.2. ДАННИ И ИНФОРМАЦИЯ, ОТНАСЯЩИ СЕ ДО ОКОЛНАТА СРЕДА 9
1.2.1. Въздух 9
1.2.2. Водни ресурси 11
1.2.3. Отпадъци 16
1.2.4. Почви и нарушени терени 42
1.2.5. Защитени територии и биоразнообразие 43
1.2.6. Шум 51
1.2.7. Зелени площи в населените места 51
1.2.8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения 53
1.3. УПРАВЛЕНСКИ ФАКТОРИ 53
1.3.1. Отговорности и задачи 53
1.3.2. Сътрудничество 56
1.3.3. Информиране на обществеността 57
1.4. ИКОНОМИЧЕСКО СЪСТОЯНИЕ 58
1.4.1. Промишленост 58
1.4.2. Инфраструктура 60
1.5. ФИНАНСОВИ ПОКАЗАТЕЛИ 62
1.5.1. Бюджет 62
1.5.2. Приходи 63
1.5.3. Разходи 63
1.5.4. Такси 64
1.6. ДЕМОГРАФСКИ ПОКАЗАТЕЛИ 64
1.6.1. Население на общината 64
1.6.2. Миграция 66
1.6.3. Възрастова структура на населението 67
1.7. СОЦИАЛНО – ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ 67
1.7.1. Средно-годишен доход 68
1.7.2. Относителен дял на разходите 68
1.7.3. Заетост 69
2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT/ 69
3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА 72
4. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА 73
4.1. ГЕНЕРАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ 73
4.2. СПЕЦИФИЧНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ 74
4.3. ПРИОРИТЕТИ 75
5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ 75
6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА 79
6.1. ОТГОВОРНИ ЛИЦА 79
6.2. ОТЧЕТНОСТ 79
7. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМАТА 80

ВЪВЕДЕНИЕ

Програмата за опазване на околната среда на община Кюстендил е разработена съгласно чл.79, ал.1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), в съответствие с указанията на министъра на околната среда и водите за структура и съдържание на общинските програми за опазване на околната среда.

Всички данни, постъпили от различни източници, са съгласувани с общинската администрация и коригирани в зависимост от последната актуална информация, достъпна чрез използваните източници.

Основните цели на програмата за опазване на околната среда на община Кюстендил, са:

- Определяне на съществуващото състояние, желаните резултати и начините за постигането им;
- Обединяване усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и предприятията на територията на общината за решаване на проблемите;
- Откроряване на приоритетите на общината и съобразяване на общинските мерки с националните програми и стратегии;
- Предвиждане на основните мерки, чрез които следва да се изпълнят задълженията на общината и да се реализират правомощията, делегирани от нормативните актове в областта на околната среда;
- Аргументиране на проектите на общината, предложени за финансиране от общински, национални и други източници на финансиране;
- Използване на оптимално ограничени финансови и човешки ресурси, съсредоточени за решаване на най-приоритетните проблеми;

В програмата са предвидени мерки за осигуряване на необходимия обем информация и използването й при последваща актуализация на програмата.

Общинската програма за управление на дейностите по отпадъците (ОПУДО), разработена в съответствие със Закона за управление на отпадъците (ЗУО), Програма за управление и подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на община Кюстендил, Програма за лечебните растения са неразделна част от общинската програма за опазване на околната среда (ОПООС) на община Кюстендил (**Приложение №1**). Включването на целите и мерките за този сектор в програмата за околна среда определя приоритетността им в целия комплекс от екологични проблеми на общината.

Заложените в ОПООС конкретни програмни мерки са предвидени за период от 3 /три/ години, който е определен в зависимост от съществуващото състояние на общината, изискванията на нормативните актове и периода на планиране на общинското развитие в социалната и икономическата сфера.

1. АНАЛИЗ НА СРЕДАТА

Информацията за община Кюстендил, която е анализирана при изготвянето на програмата, е свързана с данните по определени фактори.

Анализът определя съществуващото състояние на факторите, които имат значение за разработването и изпълнението на програмата. Целта е да се анализират тенденциите на развитие и да се идентифицират причините, като са включени:

- данни и информация за отделните фактори;
- анализ на базата данни по фактори;
- формулиране на тенденциите по фактори;
- определяне на проблемите и причините, които ги обуславят и пораждат - технически, организационни, управленски, ресурсни, информационни и т.н.

В случаите, когато информацията е остаряла или не може да се набави по никакъв начин, то набирането й е записано, като задача от програмата. При набавянето й по-нататък в хода на актуализацията на програмата, данните ще се използват за анализ на съответния фактор. Факторите, които нямат приложение в общината, не са отразени в програмата.

1.1. Природо-географска и териториално-административна характеристика

1.1.1. Географско положение спрямо територията на страната

Община Кюстендил е една от най-западните общини в Република България и е разположена в югозападната част на България. Карта на България с точното местонахождение на общината е дадено в **Приложение №2**.

Община Кюстендил обхваща територия с площ от 964,3 кв.км. С тази площ общината се нарежда на трето място в Югозападна България (бившата Софийска област) и е сред най-големите в страната.

Разположен на стратегическо място в западната част, общинския център град Кюстендил е на естествен географски кръстопът, който е спомогнал градът да се превърне във важен административен, икономически и културен център не само в рамките на Кюстендилска община, но и за цялата Кюстендилска област. Освен важен шосеен възел, Кюстендил се явява и балнеоложки и туристически център с национално и международно значение, археологически и архитектурен резерват, изходен пункт за туризъм и ски спорт в Осоговската планина.

Като важни предимства може да се считат:

- Наличие на уникален природен потенциал - разнообразен релеф-Западнобългарските планини, най-известна от които е Осоговската планина; река Струма-една от големите български реки, вливаща се в Бяло море /Гърция/; наличие на термоминерални извори с доказани лечебни свойства в областта на балнеолечението;
- Добра суровинна база: иглолистни и широколистни гори, инертни материали за строителство и др.;
- Градът е разположен в зона, подходяща за развитие на трансгранично сътрудничество /до границите с РМакедония и РСърбия /
- Разстоянието от Кюстендил до столицата София е 86 км, до границата с Р Македония е 22 км, а до границата с Р Сърбия е 30 км.

1.1.2. Съседни общини

Община Кюстендил граничи с общините Трекляно, Земен, Радомир, Бобовдол и Невестино.

Връзката между котловините се осъществява чрез проломи - Земенски (на р. Струма) и Мазарачевски (на р. Бистрица), през които минава железопътната линия София-Кюстендил-Гюешево, а между планините има удобни седловини, през които минават основните шосейни връзки, свързващи общината със съседните страни, както и с вътрешността на страната. Община Кюстендил включва 72 населени места, обединени в 48 кметства.

1.1.3. Релеф

Релефът на общината е изключително разнообразен и включва по-голямата част от Кюстендилската котловина (със средна височина от около 500 м), Каменичката котловина (средна височина 950 м), планините Осогово, Лисец, Конявска, Чудинска и други гранични ридове от южната хълмиста област на Краището. В тези си граници и обхват общината съществува от 1988 година и приобщава части с надморска височина от около 470 м. (р. Струма) до 2251 м (вр. Руен-Осоговска планина). Ландшафтът на района е северен субсредиземноморски с предимно равни котловинни дъна, с широколистни гори, иглолистно-широколистни гори, иглолистни гори, редки и нискостеблени гори.

Геоложка характеристика

Кюстендил е разположен в югозападната част на Кюстендилската котловина, която е оградена от Конявската и Змеевската планина, от север, от височината Лисец от запад, от Осоговската планина, от югозапад и юг и от по-високото Дупнишко поле, от изток. Надморската височина на Кюстендилската котловина е между 500 и 600 м.

Регионално котловината попада в Краищенско-Конявската планинско-котловинна част, а в геоложко отношение тя спада към Краищидно-Осоговския гънково-разломен блок от Западна България. Последният е изграден от предимно линейно ориентирани на юг-югоизток млади (алпийски) гънкови и разломни структури.

Град Кюстендил е построен върху делувиалните склонове на височините и ниските тераси на р. Банщица. Непосредствено, южно от града се разполага известният високо денивелиран хълм Хисарлъка - североизточен завършек на Осоговската планина.

Околните планини имат пъстър геоложки строеж, представен от разнообразни допалеозойски кристалинни скали, гранитоиди, риолити, палеозойски и мезозойски карбонатни и теригенни скали, юрско-креден ритмичен флиш, палеогенски пясъчници и мергели, неогенски теригенно-въгленосни утайки, кватернерни чакъли и пясъци. Тези скали изграждат и дълбочинния строеж на самата Кюстендилска котловина. Кюстендилската котловина и околностите й попадат изцяло в сеизмична зона с интензивност от седма степен по скалата на Медведев, Шпонхойер и Карник. Южно от нея, с център в с. Крупник (край Симитли) и кръгови изосейсти до десета степен се разполага най-активната сеизмична зона в България.

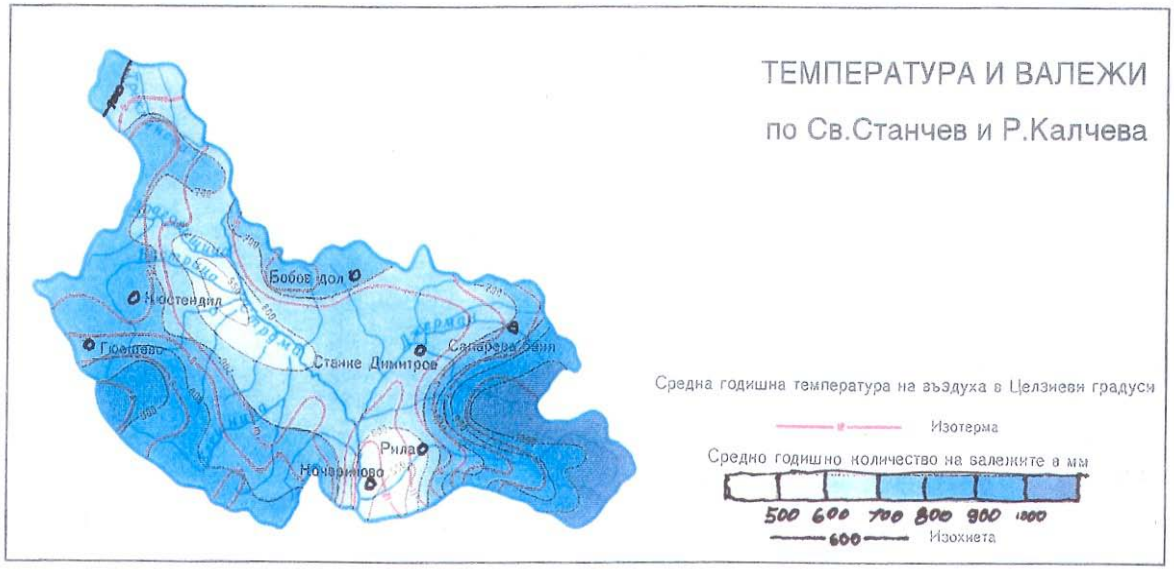
Котловината и склоновете на оградните планини притежават и други геоложки рискове: свлачища, срутища, поройни речни разливи.

В инженерно-геоложко отношение районът се характеризира със скални, полускални, глинести типове скали и комплекси от тях.

1.1.4. Климат

Община Кюстендил е в област с преходно-континентален климат, като в Кюстендилската котловина, наред с елементите на континенталния климат, се чувства и влиянието на Егейско море.

В планинските части над 1600 м по отношение на климатичните елементи се наблюдават характеристики, които се отнасят за планинския климат в България. Средногодишната температура е 11,2 °C, като минимумът е през месец януари -0,8 °C, а максимумът през месец юли е 21,8 °C. Лятото е горещо, като не са рядкост и продължителните засушавания, зимата е умерено студена, а пролетта е прохладна и по-студена от есента. Преобладават северозападните, северните и югоизточните ветрове, като случаите на тихо време са над 54% годишно. Валежите са 625 мм годишно (фиг.1.1.4.), неравномерно разпределени с максимум в края на пролетта (месеците май и юни), вторичен максимум през есента (месеците октомври и ноември) и летен минимум (месеците август и септември).

Фиг.1.1.4. *Температура и валежи*

1.1.5. Полезни изкопаеми

На територията на община Кюстендил са открити рудни и нерудни полезни изкопаеми. Кюстендилският въглищен басейн е разположен в северната част на Кюстендилската котловина. Експлоатираният въглищен пласт е с дебелина от 1 до 6.6 метра. Съдържат пепел 25-45 % и сяра 2.9 %. Долната топлотворност е 10.5 МДж/кг. Лигнитни въглища се добиват в Катрищенския въглищен басейн, полиметални руди (Осоговски руден район), варовик (Конявска планина), гранит (планина Осогово), глини (с. Драговищица) и инертни материали (коритата и терасите на реките Струма, Драговищица и други). Понастоящем се експлоатират лигнитните въглища, глините и инертните материали. С промишлено значение са находищата на оловно-цинкови руди в Осогово, кафявите въглища до с. Катрище, глините до с. Драговищица, инертни и кариерни материали, както и разсипно злато.

1.1.6. Кметства и населени места в общината по кметства

В обхвата на общината към настоящия момент попадат землищата на 72 населени места, организирани административно в 48 кметства.

В Таблица 1.1.6. е посочено разпределението на населените места по кметства.

Табл.1.1.6.

Кметства и съставните към тях села

№	Кметства	Съставни към кметствата села
1	Кюстендил	
2	Багренци	
3	Берсин	
4	Бобешино	Коприва, Жеравино, Црешнево

№	Кметства	Съставни към кметствата села
5	Богослов	
6	Буново	
7	Вратца	
8	Гирчевци	
9	Горановци	
10	Горна Брестница	
11	Горна Гращица	
12	Грамаждано	
13	Граница	
14	Гърляно	
15	Гюешево	
16	Дворище	
17	Долна Гращица	
18	Долно село	Леска, Цървен дол
19	Драговищица	
20	Жабокрът	
21	Жиленци	
22	Кам.Скакавица	
23	Катрище	
24	Коняво	
25	Копиловци	
26	Лозно	
27	Ломница	Ивановци, Кършалево, Режинци, Чуденци
28	Мазарачево	
29	Николичевци	
30	Нов Чифлик	
31	Ново село	
32	Пиперков чифлик	
33	Полска Скакавица	
34	Преколница	
35	Радловци	
36	Раненци	
37	Раждавица	Гърбино
38	Савойски	Сажденик, Цървена ябълка
39	Скриняно	
40	Слокощица	
41	Соволяно	
42	Стенско	
43	Таваличево	
44	Търновлак	
45	Цървеняно	
46	Шипочано	
47	Шишковци	
48	Ябълково	

Съвременната селищна мрежа в община Кюстендил е резултат от продължително развитие и еволюция. Под въздействието на редица фактори, между които на първо място физико-географските условия, най-голям брой селища са били основавани и съответно най-гъста е селищната мрежа в двете котловини - Кюстендилската и Каменишката. Възникването преди повече от 2 000 години на голям, богат и добре устроен град, само на 25 км източно от

Каменишката котловина, не е позволил възникването на населено място, което поне отчасти да конкурира град Кюстендил.

Най-големите и благоустроени села са в близост до общинския център. Те са възникнали благодарение на наличието на водоизточници, гори, плодородни почви и пр., като тенденциите са и занапред те да имат водещи позиции сред селата, отчитайки близостта до гр. Кюстендил и нарастващия интерес сред част от градското население за изнасяне за живеене извън града. В това се крият и шансовете за благоустрояване на части от тези села, тъй като по-голямата част от гражданите, устройващи се с второ жилище в близките села, са с големи финансови възможности - над средните за общината и страната.

Населените места, разположени в най-високите части на Осоговската планина, Лисец и Чудинска планина (явяващи се по своята същност махали), са с малък брой жители и предлагат най-ниско качество на живот, което се обяснява с отдалечеността и затрудената комуникация с общинския център. В първите години на прехода те регистрираха временен растеж при връщането в тях на “млади” пенсионери от София, Кюстендил, Перник и др., но в момента отново се очертава трайна тенденция към намаляване на жителите им и обезлюдяване.

Извън изброените в таблица 1.1.6. населени места, в значителна част са урбанизирани и териториите в близост до гр. Кюстендил, раздавани за ползване като вилни имоти по силата на различни Постановления на Министерския съвет - в местностите “Лозенски механи”, “Гола велика”, “Саманли баир”, “Долна Брестница”, “Горна Брестница”, “Влахов дол”, “Старите лозя” и др. Една част от тези вилни зони са застроявани с масивни жилищни сгради и при условие, че са електрифицирани и водоснабдени, по облик и функции вече почти се изравняват с близкоразположените до тях села и гр. Кюстендил.

Курорти в общината

Град Кюстендил разполага с добра материална база за развитие на туризма. Има няколко туристически комплекса в центъра на града – наскоро реконструираният хотел “Велбъжд”, новооткритият петзвезден спа център “Стримон спа клуб”, хотел “България”, хотел “Лазур”, както и голям брой нови хотели, частни квартири и заведения за хранене, по-голямата част от които са в централната част на града.

Отличаваща се с висок туристически потенциал, запазена и съхранена природа Осоговската планина предоставя реални възможности за развитие на комплексен туризъм. На територията на Осоговската планина има 13 частни и ведомствени туристически обекти, които разполагат с 450 легла.

- Хотел “Три буки” – реконструиран и модернизиран през 2002 година – 62 легла, ресторант-панорама със 100 места, дневен бар, басейн, конферентна зала със 100 места, фитнес, игрища за футбол и плажен волейбол, тенис, ски гардероб, ски писта;
- Профилакториум “Три буки” – 70 легла, ресторант със 70 места, лекарски кабинет, учебна база с 36 места, заседателна зала, чайна;
- Хижа “Осогово” – 37 легла, ресторант с 60 места;
- Хижа “Иглика” – 105 легла, ресторант;
- Хижа “Бор” – 25 легла, ресторант, заседателна зала;
- Хотелски комплекс – „Лима”

Термоминералните води, на които градът дължи славата си, са подходящи за лекуване на редица заболявания - артрити, артрози, неврити, гинекологични заболявания, радикулити, дерматити, ларингити, фарингити, леки форми на диабет, отравяния с тежки метали (олово, живак, бисмут) и др.

1.2. Данни и информация, отнасящи се до околната среда

1.2.1. Въздух

- *Състояние на качеството на въздуха*

Качеството на атмосферният въздух (КАВ) е състояние на открито в атмосферата, с изключение на въздуха на работното място, определено от състава и съотношението на естествените й съставки и добавените вещества от естествен и антропогенен произход. Законовата рамка за определяне на качествата на атмосферния въздух се основава на Закона за опазване на околната среда (ЗООС), Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ) и подзаконовите им нормативни документи и законодателството на Европейския съюз.

Рамковите директиви за управление качеството на въздуха на Европейския парламент и на Съвета и в частност Директива 2008/50/ЕО от 21 май 2008 година, се явяват ключови елементи от стратегията на Европейския съюз за подобряване качеството на въздуха като цяло.

Община Кюстендил е определена като териториална единица в рамките на Югозападен РОУ на КАВ, в която за 2013 г. са превишени нормите за КАВ за замърсители фини прахови частици (ФПЧ10) по смисъла на Наредба № 12/15.07.2010 г. Актуализираната класификация на районите е утвърдена със Заповед № РД-969 от 21.12.2013 г. на Министъра на околната среда и водите, в сила от 01.01.2014 г.

Качеството на атмосферния въздух в община Кюстендил се определя от три основни фактора:

- Количеството и състава на вредните емисии, изхвърляни в атмосферния въздух от дейността на промишлените обекти;
- Количеството и състава на организираните и неорганизирани емисии от битовия сектор, които се формират основно от вида на горивото за отопление и домакински нужди, особено през зимния период;
- Вредните емисии от подвижните източници – транспортните средства, които се формират от техническото ниво на автомобилния парк, преминаващ през пътната мрежа на областта, както и от организацията на движение – интензивност на трафика, качество на пътната настилка и др.

Град Кюстендил е разположен в котловинна теренна форма и се характеризира със слаби ветрове, голяма честота на тихото време, голяма честота на температурните инверсии и относително голям брой мъгливи дни през отоплителния период, което е неблагоприятна предпоставка по отношение на разсейването на замърсители в приземния въздух. Като се има пред вид, че отоплението на населените места е предимно на твърдо гориво, то условията по отношение на замърсяването на въздуха през този период в района са неблагоприятни.

Стопанската дейност в общината е насочена преди всичко към обекти на леката промишленост, миннодобивната индустрия, електрониката и други. За своята дейност обектите ползват електроенергия, течни и твърди горива.

Съществуващата икономическа структура не създава условия за съществено нарушаване на качествата на атмосферния въздух.

Структуроопределящи видове промишленост за общината са:

- Трикотажната
- Шивашката
- Обувната
- Хранително-вкусовата
- Строителството и производството на керамични изделия

Емисиите от т.н. битов сектор се отделят при използване на фосилни горива в домакинствата, в търговския и административния сектор. В горивните инсталации на

изброените най-често се употребяват въглища и дърва. В последно време все по-рядко се използва нафта; увеличава се използването на пелети, но то все още е незначително. Видът и количеството на ползваните горива зависи от много фактори: цени на различните горива, доходи на населението, тип на отоплителните съоръжения, изолация на сградата, средна температура, подържана в жилищата и т. н.

За изчисляване на емисиите от битовия сектор, единствено възможен е балансния метод. Общините в България не разполагат с точна информация за годишния разход на горива. Продажбата на горива трудно може да се проследи, тъй като се извършва от много субекти, които не се обхващат напълно в статистическите справки. Информацията за продадени горива на национално ниво от НСИ не отразява особеностите на отделните общини. Поради това не може да се очаква, че оценката на изразходваните горива и съответно на отделените емисии чрез подхода/процедурата „отгоре надолу” ще даде коректни резултати.

Три са основните механизми, по които автотранспортът генерира частици в атмосферния въздух:

Горивен процес в двигателя - поради непълното изгаряне на тежките компоненти в горивото се образуват сажди (ФПЧ10), които през изпускателната система на автомобила се изхвърлят в атмосферата. Доколкото бензина и газовите горива не съдържат тежки въглеводороди, изгарянето им в двигателите с вътрешно горене обикновено не е съпроводено с отделяне на сажди. По тази причина се приема, че работата на бензиновите двигатели не води до образуване на сажди, в частност ФПЧ10. Изключение правят силно износени бензинови двигатели, при които в горивната камера прониква смазочно масло. Изгарянето на дизелово гориво обаче в много случаи води до генериране на сажди (ФПЧ10). Този процес е особено силен, когато към горивните камери се подава силно обогатена на гориво смес (процес на ускоряване). Независимо че през последните десетилетия дизеловите двигатели се усъвършенстваха много, процесът на непълно горене в процеса на ускоряване не е овладян. Новите дизелови двигатели на автомобилите са снабдени с филтър за частици и техните емисии са по-малки и отговарят на съвременните европейски норми. Относителният дял на тези автомобили в България към момента е много малък. Амортизацията на дизеловите автомобили по правило води до увеличаване на емисиите.

Процеси на механично триене - това са процесите на триене на автомобилните гуми в пътното платно и триене между спирачните накладки на спирачната уредба.

Суспендиране на прах от пътните платна - това е основният механизъм, по който автотранспортът предизвиква вторично замърсяване с ФПЧ10. Предизвиква се едновременно от два фактора: от предаване на кинетична енергия на частиците върху пътното платно от въртящите се автомобилни гуми и от завихряне на вече придобилите енергия частици в аеродинамичната диря на движещия се автомобил. Картината става още по-сложна при едновременното движение на няколко автомобила, както е в градски условия.

За пътните условия в България в много случаи относителният дял на суспендирания прах от пътните платна е съществена част от общите емисии на ФПЧ10 от автотранспорта, От първостепенно значение за суспендиране на прах са два фактора: пътен нанос и тегло на автомобилите.

Неорганизирани емисии

Дейности като строителство, товарно-разтоварни дейности на насипни материали, горски пожари, изгаряне на стърнищата и на битови отпадъци, обработването на почвата и др. са причина за емисии на прах, CO, SO2, NO2 и др. Няма достатъчно надеждна информация за

дейности като изброените, случили се през разглеждания период, нито достатъчно надеждна методика, която да определя отделените емисии, възникнали вследствие на такива събития. Поради това, че такива дейности са епизодични и краткотрайни, може да се приеме, че тяхното влияние върху средногодишната картина на КАВ не е голямо. Влиянието им за нарушение на денонощните норми може да е съществено, но на този етап то няма как да бъде отчетено. В някаква степен приносът на такива събития се взема предвид чрез отчитането фоновата концентрация.

Миризми

Замърсител на въздуха са и миризмите, които се отделят при почистване и профилактика на канализационната мрежа. От разлагането на органични вещества се отделят мирисните носители: амини, метан, амоняк, сероводород и др. Тези миризми имат сравнително малки граници на разпространение – до 100 m.

За сега все още липсват обективни методи за измерване на концентрациите на миризмите. Отделяните вещества нямат емисионни норми. Трудността за определянето на миришещите компоненти се състои в това, че миризмите могат да се определят само по физиологичен път. Мирисовият праг е субективна величина, различна за отделните индивиди.

Причини за наднормени концентрации на ФПЧ 10

Основните причини за формиране на регистрираните високи концентрации на ФПЧ10 са най-общо:

- Използването на твърди и течни горива за отопление в битовия сектор и някои обществени сгради (училища, болници, ясли и др).
- Ненавременното почистване след опесъчаването на улиците през зимата;
- Нередовното измиване на пътната настилка по време на лятно-есенното засушаване;
- Недостатъчната поддръжка на пътните платна и откритите площи;
- Недостатъчно оптимизиране на уличния трафик;
- Възможно периодично наднормено залпово емитиране на прах от производствената дейност.

Актуална информация за състоянието на атмосферния въздух на територията на ощината и план за действие за достигане на установените норми за съдържание на ФПЧ10 в атмосферния въздух на община Кюстендил са подробно разработени и представени в Общинската програма за управление и подобряване качеството на атмосферния въздух, нарезделна част от настоящата Програма за опазване на околната среда на територията на община Кюстендил.

1.2.2. Водни ресурси

- *Реки и язовири на територията на общината*

Главна отводнителна артерия за община Кюстендил е една от най-големите български реки-Струма. Реката тече в югоизточна посока през Кюстендилската котловина и тук приема едни от най-големите си десни притоци - р. Драговищица и р. Бистрица (Соволянска Бистрица) - северно от гр. Кюстендил, р. Банщица - през града, р. Новоселска (Слокощница),

р. Пелатиковска и р. Елешница - източно от гр. Кюстендил. Леви притоци с голям и постоянен отток на територията на общината липсват, заради преобладаващите карбонатни скали, които изграждат планините Конявска и Риша. Всички притоци имат непостоянен отток с дъждовно-снежно подхранване.

На територията на общината има изградени три язовира и девет по-големи микроязовира. Най-големи по площ са язовирите “Дренов дол”- 640 дка, “Берсин”- 455 дка и “Багренци”- 238 дка. Най-голям завирен обем има яз. “Берсин”- 4,6 млн.куб.м. Вече повече от двадесет години се изгражда яз. “Кюстендил” на Новоселска река с проектен обем от 110 000 000 куб.м.

В заливните тераси на големите реки и главно на р. Струма има акумулирани значителни количества грунтови води, част от които се използват за водоснабдяване на града и някои от полските села.

- *Минерални води - местонахождение, характеристики, дебит, използване, потенциал*

На територията на община Кюстендил има запаси от термоминерални води и субтермални води, които имат изключително голямо значение за развитието на общинския център. Котловината, и особено околностите на община Кюстендил, са известни с многобройните си топли минерални извори. Благодарение на затвореността си, котловината има преходно-континентален климат с инверсни температурни периоди.

Самият град има около 40 минерални чешми с температура на вдото от 50° до 74° и с хубава студена вода за пиене. По състава си водата на Кюстендилските минерални топли бани е сярна и съдържа главно Sulfure de Sodium и Hyposulfite de Sodium.

Минералната вода от повечето източници има почти постоянно химично съдържание и температура. Тя е чиста, безцветна, с приятен вкус и лек мирис на водороден сулфид. Водата е с с дебит 2,400 л/м., с лека концентрация на минерали, гореща е и съдържа сулфиди, силиций, хлор и натриеви сулфати. Лечебните и профилактичните й качества се дължат главно на сулфидите, високата температура, хипотоничнннния ефект, леката минерализация и относително високото съдържание на флуор. Благодарение на нейните натриеви и магнезиеви сулфати и бикарбонати, тя отчасти е разслабителна и указва чудесно ползотворно действие върху хора, страдащи от стомашни болести, също може да се употребява за инхалации за различни дихателни болести. Освен за бани, минералната вода изстудена може да се ползва и за пиене.

В таблица 1.2.2. е дадена характеристика на минералната вода.

Таблица 1.2.2.

Характеристика на минералната вода

Йони	Мг./литър	Милимоли	Мг/екв	Екв%
Аниони				
Флуор	8.45	0.4	0.4	4.76
Хлор	33.45	0.9		
Сулфат	147.56	1.5966	3.1319	37.94
Карбонат	19.52	0.3260	0.6521	7.75
Хидрокарбонат	163.91	2.8586	2.8486	33.86
Хидросиликат	1.59	0.0206	0.0206	0.24
Хидросулфат	10.69	0.2597	0.2597	3.09
Тиосулфат	6.98	0.1246	0.1246	1.48
Катиони				
Амоний	следи			
Натрий и калий	186.96	8.2642	0.0849	1.01
Калций	3.20	0.0424		
Магнезий	следи		0.0627	0.75
Желязо	0.73	0.0313		

Алуминий	следи			
Метасилициева киселина	134.41	1.0018		
Метаборна киселина	2.00	0.0532		
Метаарсениева киселина	677.94	15.8829		

- *Водоснабдяване на населените места - количествени и качествени показатели*

Водоизточниците, които се експлоатират на територията на „Кюстендилска вода” ЕООД, Кюстендил, са 199 подземни и 21 повърхностни или общо 220 броя.

На територията на община Кюстендил има започнато изграждане на язовир за питейно-битово водоснабдяване. Същият в по-голямата си част е изграден. Той е с каменно-насипна стена с гл. ядро с височина 70 метра и дължина на короната 275 м. Общия завирен обем ще бъде 15.20 млн. м³, с 70 кв.км водосборна площ и залята площ 570 дка. Инвеститор на обекта е МРРБ. Изграждането на язовира е наложително от гледна точка на сигурното и безпроблемно решаване на водоснабдяването на град Кюстендил и околните села.

На територията на „Кюстендилска вода” ЕООД има изградена една пречиствателна станция за питейни води – ПСПВ в с.Жиленци, община Кюстендил. Въведена е в експлоатация през 1982 година. Капацитетът на станцията е 240 литра в секунда. След пречистването на водата се водоснабдяват град Кюстендил и селата Лозно и Жилинци. Приблизителното население, обслужвано от ПСПВ, е около 50 000 жители.

В дружеството функционира единствената акредитирана, съгласно БДС EN ISO 17025:2001 в системата на ВиК дружествата в страната, изпитвателна химична и микробиологична лаборатория /ИХМЛ/, съгласно Наредба 9/16.03.2001 г. за качеството на водата предназначена за питейно-битови цели. В лабораторията се извършва постоянен и периодичен мониторинг по показателите на посочената наредба. За целта се извършват ежемесечно около 200 проби вода. Процентът на стандартност е около 96% по Наредба 9, при спуснат норматив 95 %. Всяка нестандартна проба се проследява с всички възможни начини на лабораторния анализ и се довежда до знанието на изпълняващите технически органи за вземане на спешни мерки. ИХМЛ осигурява постоянна информация за качеството на подадената вода към консуматорите и състоянието на водоизточниците, проследява ефективността на провежданата обработка и дезинфекция и следи за спазване на технологичния режим на ПСПВ в с. Жиленци.

В предвид на това, че много селища се захранват директно от речни водохващания, чиито качества на водата се влияят изключително от природните условия, е крайно наложително изграждането на малки пречиствателни станции.

Дължината на водопроводната мрежа е – външни водопроводи 607 км и вътрешна водопроводна мрежа - 1 043 км, като броя на водопроводните отклонения е около 37 000. Същите са изградени преди повече от 40 години, амортизирани са и това води до чести аварии и загуби на вода, поради което тяхната подмяна е наложителна. Само за гр. Кюстендил дължината на водопроводната мрежа е 140 км. външни водопроводи /от тях 98 км АЦ тръби/ и 120 км вътрешна водопроводна мрежа /от тях 100 км АЦ/ с около 17 х водопроводни отклонения.

На база изградената водоснабдителна мрежа, количеството подавани води годишно са в размер на около 7 300 хил. куб.м при брой абонати 58 238 ,от които 55 640 население, 2 405 промишлени фирми и 192 бюджетни предприятия.

Фактурираните водни количества годишно са в размер на около 3 700 хил.куб. м, от които за население – 2 782 хил. куб.м, за промишленост – 549 хил.куб.м и за бюджетни предприятия – 369 хил.куб.м.

- *Степен на изграденост, степен на ползваемост и състояние на канализационната система в населените места*

На територията на общината има изградена канализация само в град Кюстендил и с.Шишковци. Градът има смесена канализационна система с преливници за дъждовна вода.

Същата е изграждана около 1940 г. и има около 12 000 канализационни отклонения. Отпадъчните води се заустват в Градската пречиствателна станция за отпадъчни води /ГПСОВ/.

Градската пречиствателна станция за отпадъчни води - Кюстендил е въведена в експлоатация през 1975 г. Капацитета на станцията по проект е 560 л/с. Обслужва населението само на град Кюстендил, поради което е наложително изграждането на малки пречиствателни станции за отпадъчни води и в останалите по-големи селища. Канализационни помпени станции не се експлоатират. През 2010 година се извърши основна реконструкция и обновяване на водоснабдителната и канализационна мрежа на града и на ГПСОВ.

- Данни за канализационната мрежа на гр. Кюстендил:
  - тип на канализационната мрежа : смесена;
  - степен на изграденост на канализационната мрежа : 99%;
  - степен на ползваемост на канализационната мрежа : 100%.
- Оценка на функционалното състояние на съществуващата канализационна система, необходимост от реконструкция и подмяна на колектори и/или съоръжения:

Поради включване на битово-фекалните отпадъчни води от новоизградените квартали „Запад”, „Младост” и „Върташево” в южния канализационен колектор на гр. Кюстендил, същият е претоварен. Необходимо да се изготви проект и изгради нов колектор, успореден на съществуващия. Необходимо е и да се изготви проект и изгради мост-канал на р. Банщица на южния канализационен колектор, както и нов такъв от преливника след мост-канала до ГПСОВ - Кюстендил.

- *Селищни пречиствателни станции за отпадъчни води*

Изградената селищна пречиствателна станция /ГПСОВ/ - гр. Кюстендил е със следните данни:

- Година на проектиране - 1968 г.;
- Година на въвеждане в експлоатация - 1976 г.;
- Собственост на пречиствателната станция и експлоатиращо предприятие – «Кюстендилска вода» ЕООД.
- Проектни параметри на вход и изход на ГПСОВ – Кюстендил :
  Q вх. = Q изх. = 50112 м^3/ден; Q вх. = Q изх. = 580 л/сек.
  Неразтворени вещества вх.– 426 мг/л; БПК5 вх – 270 мг/л;
  Неразтворени вещества изх.– 50 мг/л; БПК5 изх – 15 мг/л;
- Технологична схема по пътя на водата: груби и фини решетки, пясъкозадържател, биобасейн, вторични радиални утаители, хлораторна станция, ершов смесител и контактен резервоар.;
- Технологична схема по пътя на утайките: първични радиални утаители, помпена станция за сурова утайка, калоуплътнител, открити изгниватели и изсушителни полета.;
- Информация за състоянието на ГПСОВ – Кюстендил :
  Действително водно количество:
  Q вх. = Q изх. = 22378 м^3/ден; Q вх. = Q изх. = 259 л/сек.
  Замърсяващи вещества: неразтворени вещества, БПК5, ХПК , азот /общ/, фосфор.

Отпадъците от грубата решетка и пясъкозадържателите се третират на изсушителните полета за изгниване. Утайките от изсушителните полета се депонират в района на ГПСОВ - Кюстендил. Провежда се процедура за изготвяне на ПУП за депо за утайките от пречиствателната станция.

Място на заустване на отпадъчните води е р.Банщица /или Банска/, поречие Струма, код на водното тяло по ПУРБ - BG4ST700R022.

- *Източници на замърсяване на територията на общината*

Основните потенциални източници на замърсяване на водните обекти /повърхностни води и канализационна система/ в района на община Кюстендил са следните действащи предприятия, с информация за вида на производство и място на заустване:

- “Винпром-Кюстендил” АД – изба в с.Граница
- „Маршал – 91“ ЕООД, с. Граница
- „Кауфланд – Кюстендил“ ЕООД
- Бензиностанция „Струма Петрол“, с. Слокощица
- ПСОВ – Кюстендил
- ПСОВ – с. Шишковци

Изброените обекти директно заустват в повърхности водни обекти и могат да влияят на качеството им.

Останалите по-големи обекти заустващи в градската каналицазионна мрежа са:

- “Аркотроникс-България” АД, гр.Кюстендил: производство на кондензатори; заустване – ГК /градски колектор/; БФВ /ботово-фекални води/ и промишлени ОВ /отпадъчни води/
- “Автотехника-Осогово” ЕАД, гр.Кюстендил: сервиз, автомивка; заустване – ГК /градски колектор/; БФВ и промишлени ОВ
- “Елпром Трафо-СН” АД, гр.Кюстендил: производство на маслени разпределителни трансформатори до 1600 квт; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- “Мебел-К” ЕООД, гр.Кюстендил: дърводелски цех; заустване – ГК
- “Петрол” АД, гр.София - база Кюстендил: база за съхранение на горива, бензиностанции и газостанции; заустване - ГК
- “Пътнически автотранспорт” ООД, гр.Кюстендил: транспортна и ремонтна дейност; заустване - ГК
- МБАЛ “Д-р Н.Василиев” АД, гр.Кюстендил: общинска болница; ГК
- “Кюстендилски строител” АД, гр.Кюстендил – бетонов възел; ГК
- “ТАП” ООД, гр.Кюстендил: товарни и автомобилни превози; ГК
- “Торготерм” АД, гр.Кюстендил: кухненско оборудване; ЛПСОВ, заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- “Международен композит БГ” АД, гр.Кюстендил: прозводство на санитарен фаянс; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- Химическо чистене “Хигия”, гр.Кюстендил: химеческо чистене и гладене, баня и пералня; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- ЕТ “Юлиан Асенов – Феста”, гр.Кюстендил: колбасарски цех; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- “К+М” ООД, гр.Кюстендил: колбасарски цех; заустване – ГК; БФВ и промишлени ОВ
- “Кюстендилски хляб”, гр.Кюстендил: хранително-вкусова промишленост; заустване – ГК

Причина за замърсяване на водните обекти на територията на общината може да бъде липсата или лошо техническо състояние на пречиствателно съоръжение или неспазване на технологичния режим. Неконтролирано изпускане на отпадъчни води също може да окаже негативно влияние както върху околната среда, така също и върху питейни водоизточници.

1.2.3. Отпадъци

Анализът и оценката на съществуващото състояние по управление на отпадъците са извършени в съответствие с актуализираните данни от Общинската програма за управление на дейностите по отпадъците (ОПУДО) .

Генерирани отпадъци по видове и източници - битови, опасни, строителни, производствени

Наличната информация за отпадъците в общината е събрана от определените за това длъжностни лица на общинската администрация. Използвани са също натрупания практически опит през последните години и резултатите от конкретни изследвания и проучвания. За оценка на съществуващото състояние в община Кюстендил са използвани резултатите от проведеното четири сезонно морфологично изследване на битовите отпадъци.

На територията на община Кюстендил се генерират битови, строителни, промишлени и опасни отпадъци. Направеният анализ показва че видовете, както и количествата на отпадъците съответства на общите за страната тенденции.

Битови отпадъци

Битовите отпадъци (БО) се формират от жизнената дейност на населението. Количеството и съставът им зависят от мястото на образуване, от стандарта на живот на населението и неговата култура, степента на благоустроеност на населените места, начина на отопление и много други фактори.

В таблица 1.2.3.1. са дадени количествата битови отпадъци събрани през последните години в община Кюстендил, а в таблица 1.2.3.2. количество на битовите отпадъци по източници на образуване.

Таблица 1.2.3.1

Събрани битови отпадъци

Период	Общо количество, т	Количество на глава от населението, кг/жител
2012 година	31 000	516
2013 година	25 876	431
2014 година	19 644	327
2015 година	18 475	293
2016 година	20 775	329

Тъй като основната част от битовите отпадъци се генерират от домакинствата, може да се счита че понижаването на количеството твърди битови отпадъци, събрани през последните години, се дължи на намаляването на живущите в града, въвеждане на системата за разделното събиране и активно протичащата газификация на града.

Таблица 1.2.3.2.

Количество на битовите отпадъци по източници на образуване

Год.	ТБО от домакинства, учреждения, търговия, тона	ТБО от производствена дейност, тона	ТБО от улици и паркове, тона	ТБО от здравни заведения, тона
2007	25 810	1 305	1 459	
2011	16 593	3 3187	8 446	1 810
2012	17 980	3 410	8 680	930

След 2012 г. не се води статистика за генерираното количество битови отпадъци според източниците на образуването им.

Количествата на събраните отпадъци са отчитани по транспортните документи и броя на съдовете за смет, напълнени преди депониране на отпадъците.

МОРФОЛОГИЧЕН АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Един от основните ангажимент на всеки Кмет на община в РБългария, във връзка с прилагането на законодателството по управление на отпадъците, е управлението на дейностите по битовите отпадъци. Съгласно т.4 от ДР на ЗУО "Битови отпадъци" са "отпадъци от домакинствата" и "подобни на отпадъците от домакинствата". Към тях се приравняват и отпадъци от търговски обекти и съпътстващи производството занаятчийски дейности, обекти за отдих и забавления, когато нямат характер на опасни отпадъци и в същото време тяхното количество или състав няма да попречи на третирането им съвместно с битовите.

Общият поток битови отпадъци съдържа различни компоненти, които ако не се третират правилно могат да окажат вредно въздействие върху човешкото здраве и околната среда. В същото време в битовите отпадъци има редица подходящи за оползотворяване материали като хартия, метали, стъкло, пластмаса, биоразградими отпадъци и други. Това налага въвеждането/оптимизирането на практики/те за разделно събиране на масово разпространените отпадъци, като отпадъците от опаковки, отпадъците от електрическото и електронно оборудване, биоразградимите отпадъци и опасните отпадъци от домакинствата.

Отделянето от общия поток битови отпадъци на опасните вещества и веществата, които могат да бъдат рециклирани и оползотворени, предотвратява замърсяването на околната среда, води до пестене на естествени суровини и в значителна степен намалява количествата на отпадъците постъпващи за обезвреждане, което от своя страна намалява разходите, които се изразходват от общините за обезвреждане на тези отпадъци.

В различните общини количеството и морфологичният състав на образуваните битови отпадъци варира в зависимост от функционалния тип на населените места, социалния статус на населението и други.

Преди стартирането на подготвителните дейности за изграждане на регионални депа в страната нямаше масова практика за провеждане на проучвания и анализ на състава на смесените битови отпадъци. Наличието на актуални данни за морфологичния състав на битовите отпадъци дава възможност за използването им при планиране на инфраструктурата за управление на отпадъците – инсталации за компостиране, инсталации за предварително третиране, както и оценка на експлоатационния период на депата за неопасни отпадъци. В последните години множество градове и общини започнаха да оценяват както морфологичния състав, така и количеството на образуваните отпадъци.

Обхватът на предложените дейностите по изпълнение на договора с Община Кюстендил е съобразен с конкретните нужди на Възложителя, с цел да се получат по-конкретни данни за състава на смесените битови отпадъци за общината, във връзка с изискванията на чл.8, ал.6 и § 4 от ПЗР на Наредба за разделно събиране на биотпадъците (Постановление №275 от 6 декември 2013 г.), както и изискванията за разделно събиране на битовите отпадъци на територията на общината съгласно чл.19, ал. 3 т.6 от ЗУО.
Изискванията за предоставяне на информация за битови отпадъци са определени в закона за управление на отпадъците (обн. ДВ, бр.53 от 13.07.2012 г) и Наредба № 1 от 2014 за реда и образците по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри.
Морфологичният анализ на състава и количеството на битовите отпадъци, образувани на територията на община Кюстендил се извършва съгласно *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/ 29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите.*

През 2012 г., с финансовата подкрепа на Европейския фонд за регионално развитие на ЕС чрез оперативна програма Околна среда 2007 - 2013, МОСВ разработи Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци. Методиката съдържа описание на практическия метод за провеждане на анализа, описание на характеристиките които следва да се определят, определяне на минимални изисквания които ще се използват по време на изследването, видовете и брой проби, групи генератори, възможности за статистическа оценка.

Морфологичен анализ на отпдъците, генерирани на територията на Община Кюстендил е направен в периода март 2014 г. – октомври 2015 г. и е в съответствие с одобрената от монистъра на околната среда и водите Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци.

Обхватът на анализа е съобразен с изискванията, посочени в договора между Община Кюстендил и ТК-Инженеринг ЕООД, като се спазва *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/ 29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите.* Съгласно този договор и в рамките на проучването трябва да се определят следните характеристики на отпадъците:

1. Обемно тегло;

2. **Гранулометрия** - чрез сита за отпадъка се разделя на следните фракции:

− от 0 до 65 мм;

− от 65 до 150 мм;

− над 150 мм.

3. Морфологичен състав

Морфологичният състав се определя за всеки сезон. Определянето на морфологичния състав на отпадъците се извършва чрез ръчно сортиране и определяне на количествата и процентното съдържание на следните видове отпадъци:

- Хранителни отпадъци;
- Хартия;
- Картон;
- Пластмаси;
- Текстил;
- Гуми - всички видови продукти от гума, с изключение на автомобилни гуми;
- Кожи;
- Градински отпадъци;
- Дървесни отпадъци;
- Инертни отпадъци;
- Стъкло;
- Метали;
- Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване;
- Опасни отпадъци от бита, в т.ч. - батерии и акумулатори; абразивни прахове, аерозоли, препарати за почистване на стъкло, белина, препарат за отпушване на тръби, лекарства с изтекъл срок, шампоани, продукти от автомобили / антифриз, спирачна течност, бензини и др./, разтворители, пестициди, препарати против насекоми, хербициди, торове и др.;
- Други - неопределими.

ОСНОВНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО

Определяне на групите генератори и зони за изследване на морфологичния анализ на отпадъците на Община Кюстендил

Определянето на групите генератори за целите на изследването е съобразено с цитираната по-горе методология, при отчитане на специфичните условия за общината и съгласувано с ръководството на община Кюстендил. По данни на ГРАО и НСИ Община Кюстендил се състои от един град – гр. Кюстендил и 71 села. Типовете генератори на отпадъци за тази община, могат да бъдат определени в четири основни групи:

- **Генератори по тип на застрояване:**

− Средно високо строителство – многофамилни къщи ;

− Ниско строителство - еднофамилни сгради;

− Централна градска част – жилища, офиси, банки, търговски обекти.

- **Генератори по тип на обитаване:**

− Жилищни зони ;

− Зони с търговски обекти и жилища (център);

− Зони с търговски обекти и прошилени обекти.

- **Генератори по социален статус**

− Урбанизирани зони с работещо население;

− Зони обитавани от групи без постоянни доходи (махали).

- **Генератори по вид на отопление:**

− С централно отопление (към този тип може да се отнесат газифицираните райони);

− С отопление на твърдо гориво.

След определянето на основните типове генератори и въз основа на:

1) Информация от Община Кюстендил за годишно количество на образуваните отпадъци;

2) Генераторите, които допринасят в най-голяма степен за количествата на образуваните отпадъци;

3) т. 2.3 Съставяне на план за пробонабиране от *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци, утвърдена със Заповед № РД-744/ 29.09.2012г. на министъра на околната среда и водите*

бяха определени зоните за изследване на морфологичния състав на отпадъците в Община Кюстендил и необходимия брой проби от отпадъци, за които ще бъде извършен анализ през всеки годишен сезон. Зоните са както следва:

− **1 -ва Зона** - жилищна зона с многофамилни къщи тип „блокове“–(високо застрояване), кв. Запад между бл. 3А и бл.115;

− **2- ра Зона** - жилищна зона с еднофамилни къщи (ниско застрояване), кв. Изток ;

− **3-та Зона** – Централна градска част – централен площад „Велбъжд“, офиси, банки, жилища ниско строителство на град Кюстендил ;

− **4-та Зона** - смесена зона Търговски обекти и Промишлена част в жилищна част на град Кюстендил ;

− **5-та Зона** – зона, свързана със села с население между 500 и 3000 жители- с. Жиленци, което е с население по НСИ – 1122 жители.

Избраните типове зони съчетават различни **видове застрояване**: ниско, средно и централна градска част.
Отчитайки **социалния статус** на населението са избрани само зони с работещо население.
По отношение на **тип на обитаване** са избрани четири жилищни зони и една смесена зона (търговски обекти, промишлена част и малко жилища).
Съобразно **типа на отопление** са избрани три зони с отопление на твърдо гориво и две зони – с газифицирани сгради.

Определяне на необходимия брой проби

При отчитане на *Методика за определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци* (табл.2.1.) и информацията от Община Кюстендил за годишно количество на образуваните отпадъци са определени 5 (пет) броя проби, които следва да се вземат и анализират за един сезон или 20 броя общо за четирите сезона – зима, пролет, лято и есен.

ДОКЛАД по договор: „Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генер
Кюстендил“

ПРИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изсле зони - Зона 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

№	Дата	тип обект на изследването	№ проба за деня	достав. Отпад., кг	брой набран и съда	вид на съдовете	Фракционен състав в % над 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %	обемно тегло кг. в 1 м3	тегло на пробата		Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Кюстендил през сезон зима за пе хранителни		хартия		велпапе и картон		пластмаса		текстил		гума		кожа		градински	
													kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%
1	18.3.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - жилищни блокове	1	460	5	1100 л	37,9%	32,1%	30,0%	169,8	120,81	кг.	29,96	24,82	23,68	19,60	6,75	5,59	18,27	15,12	9,17	7,59	2,30	1,90	5,02	4,16	1,57	1,30
2	18.3.2015 г.	Зона 2 - Район с ниско строителство - еднофамилни къщи	3	540	10	5 бр. 1100л + 5 бр 120 л	8,2%	32,8%	59,0%	247,9	163,54	кг.	17,43	10,66	13,17	8,05	0,00	0,00	10,65	6,51	2,31	1,41	1,54	0,94	4,41	2,70	23,11	14,13
3	19.3.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦГЧ - площад централен, офиси, банки	1	435	6	1100л	52,7%	27,6%	19,7%	146,3	120,56	кг.	14,24	11,81	25,80	21,40	12,20	10,12	11,42	9,47	1,75	1,45	0,85	0,71	0,15	0,12	1,05	0,87
4	19.3.2015 г.	Зона 4 - Промишлени предприятия и Търговски обекти	2	380	6	1100л	40,4%	35,5%	24,1%	131,0	122,58	кг.	33,88	27,64	23,04	18,79	11,51	9,39	27,43	22,38	0,52	0,42	0,00	0,00	0,13	0,11	4,84	3,95
5	18.3.2015 г.	Зона 5 - селска част с. Жиленци	2	620	5	1100 л	32,3%	34,5%	33,2%	332,8	130,05	кг.	13,70	10,53	16,16	12,43	5,80	4,46	16,79	12,91	6,80	5,23	1,25	0,96	0,75	0,58	4,00	3,08
		Среден резултат за изследването през сезон зима в петте зони											19,10	14,98	17,14	13,57	6,09	5,02	13,55	10,70	2,75	2,18	0,94	0,71	1,94	1,42	6,11	4,05

ДОКЛАД по договор: „Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генерирани на Кюстендил“

РИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изследван през се
она 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

№	Дата	тип обект на изследването	№ проба за деня	достав. Отпад., кг	брой набрани съда	вид на съдовете	Физични състав в %			обемно тегло кг. в 1 м3	тегло на пробата		Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Кюстендил през сезон "пролет" за петте изследвани зони																					
							над 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %				хранителни		хартия		мелани и картон		пластмаса		текстил		гума		кожа		градински		дървесни		стъкло		мет	
													kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	
1	11.5.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - многофамилни жилища	3	520	5	1100 л	20.0%	68.2%	11.8%	169.2	159.51	кг.	34.35	28.74	13.68	11.45	6.57	4.66	11.31	9.46	9.23	7.72	0.81	0.67	0.67	0.56	2.57	2.15	2.35	1.97	11.79	9.86	0.20	
2	11.5.2015 г.	Зона 2 - Район с високо строителство - едрофамилни къщи	2	495	55	110л	44.7%	4.5%	50.9%	164	117.2	кг.	9.60	8.19	5.26	4.34	1.95	1.32	7.38	6.29	1.21	1.03	0.00	0.00	0.00	0.00	46.31	39.51	20.00	17.06	3.37	2.86	0.15	
3	12.5.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦГЧ - площад централен, офиси, банки	1	580	6	1100л	26.8%	47.0%	24.2%	173.3	124.34	кг.	8.80	7.08	14.00	11.26	10.05	8.08	14.17	11.40	7.45	5.99	2.15	1.73	0.00	0.00	38.50	26.95	0.03	0.51	15.12	12.14	0.46	
4	11.5.2015 г.	Зона 4 - Промишлени предприятия и Търговски обекти	1	520	7	1100л	45.4%	37.6%	16.9%	154.0	128.38	кг.	36.40	28.35	9.48	7.38	37.10	28.90	27.33	21.29	4.90	3.82	0.30	0.23	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	4.05	3.15	0.40	
5	12.5.2015 г.	Зона 5 - селска част - с. Жабени	2	580	5	1100 л	20.1%	56.4%	23.5%	180.9	112.91	кг.	5.54	4.91	5.47	4.84	7.38	6.54	7.90	7.00	1.00	0.89	2.30	2.04	0.00	0.00	36.43	32.29	1.86	1.65	3.80	3.37	0.25	
		Среден резултат за изследването през сезон "пролет" в петте зони											10.94	15.45	9.54	7.88	12.22	9.80	13.62	11.09	4.76	3.89	1.11	0.93	0.13	0.11	24.36	20.66	4.87	4.24	7.62	6.28	0.26	

ТК-ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД

ДОКЛАД по договор: ***„Изготвяне на морфологичен състав на твърдите битови отпадъци, генерирани на Кюстендил“***

ПРИЛОЖЕНИЕ №6 Морфологичен състав на битовите отпадъци на Община Кюстендил, изследван през с Зона 1, Зона 2, Зона 3, Зона 4 и Зона 5

	тип обект на изследването	№ проба за деня	достав. Отпад., кг	брой набирани съда	вид на съдовете	Фракционен състав в %			обемно тегло кг. в 1 м3	тегло на пробата		Морфологичен състав на битовите отпадъци в Община Кюстендил през сезон "лято" за петте изследвани зо																							
						под 150 мм %	от 65 до 150 мм %	под 65 мм %				хранителни		хартия		велпапе и картон		пластмаса		текстил		гума		кожа		градинска		дървесина		стъкло							
												kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%	kg	%						
7.2015 г.	Зона 1 - район с високо строителство - многофамилни жилищ	2	600	5	1100 л	28,7%	33,8%	37,5%	225,6	134,44	кг.	24,30	18,07	11,98	8,91	15,02	11,17	22,90	17,03	4,29	3,19	0,15	0,11	1,05	0,78	10,68	7,94	0,00	0,00	7,55	5,62				
7.2015 г.	Зона 2 - Район с високо строителство - едрофамилни къщи	1	610	55	110л	29,8%	43,9%	26,3%	223,6	133,9	кг.	31,89	23,82	16,63	12,42	8,25	6,67	16,63	12,42	4,60	3,44	2,95	2,20	0,00	0,00	15,15	11,32	0,40	0,30	5,15	3,85				
7.2015 г.	Зона 3 - Централна градска част ЦГЧ - жилищ. територии, офиси, банки	3	650	6	1100л	26,7%	44,0%	29,3%	213,9	127,88	кг.	23,12	18,08	15,21	11,89	11,70	9,15	21,87	17,10	5,15	4,03	0,68	0,53	0,85	0,51	21,45	16,77	5,35	4,18	2,85	2,23				
7.2015 г.	Зона 4 - Промишлени предприятия и Търговски обекти	1	580	7	1100л	30,5%	42,0%	27,5%	184,2	131,91	кг.	25,13	19,05	12,75	9,67	15,90	12,05	19,21	14,56	5,86	4,44	0,00	0,00	0,00	0,00	26,40	20,01	0,00	0,00	8,30	6,29				
7.2015 г.	Зона 5 - селска част - с. Жилища	2	600	5	1100 л	33,5%	32,9%	33,5%	202,6	120,97	кг.	12,75	10,54	10,60	8,76	4,50	3,72	24,71	20,43	3,45	2,85	5,05	4,17	6,35	5,25	18,30	15,13	3,70	3,06	9,61	7,94				
	Среден резултат за изследването през сезон "лято" в петте зони											23,44	17,91	13,43	10,33	10,67	8,18	21,06	16,31	4,67	3,69	1,77	1,40	1,61	1,31	18,40	14,24	1,89	1,51	6,83	5,18				

ТК-ИНЖЕНЕРИНГ ЕООД

Морфологичен състав (%) на образуваните отпадъци в Община Кюстендил за четирите сезона

Морфологичен състав	гр. Кюстендил	села, Община Кюстендил	ОБЩО за Общи Кюстендил
Хранителни отпадъци	**20,64%**	**9,95%**	**18,31%**
Хартия	**17,00%**	**14,05%**	**16,36%**
Пластмаса	**12,83%**	**14,50%**	**13,19%**
Текстил	**4,14%**	**4,46%**	**4,21%**
Гума	**1,07%**	**1,80%**	**1,23%**
Кожа	**1,52%**	**1,92%**	**1,61%**
Градински отпадъци	**17,16%**	**21,86%**	**18,19%**
Дървесни отпадъци	**3,07%**	**3,71%**	**3,21%**
Стъкло	**4,95%**	**7,78%**	**5,57%**
Метали	**1,03%**	**1,36%**	**1,10%**
Инертни материали	**14,36%**	**18,35%**	**15,23%**
Опасни отпадъци от бита	**2,22%**	**0,26%**	**1,79%**
ОБЩО	**100,0%**	**100,0%**	**100,0%**

След проведените четирисезонни изследвания върху петте избрани генератора могат да се направят следните изводи за община Кюстендил.

1) Необходимо е да се работи в посока подобряване ефективността от развитата система за разделно събиране на отпадъци от опаковки от “Екопак България“ АД. Населението не е информирано достатъчно и не използва по предназначение разположените цветни контейнери. Анализите от пробите показват значителни количества рециклеруеми отпадъци от пластмаса и хартия.

2) Препоръчва се да се развие разделно събиране на градински отпадъци и тяхното компостиране. Растителните отпадъци са в значими количества, и в градските и селските райони през сезоните пролет, лято и есен. Най- висок процент на градинските отпадъци е констатиран през сезоните есен – 48,98% и пролет – 39,51% от изследваната Зона № 2 – район с ниско строителство. Установено е, че отпадъците от почистването на улиците и парковите площи (сухи листа, окосена трева, изсечени клони от храсти и дървета) от Централната градска част – Зона № 3 се поставят в контейнерите за битова смет.

3) Въвеждане на механично сепариране на битовите отпадъци

Фракционният състав благоприятства, както ръчните, така и механичните техники за сепариране. Фракцията с размери над 150 мм е в най- голям процент, което е характерно за урбанизираните градове. От една страна ще бъдат отделени хартия, стъкло, пластмаси и метали от битовия отпадъчен поток, което е задължение за всяка община съгласно чл.31, ал.1, т.1 на ЗУО. От друга страна е възможно хартията и пластмасите, отделени при сепарирането, които са негодни за рециклиране, да бъдат използвани като RDF за изгаряне, например в циментови пещи или в други инсталации, притежаващи съответните разрешителни документи съгласно действащото законодателство. По този начин ще се постигне значително отклоняване на количествата на отпадъците, постъпващи за депониране и съответно спестяване на средства на общината от отчисленията по чл.64 на ЗУО.

4) Намаляване на количеството на отпадъците чрез биологично третиране

Хранителните отпадъци съставляват относително голяма част от биоразградимите отпадъци и позволяват прилагането на различни подходи. Анализирането на отпадъците от петте изследвани зони показва високо съдържание на хранителните отпадъци и през четирите сезона.

5) Община Кюстендил трябва да обърне внимание на търговските обекти и магазинната мрежа, която генерира хранителни отпадъци и отпадъци от опаковки – пластмасови и хартиени и тяхното отделяне при генератора, за да се избегне попадането им в контейнерите за битови отпадъци.

6) Поради използването на твърдо гориво за отопление през зимата, особено в зоните с ниско строителство и селската част, Община Кюстендил е необходимо да изгради система за изхвърляне на пепелта от печките. Този отпадък, особено в града попада в контейнерите за битови отпадъци и ще затруднява всеки един процес на сепарация

Чрез чл.19, ал.3, т.6 на Закона за управление на отпадъците (обн. ДВ бр. 53/2012г.) се въвежда се **задължение на кмета на общината за разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината** най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. С **чл.31, ал.1, т.1 на ЗУО** се определя изискването за постигане *на не по- късно от 1 януари 2020 г. на целта за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци.“ С § 15 на ЗУО са посочени сроковете за поетапно постигане на целта от 50 на сто рециклиране в периода 2016- 2020г.*

1. до 1 януари 2016 г. - най-малко 25 % от общото им тегло.
2. до 1 януари 2018 г. - най-малко 40 % от общото им тегло.
3. до 1 януари 2020 г. - най-малко 50 % от общото им тегло.

С чл. 31, ал.1, т.2 на ЗУО се определя че най- късно до 31 декември, 2020г. трябва да се ограничи количеството на депонираните биоразградими битови отпадъци до **35 на сто** от общото количество на същите отпадъци, образувани през 1995г.

В осреднения резултат за сезон „лято“ и сезон „пролет“ от изследването на смесените битови отпадъци на Община Кюстендил показва много висок процент на **хранителните – 17,9 %** и изключително висок на **градинските – 14,24 % отпадъци**. Това е факт, върху който община Кюстендил трябва да обърне сериозно внимание. Тези резултати са сериозна предпоставка за въвеждане система за разделно събиране и ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци.

Висок е дялът на пластмасовите отпадъци, като най-високи нива на пластмасовите отпадъци се наблюдават в сезон зима и лято, а най- нисък през есента.

Получените резултати не дават осонавание да се заключи, че в генерирането на хартия и картон има сезонна зависимост. Разпределението на хартията по групи генератори е сравнително разномерно разпределена. Делът на картонените опаковки е най- висок, почти 50% от добиваните хартиени отпадъци.

Процентното съдържание на стъклото е относително равномерно разпределено през четирите годишни сезона, но най висок е през сезон есен. Количеството на стъклените опаковки многократно надвишават количеството на стъкло с друг произход.

КОЛИЧЕСТВА ПОВТОРНО ИЗПОЛЗВАНИ, РЕЦИКЛИРАНИ, ОПОЛЗОТВОРЕНИ И ОБЕЗВРЕДЕНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Разделно събраните в последните години отпадъци и отчетено от организацията по оползотворяване са посочени по-горе в програмата. Анлиза на морфологичния състав на отпадъците показва високо съдържание на отпадъци от опаковки в контейнерите за общо сметосъбиране, което по категоричен начин показва недостатъчната ефективност на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Политиката на ЕС има няколко основни цели, включително избягването на отпадъците чрез въвеждането на технологии и процеси, които са екологосъобразни и генерират по-малко отпадъци, и чрез производството на съобразени с околната среда продукти, които подлежат на рециклиране. Именно тази тенденция се очаква да повлияе в посока на намаляване на образуваните количества отпадъци и в България. Намаляването на теглото на опаковката и използването на рециклирани материали запазват суровините и намаляват разходите.

Първите симптоми за тази тенденция се проявяват при опаковките - намаляване на теглото на опаковките и увеличаване на възможността за рециклиране или биологично разграждане. Въведената в България продуктова такса за тънките пластмасови торбички има за цел да ограничи потреблението с цел да се предотврати замърсяването с тях, както и да наложи пластмасовите торби за многократна употреба. Това е предпочетено пред замяната на пластмасовите пликове с хартиени торбички, екологичният ефект на което е недоказан. Успешните стратегии за рециклиране разчитат на развитието на добре функциониращи пазари за вторични суровини.

Редица стоки за дълготрайна употреба, които се използват от домакинствата, попадат в потока отпадъци няколко години след закупуването им. В страната се запазва тенденцията битовите предмети да се употребяват (съхраняват) за период по-дълъг от 5 години. Наличието на стоки за дълготрайна употреба, които не са унищожени в годината, в която са закупени (за разлика от храната или предмети като напр. вестници), усложнява връзката между разходите на домакинствата и генерирането на битови отпадъци.

Европейско проучване за тенденциите в развитието на материалите и връзката с образуването на различни фракции отпадъци показва следните особености относно скъсяването на „живота“ на продуктите:

- Възможността за продължително съхранение на даден продукт преди неговото изхвърляне оказва изключително влияние върху обема на генериране на отпадъци – колкото по-дълго хората запазват продуктите, толкова по-малко отпадъци се генерират.
- Средната продължителност на всички видове продукти е около 3,5 години.
- Диапазоните на обхват са от няколко седмици за хранителните продукти, напитки и вестници до няколко години за повечето стоки.

През последните 20 години се наблюдават няколко особености:

- Продължителността на „живота“ на повечето стоки (малотрайни, напитки, вестници) е останала непроменена.
- В много от сферите (електроника, дрехи и др.) продължителността на „живота“ на продуктите се е скъсила.
- Намаляването/свиването на жилищната площ предотвратява натрупването на вещи и ускорява разчистването на ненужните такива.

- Общоприето е, че средната продължителност на времето на съхранение на един продукт е намаляла значително.

Достъпността на електрическите уреди, заедно с техническия напредък, е ключов фактор за съкращаване на „живота“ на този тип продукти. Затова спадът на цените на продукти задвижва едновременно обема на закупена стока и скоростта, с която тя се включва в потока отпадъци.

Не на последно място, значение за възможността за оползотворяване на отпадъците има и изкупната цена на вторичните материали, която преди няколко години отбеляза рязък спад в рамките на ЕС при хартията и пластмасата, но след това постепенно възстанови предишното си ниво.

Строителни отпадъци

Строителните отпадъци (СО) се формират при строителство, ремонт и реконструкция на сгради и други обекти. В последно време на територията на общината се извършва усилена строително-ремонтна дейност от множество предприятия и физически лица.

Със Закона за управление на отпадъците от 2012 г. са направени значителни промени в ангажиментите на общините относно строителните отпадъци. По отношение на генерираните строителни отпадъци общината има пряк ангажимент към строителните отпадъци в малки количества, генерирани от ремонтни дейности в домакинствата. Такава практика има работеща на територията на Община Кюстендил.

По-малките количества разделно събрани строителни отпадъци от ремонтни дейности, гражданите остявят до контейнерите за смет. Последните се събират от фирмата, изпълняваща дейностите по почистване на улици, булеварди и пешеходни зони - ОП „Чистота“. При наличие на по-големи количества отпадъци, гражданите получават документ от Общината – разрешение с посочен маршрут за движение на автомобилите, извозващи строителните отпадъци, и място, където те да бъдат депонирани.

Приблизителните количества депонирани строителни отпадъци на депото за строителни отпадъци в местността „Решетка“, землище на град Кюстендил са както следва:

За 2012 година – около 8 000 куб. м;
За 2014 година – около 14 000 куб.м
За 2015 година – около 5 000 куб. м
За 2016 година – около 7 000 куб. м

С оглед провеждането на мероприятия за подобряване състоянието на околната среда, негодните за повторна употреба земни маси и част по-дребни строителни отпадъци се депонират на сметището при с. Радловци, където се използват за запръстяване.

Голямо количество строителни отпадъци се депонират незаконно покрай шосетата и предимно на входно-изходните артерии на града.

Необходимо е да бъдат предприети мерки за постигане целите за намаляване количеството на депонираните строителни отпадъци чрез предварително третиране и последстващо оползотворяване, в т.ч. и рециклиране и подготовка за повторна употреба в съответствие с разпоредбите на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Производствени отпадъци

Данните за производствени отпадъци се събират от 1993 година насам. По видове производствените отпадъци, които се генерират на територията на община Кюстендил, са следните:

- каучукови отпадъци
- отпадъци от хартия и картон
- отпадъци от обработка на пластмаси
- дървесни отпадъци – трици, талаш
- костни отпадъци
- парчета счупени тухли
- плодови костилки и обезалкохолена плодова каша
- стъклени отпадъци
- отпадъци от разкомплектоване на ИУМПС
- изкуствен гьон
- кожи
- отпадъци от бетонови изделия
- трикотажни (текстилни) отпадъци
- тор от изсушителните полета на ГПСОВ
- растителна и плодова маса
- скални маси от рудници.

По-голямата част от производствените отпадъци подлежи на рециклиране. Голяма част от рециклируемите отпадъци се предават на фирми, притежаващи разрешение съгласно Закона за управление на отпадъците и Закона за опазване на околната среда. За някои от производствените отпадъци се ползват контейнерите за разделно събиране, често част от общинската система за разделно събиране на отпадъци от опаковки.

Количеството производствени отпадъци трудно може да бъде прогнозирано, поради противоречивото влияние на различни фактори, като то е в пряка зависимост от основните промишлени отрасли и от структурата на производството.

От оценката на съществуващото състояние се налага изводът, че за да се постигне желаният успех за създаване на цялостна съвременна система за управление на отпадъците, преди всичко трябва да се създаде необходимата организационна структура. Малкият брой специалисти, които са ангажирани с дейностите по отпадъците, е недостатъчен и следва да бъде увеличен минимум на трима служители, следящи за нарушения на местните нормативни документи по околна среда.

Следващата стъпка е да се изисква строго спазване на разпоредбите на законовата уредба от всички генератори на отпадъци, т.е. засилване на контрола от страна на компетентните лица.

Особено важен момент за постигане на желаните положителни резултати е информираността на цялото население, тъй като в процеса на генериране и обезвреждане, на практика участва всеки жител на общината.

Отговорностите спрямо отпадъците ще бъдат поети не само от длъжността с функции по опазване на околната среда, а и от други сектори на общината, като например оперативното управление или дейностите на административния персонал, извън тези по околната среда.

По отношение на производствените отпадъци е налице подценяване на управлението на отпадъците на фирмено ниво. Делът на частния сектор при осъществяването на дейностите по управление на отпадъците е все още нисък, както и размерът на направените инвестиции.

Друг проблем е смесването на производствените и опасните отпадъци, както и липсата на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците.

Неопасните производствени отпадъци се извозват на депото, а тези, за които има съмнение, че притежават опасни свойства, се предават според законовите разпоредби.

Неопасните производствени отпадъци се извозват на сметището от самите предприятия, или по заявка - от ОП “Чистота”. Поради това, че на депото доскоро нямаше входящ контрол, често там са попадали производствени отпадъци за които няма данни, и би могло да се смята, че не са приравнени към битовите, което води до нарушаване на морфологичния състав на отпадъците на сметището. След поставянето на денонощна охрана и въвеждането на входящ контрол, на депото до голяма степен се е ограничило незаконното извозване на отпадъци.

Болничните отпадъци с неопасен характер, след съответната предварителна обработка, се затварят в полиетиленови чували и също се депонират на градското сметище. За последната година са отчети 1 810 тона отпадъци с неопасен характер, генерирани от здравните заведения.

Едни от големите обеми производствени отпадъци се генерират от ГПСОВ на гр. Кюстендил. Понастоящем те се съхраняват на територията на станцията. За тяхното категоризиране като безопасни производствени или опасни отпадъци, следва да се извършват анализи и при необходимост да се отреди площадка за съхраняването им като опасни отпадъци. Към настоящия момент е в процес на изграждане на депо за изгнили утайки от ПСОВ. С реализирането на проекта ще се реши един от сериозните проблеми на гр. Кюстендил.

Опасни отпадъци

В община Кюстендил се генерират видове опасни отпадъци, които са характерни за страната - пестициди, отработени масла, утайки от промишлени отпадъчни води, болнични отпадъци и др. Те се образуват обикновено в малки количества, но от голям брой източници. Тези отпадъци не включват отпадъците от първичната преработка на руди за цветни метали, тъй като те са отчетени в отпадъците от минно-обогатителните предприятия. В община Кюстендил отчети с данни за генерираните опасни отпадъци са предавали следните предприятия:

Генерираните опасни отпадъци на територията на община Кюстендил, съдържат:

- отпадъци, съдържащи Pb или Zn;
- нефтопродукти – емулсии, трансформаторни масла;
- пестициди с изтекъл срок на годност, неизвестен състав и забранени за употреба;
- болнични отпадъци – инфекциозни, превързочни, биологични и анатомични;
- бариев титанат - $BaTiO_3$
- отпадъци от обогатяването на оловно-цинкова руда.

Основен проблем по отношение управлението на опасни отпадъци са 136 тона пестициди с изтекъл срок на годност, съхранявани в общинския склад в м.“Коилица“, землище на с. Драговищица, общ. Кюстендил. Пестицидите се съхраняват в склада повече от 25 години. От страна на Общината са предприети редица действия за обезопасяване на склада и избягване на злополуки и замърсяване на околната среда. Извършен е ремонт на сграда, пестицидите са преопаковани като са разделени по химичен състав и агрегатно състояние. Обезопасени са срещу намокряне, осигурана е защита срещу изтичане на замърсени води от склада и замърсяване на подпочвените и повърхтностни води.

- *Начини на третиране на отпадъците - съоръжения, местонахождение, обхванато население от организираното сметоизвозване*

Битови отпадъци

Организираното сметосъбиране и извозване на територията на Община Кюстендил се извършва от Общинско предприятие „Чистота”.

Обхванати в организираното сметоизвозване в момента, освен гр. Кюстендил, са и следните села: Багренци, Берсин, Богослов, Гирчевци, Грамаждано, Граница, Гюешево, Г.Гращица, Дворище, Д.Гращица, Драговищица, Жабокрът, Гърляно, Жиленци, Катрище, Коняво, Копиловци, Лозно, Мазарачево, Николичевци, Нов Чифлик, Пиперков Чифлик, Слокощица, Радловци, Раждавица, Скриняно, Соволяно, Стенско, Таваличево, Ябълково, Търновлак, Шипочано и Шишковци.

Съгласно решение на Общинския Съвет, сметоизвозването в град Кюстендил следва да се извършва ежедневно за централната градска част, веднъж или два пъти седмично за останалата част от града и ежемесечно за селата. За сметосъбиране и сметоизвозване се използват сметосъбирачки, контейнеровози, самосвали, трактор, мотометачки. Сметоизвозващата техника е на газ и метан, с което се постига положителен екологичен ефект, особено през зимните месеци.

Използват се следните съдове за сметосъбиране:

За град Кюстендил:

- Кофи тип „МЕВА“ – 5 000 бр.
- Контейнери тип „Бобър“ – 470 бр.
- Контейнери – 4 куб. м – 10 бр.

За селата от общината:

- Кофи тип „МЕВА“ – 2 264 бр.
- Контейнери тип „Бобър“ – 320 бр.
- Контейнери – 4 куб. м – 75 бр.
- На територията на цялата община са разположени 60 броя вани за битови отпадъци.
- 53 броя вани за строителни отпадъци и за пепел/сгурия през зимния полусезон.

Въпреки ваните за пепел продължава порочната практика за изхвърлянето на неизгасена сгурия в съдовете за битови отпадъци през зимния период. Този факт и дългогодишната употреба води до не много доброто състоянието на съдовете за смет. ОП “Чистота” периодично заменя амортизираните съдове с нови.

Съдове за разделно събиране

- Сини контейнери тип „Иглу“ с обем 1 100 л – 96 бр.
- Жълти контейнери тип „Иглу“ с обем 1 100 л – 99 бр.
- Зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1 100 л – 98 бр.
- Сини контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л –17 бр.
- Жълти контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л – 15 бр.
- Зелени контейнери тип „Иглу“ с обем 1 500 л – 15 бр.

С оглед ликвидиране на порочната практика в много села да се изхвърлят отпадъци напълно неорганизирано на входните пътни артерии на населените места, а също и в реките и деретата, се провеждат регулярни комисии за установяване броя и площта на нерегламентираните сметища, тяхното почистване и последващ мониторинг.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил, всички кметове и кметски наместници на населени места са упълномощени по смисъла на Закона за управление на отпадъците, за длъжностни лица, които да контролират дейностите, свързани с образуване, събиране,

съхранение, превоз и обезвреждане на битови и строителни отпадъци на територията на съответните населени места. Упълномощените длъжностни лица установяват нарушения по ЗУО, и съставят актове при спазване и по реда на Закона за административните нарушения и наказания /ЗАНН/.

Производствени отпадъци

По отношение на производствените отпадъци е налице подценяване на управлението на отпадъците на фирмено ниво. Делът на частния сектор при осъществяването на дейностите по управление на отпадъците е все още нисък, както и размерът на направените инвестиции.

Друг проблем е смесването на производствените и опасните отпадъци, както и липсата на съоръжения и инсталации за третиране на отпадъците.

Неопасните производствени отпадъци се извозват на депото, а тези, за които има съмнение, че притежават опасни свойства, се предават според законовите разпоредби.

Неопасните производствени отпадъци се извозват на сметището от самите предприятия, или по заявка - от ОП “Чистота”. Поради това, че на депото доскоро нямаше входящ контрол, често там са попадали производствени отпадъци за които няма данни, и би могло да се смята, че не са приравнени към битовите, което води до нарушаване на морфологичния състав на отпадъците на сметището. След поставянето на денонощна охрана и въвеждането на входящ контрол, на депото до голяма степен се е ограничило незаконното извозване на отпадъци.

Болничните отпадъци с неопасен характер, след съответната предварителна обработка, се затварят в полиетиленови чували и също се депонират на градското сметище. За последната година са отчети 1 810 тона отпадъци с неопасен характер, генерирани от здравните заведения.

Едни от големите обеми производствени отпадъци се генерират от ГПСОВ на гр. Кюстендил. Понастоящем те се съхраняват на територията на станцията. За тяхното категоризиране като безопасни производствени или опасни отпадъци, следва да се извършват анализи и при необходимост да се отреди площадка за съхраняването им като опасни отпадъци. Към настоящия момент е в процес на изграждане на депо за изгнили утайки от ПСОВ. С реализирането на проекта ще се реши един от сериозните проблеми на гр. Кюстендил.

Строителни отпадъци

По-малките количества разделно събрани строителни отпадъци от ремонтни дейности, гражданите остявят до контейнерите за смет. Последните се събират от фирмата, изпълняваща дейностите по почистване на улици, булеварди и пешеходни зони - ОП „Чистота“. При наличие на по-големи количества отпадъци, гражданите получават документ от Общината – разрешение с посочен маршрут за движение на автомобилите, извозващи строителните отпадъци, и място, където те да бъдат депонирани. За депониране на строителните отпадъци е определени терен – общинска собственост, намиращ се в местността „Решетка“, землище на град Кюстендил.

С оглед провеждането на мероприятия за подобряване състоянието на околната среда, негодните за повторна употреба земни маси и част по-дребни строителни отпадъци се депонират на сметището при с. Радловци, където се използват за запръстяване.

Опасни отпадъци

В общинския склад за пестициди с изтекъл срок на годност, намиращ се в м.“Коилица“, землище на с. Драговищица, общ. Кюстендил, се съхраняват около 136 тона пестициди с изтекъл срок на годност. Община Кюстендил е предприела всички необходими мерки и е извършила всички необходими действия за недопускане замърсяване на околната среда.

Със съдействието на Министерството на околната среда и водите се търсят иновативни решения за окончателно обезвреждане на пестицидите.

Описание на съществуващото депо

Депонирането на твърдите битови отпадъци, производствените с неопасен характер и неопасните болнични отпадъци се извършва на площадка в местността „Гладни рид”, землището на с. Радловци, намираща се на 5 км северозападно от гр. Кюстендил. Община Кюстендил разполага с План за привеждане в съответствие с нормативните изисквания на Наредба № 8 на депото за отпадъци в с. Радловци, от април 2005 година, както и с Авариен план на Депо за отпадъци – Община Кюстендил. Двата документа са своевременно представени и утвърдени от РИОСВ - София.

Има изготвен план за привеждане на депото в съответствие с нормативните изисквания и авариен план.

Сметището за отпадъци край с. Радловци се стопанисва от ОП „Чистота”, съгласно сключен договор. Експлоатира се от 1968 г. и е с площ 41,220 дка, като действително заетата площ е по-голяма. Сметището е с две тераси, едната от които изцяло запръстена.

По изключение, с цел запръстяване и подравняване, на депото се допуска депонирането на строителни отпадъци, земни маси и инертни материали. На депото не се допуска депонирането на опасни отпадъци, отпадъци с неустановен произход и загробването на животински трупове и отпадъци.

Сметището не отговаря на изискванията на нормативната уредба, но към момента вече е частично оградено. Има поставена бариера, входящ контрол и денонощна охрана. До сметището има асфалтов път. Същият е в добро състояние. По пътя има поставени табели и знаци. В близост до сметището от двете страни на пътя незаконно се разтоварват отпадъци, които се почистват редовно от фирмата поддържаща депото. В района на депото не се извършва мониторинг на подземните води и въздуха.

Освен сметището край с. Радловци няма друго регламентирано сметище на територията на общината. Има изготвен план за привеждане на депото в съответствие с нормативните изисквания и авариен план.

Извършена е организация за отреждане на терен за претоварна площадка, като част от РЦТНО – Дупница. Теренът е общинска собственост, с големина около 200 дка, като 24 дка са преотредени за претоварната станция. Намира се непосредствено над съществуващото сметище. Към площадката води обслужващ обаластрен път, който обслужва и намиращия се на близо Приют за бездомни кучета. Има възможност за електрифициране и водоснабдяване на обекта. Към момента се използва за складова база на Община Кюстендил. Не се засягат частни терени. На площадката не се предвижда задържане на отпадъци. Същите ще се третират чрез инсталация за предварително третиране на битови отпадъци. Останалото количество отпадък, който не подлежи на повторна употреба, рециклиране или друго оползотворяване ще се депонира на регионално депо за битови отпадъци, отговарящо на нормативните изисквания. По този начин се удовлетворява изискването РСУО да се обслужва от изграждащо се регионално депо, което да отговаря на нормативните изисквания.

Предвижда се проектирането и изграждането на инсталация за предварително третиране на отпадъка претоварната станция в м. „Гладни рид“, землище на с. Радловци, общ. Кюстендил.

Предвижда се и изграждането на инсталация за компостиране върху самата претоварна станция, което ще отговори на изискванията за третиране на биоразградимите отпадъци и ще намали количеството на отпадъка, постъпващ на депо.

Предвижда се проектирането, изграждането и въвеждането на система за разделно събиране на зелени и биотопадъци от домакинствата и общинските зелени площи.

Разгледани са следните възможни варианти за организиране на система за разделно събиране на зелени и/или био отпадъци от домакинства:

- разполагане на съдове за зелени/или биоотпадъци до контейнерите за общ отпадък и съдовете за разделно събиране на отпадъци от опаковки
- периодично поставяне на съдове /тип вана/ на определени места, в които да се събират био отпадъците
- събиране на зелените отпадъци на купове, които периодично, по предварително определен график /два-три пъти седмично/ да се извозват от служителите на фирмата по почистване.

След внимателно разглеждане на вариантите е преценено, че за Община Кюстендил най-подходящ ще бъде варианта за организиране на системата чрез събиране на купове.

Системата чрез поставяне на специални съдове за разделно събиране и/или на вани не е подходяща, тъй като практиката показва, че събрания отпадък се замърсява с примеси от различни видове други отпадъци.

Събраните био и/или зелени отпадъци от домакинствата и общинските зелени площи ще се превозват до инсталация за компостиране.

Предвижда се системата за разделно събиране на био и зелени отпадъци да обхваща всички населени места на територията на община Кюстендил.

Във всяко населено място към общината има нерегламентирани сметища, които се използват при препълване на съдовете за смет и се почистват от ОП „Чистота” при подаване на заявление от съответния кмет или кметски наместник.

Закона за управление на отпадъците въвежда регионален принцип при управлението на отпадъците. Националния план за управление на отпадъците определя регионите, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци. Съгласно Националния план Община Кюстендил попада в „Регион Дупница“ за управление на отпадъците. В разглеждания регион са включени шест от общините в Област Кюстендил – Община Кюстендил, Община Дупница, Община Сапарева баня, Община Бобов дол, Община Невестино и Община Трекляно.

За управление на отпадъците в „Регион Дупница“ е учредено регионално сдружение, което предприе необходимите действия за подготовка на документи за кандидатстване по Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“ за изграждане на „Регионален център за управление на отпадъците“, който да обслужва споменатия район. Намерението за това е изразено още през месец декември 2011 г. пред Управляващия орган на ОПОС 2007-2013 г.

Окончателното Споразумение за партньорство между общините за изграждане на „Регионална система за управление на отпадъците“, Регион Дупница, е подписано през месец ноември 2012 година. Възложени са и са извършени предпроекти проучвания и финансов анализ. Изготвено е инвестиционно намерение за изграждане на „Регионален Център за третиране на неопасни отпадъци – Регион Дупница“.

Регионалния център за третиране на неопасни отпадъци /РЦТНО/ е предвиден да обслужва „Регион Дупница“, в който попадат общините Кюстендил, Дупница, Сапарева баня, Бобов дол, Трекляно и Невестино.

РЦТНО ще обслужва около 124 000 жители на региона. Изграждането му се налага, тъй като депата, използвани за обслужване на населените места в региона, не отговарят на нормативните изисквания. Липсват необходимите условия за експлоатацията им – нямат огради, КПП, охрана, не се запръстяват, не са спазени изискванията за защита на земните недра, подземните води и въздуха.

Съществуващото състояние по събиране, транспортиране и обезвреждане на отпадъците в шестте общинини отговаря напълно на изискванията на Закона за управление на отпадъците. Освен въведената практика по разделно събиране, на територията на община Кюстендил не се прилагат други методи за предварително третиране, водещи до намаляване на обема или опасните свойства на отпадъците, подлежащи на окончателно обезвреждане.

Реализирането на проекта за Регионален център ще доведе до създаването на условия за изпълнение изискванията на националното и законодателството на ЕС, като ще подпомогне установяването на интегрирана система от съоръжения и инсталации, осигуряващи екологосъобразно управление на отпадъците.

Инвестиционното предложение се базира на напълно обоснована необходимост от изграждане на съоръжения за предварително третиране на неопасни отпадъци - инсталация за предварително третиране и инсталация за компостиране. Към инсталациите за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците се предвижда и изграждането на съоръжения за третиране на отпадъчните води и депонийните газове, както и спомагателни съоръжения на техническата инфраструктура.

При изготвяне и реализиране на проекта са отчетени следните изисквания:

- Съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство в областта на управление на отпадъците и поетите от Република България ангажименти по отношение на управлението на отпъдъците и опазването на околната среда след присъединяването към ЕС.
- Разработване и прилагане на технологични и технически решения, които са реализирани на територията на други страни от ЕС.
- Прилагане на йерархия на управление на отпадъците, даваща приоритет на предотвратяване образуването на отпадъци, следвано от повторна употреба, рециклиране, други форми на оползотворяване и на последно място обезвреждане на отпадъците.

В рамките на бъдещата система за третиране и обезвреждане на отпадъците от региона се предвижда изграждане на:

- Регионален център за третиране на неопасни отпадъци в землищата на селата Грамаде и Джерман, община Дупница, включващ следните инсталации:
- Претоварна станция в землището на с. Радловци, община Кюстендил за обслужване на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно, включваща следните инсталации:

- Инсталация за предварително третиране на битови отпадъци на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно.
- Инсталация за открито компостиране на разделно събрани зелени и биоотпадъци на общините Кюстендил, Невестино и Трекляно
- Посетителски център за доставка на едрогабаритни, опасни и други отпадъци от населението.

Площадката на претоварната станция е предвидена в границите на ПИ №000132, м.“Гладни рид“, землище на с. Радловци, община Кюстендил. Имотът е обособен от ПИ №000125, частна общинска собственост, на база изготвен и одобрен ПУП-ПРЗ. Начинът на трайно ползване е „Друг жилищен терен“ с частично асфалтобетонно покритие и съществуващи седем постройки върху терена, който в миналото е бил ползван като складова база на МО. Съгласно Заповед на кмета на Община Кюстендил функционалното

предназначение на поземления имот се определя като „Претоварна станция за битови отпадъци“. Съгласно Решение на РИОСВ Перник не е необходимо извършването на отделни процедури по реда на Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие. Проектът предвижда нискоетажно свободно застрояване на обслужващи сгради с кота корниз до 10 м. Площадката отстои на около 180 м /по въздух/ южно от регулационните граница на с. Радловци. и на около 3 км /по въздух/ северозападно от гр. Кюстендил.

Поземлен имот №000132 заема площ от 24.080 дка и в него се предвижда да се обособят следните площи:

- входно-изходна зона, която включва вход с бариера, електронна автомобилна везна, помещение КПП, разположено в административно-битовата сграда на площ от 200 кв. м площадка за измиване и дезинфекция;
- посетителски център за приемане на едрогабаритни отпадъци от бита и опасни отпадъци, доставяни от населението, паркинг. Центърът ще се оформи в някоя от съществуващитена терена метални сгради, след обследване и реконструкция като навес, в който ще се разположат контейнери за събиране на отпадъците, като опасните ще се съхраняват в отделно помещение;
- инсталация за предварително третиране на битови отпадъци
- компостираща инсталация за зелени и био отпадъции от домакинствата и общинските зелени площи, включваща следните зони: зона за доставка на суровия материал, и за надробяване и смесване на материалите; зона същинско компостиране на редове и узряване на компоста, и зона за пресяване и съхраняване на готовия компост; навес за необходимата механизация.

При строителните дейности на площадката ще бъдат използвани различни материали, които са определени съгласно проектната документация. При изграждането на отделните подобекти като природни ресурси ще бъдат използвани следните видове и приблизителни количества:

- вода за питейни нужди и за мокрите процеси – до 8000 куб.м/г.
- дизелово гориво за използваните моторни превозни средства – до 20 тона
- електроенергия – 1 000 kWh
- земни маси за изграждане на насипи, преградни диги и други земно-насипни съоръжения – до 1 000 куб. м
- трошен камък за насипи, пътни настилки и други – около 8 000 куб.м

При експлоатацията на инсталациите, влизащи в състава на ПС-Кюстендил ще бъдат използвани следните природни ресурси по преценка:

- вода за задоволяване на питейно-битовите, хигиенните, производствените и противопожарни нужди – 1000 куб. м/г.
- дизелово гориво за транспортните средства, които ще обслужват съоръженията от системата – около 70 т/г.
- електроенергия – около 60 000 kWh/г.
- дезинфектант за измиване на съоръжения и механизация – около 800 л/г.
- хидравлични масла – 0.1 т/г.
- моторни масла – около 0.150 т/г.

Към момента Община Кюстендил е в процес на кандидатстване по процедура чрез директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ BG16M1OP002-2.002 „Комбинирана процедура за проектиране и изграждане на компостиращи инсталации и на инсталации за предварително третиране на битови отпадъци“ по Приоритетна ос 2 „Отпадъци“ на Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020 г.“ .

Поради отпадането на проекта за Регионално депо на територията на Община Кочериново и забавянето при вземането на алтернативно решение, община Кюстендил търси и други пътища за трайно решаване на проблема с битовите отпадъци.

Сега съществуващото сметище следва да бъде детайлно проучено и да се изработи проект за рекултивация на нарушените терени.

Опасни отпадъци

Опасните отпадъци се третират, съгласно изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове.

Предприети са конкретни действия, съгласно специализираните наредби, както следва:

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори */Обн. ДВ. бр.**2** от 8 Януари 2013г., попр. ДВ. бр.6 от 22 Януари 2013г./*

По силата на чл. 27 от Наредбата Кметът на общината организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на НУБА, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на портативни и автомобилни НУБА; организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА по чл. 19, ал. 3, т. 7 ЗУО, като сключва договори със:

- организации по оползотворяване на НУБА, притежаващи разрешение, издадено по реда на глава пета, раздел III от ЗУО, и/или
- други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II от ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на НУБА на територията на съответната община и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС.

- Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти */Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013г./*

Съгласно чл. 39 от Наредбата Кметът на общината определя местата за смяна на отработени моторни масла на територията на общината, без да възпрепятства дейността на лицата, сключили договор с организация по оползотворяване, и/или на лицата, които изпълняват задълженията си индивидуално, и информира обществеността за местоположението им и за условията за приемане на отработените масла; съдейства за извършване на дейностите по събиране и съхраняване на излезли от употреба масла и предаването им за оползотворяване или обезвреждане.

Кметът на общината извършва дейностите по ал. 1 в следните случаи:

- когато местата за смяна на отработени моторни масла са разположени върху общински имот, и
- когато има сключен договор за извършване на дейностите по събиране на отработени масла и предаването им на инсталации за оползотворяване и/или обезвреждане със:
  - организация по оползотворяване на отработени масла;
  - лица, които пускат на пазара масла и изпълняват задълженията си индивидуално;
  - други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда на глава пета, раздели I и II ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, регенериране и/или оползотворяване на отработени масла, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на глава седма, раздел II от ЗООС.

- ❖ Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства / *Обн. ДВ. бр.7 от 25 Януари 2013г./*

Съгласно чл.16 от Наредбата Кметът на общината определя местата по чл. 19, ал. 3, т. 7 ЗУО на територията на общината за предаване на ИУМПС в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 от ЗУО; организира дейностите по събирането на ИУМПС по чл. 143, ал. 7 и 8 ЗДП и предаването им в центрове за разкомплектуване, за което уведомява звеното "Пътна полиция" при Столичната дирекция на вътрешните работи или областната дирекция на Министерството на вътрешните работи по месторегистрация на МПС.

Кметът на общината извършва дейностите по ал. 1, като сключва договор със:

- организации по оползотворяване на ИУМПС;
- лица, които изпълняват задълженията си индивидуално.

В съответствие с разпоредбите на чл.29 от Наредбата за обществения ред на територията на община Кюстендил, със Заповед на кмета на Община Кюстендил № 343/25.04.2006 г., всички собственици на излезли от употреба моторни превозни средства паркирани върху терени общинска собственост, са задължени да предадат притежаваните от тях ИУМПС в център за разкомплектоване или да бъдат паркирани върху имот – частна собственост. Върху всички излезли от употреба МПС-та и такива свалени от отчетите на КАТ бяха залепени стикери със задълженията и правата на собствениците, както и пунктовете за разкомплектоване, притежаващи разрешителни за дейности с отпадъци от излезли от употреба моторни превозни средства.

В резултат от проведената кампания над 85 % от излезлите от употреба ИУМПС, разположени върху терени общинска собственост бяха предадени на центровете за разкомплектоване. Предвижда се контролът по изпълнението на заповедта да продължи.

- ❖ Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване / *Обн. ДВ. бр.2 от 8 Януари 2013г., попр. ДВ. бр.5 от 18 Януари 2013г./*

Съгласно чл. 25 от Наредбата Кметът на общината оказва съдействие на организациите по оползотворяване, в т. ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на ИУЕЕО; организира изпълнението на задълженията си за участие в системите за разделно събиране на ИУЕЕО по чл. 19, ал. 3, т. 7 ЗУО, като сключва договори със:

- организации по оползотворяване на ИУЕЕО, и/или
- лица, които изпълняват задълженията си индивидуално, и/или
- други лица, притежаващи документ по чл. 35 ЗУО, за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община.

Предстои сключване на договори с организации по оползотворяване и фирми имащи разрешително за дейности с масово разпространени и опасни отпадъци, след което ще се определят и оповестят по подходящ начин местата и пунктовете за предаване на ИУЕЕО, НУБА, ИУМПС и местата за смяна и предаване на отработени масла.

- ❖ Сериозен проблем за Община Кюстендил представляват 136 тона негодни за употреба пестициди.

Всички негодни за употреба пестициди са събрани в общ за общината склад, находящ се в махала „Коилица”, землище на с. Драговищица. Предприето е преопаковане на пестицидите и укрепване на склада със средства, отпуснати от МОСВ, което е временно решение. Към момента се разработва проект за обезвреждането им посредством „Б-Б кубове”.

Информация за състояние на склада за негодни за употреба пестициди е дадена в **Приложение** към Програмата.

По отношение на опасните отпадъци липсва информация за вредното им въздействие върху човешкото здраве и околната среда, с което да се постигне издигане на културата на населението при боравенето с тези отпадъци. Съществува практика на смесване на опасните отпадъци с други отпадъци, вкл. и тяхното съвместно депониране на сметището.

- *Стари замърсявания с битови и други отпадъци на територията на общината, извън площадките на предприятията - местонахождение, площ, вид отпадък, рискове за човешкото здраве и околната среда*

С оглед ликвидиране на порочната практика в много села да се изхвърлят отпадъци неорганизирано и на неразрешени места, като входните пътни артерии на населеното място или в реките и деретата, се провеждат регулярни комисии за установяване броя и площта на незаконните сметища, тяхното почистване и последващ мониторинг.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил всички кметове и кметски наместници на населени места са упълномощени по смисъла на Закона за управление на отпадъците за длъжностни лица, със следните функции:

⇒ Контролиране на дейностите, свързани с образуване, събиране, съхранение, превоз и обезвреждане на битови и строителни отпадъци на територията на съответните населени места

⇒ Установяване на нарушения по ЗУО и съставяне на актове по реда на Закона за административните нарушения и наказания

Относителният брой, съгласно проверките и протоколите на незаконните сметища около селата все още е сравнително голям, но с тенденция за ограничаване и ликвидирането им, съгласно изискванията на нормативната уредба по околна среда.

Регулярно се извършва основно почистване на нерегламентираните сметища на територията на всички населени места в община Кюстендил. Събраните количества отпадъци са депонирани на общинското сметище. На почистените терени са поставени предупредителни табели.

Приемането на почистените терени се извършва с протокол, подписан от кмета или кметския наместник от една страна, и служителите на ОП „Чистота” от друга. След подписването на протокола, съгласно заповедите на кмета и дадените писмени указания, кметовете и кметските наместници са лицата отговорни за опазване на чистотата на населените места и провеждането на последващ мониторинг на санираните депа.

Предвижда се незаконните сметища да бъдат почиствани всеки месец. Натрупаните отпадъци ще се депонират на депото за твърди битови отпадъци в м.„Гладни рид”, землище на с. Радловци.

Местата, на които се образуват незаконните сметища са обозначени с табели, забраняващи изхвърлянето на отпадъци. В някои села са и оградени по подходящ начин.

- *Предприятия за събиране на вторични суровини*

Въз основа на сключен през 2015 година договор между Община Кюстендил и ЕКОПАК АД, разделното събиране, транспортирането, съхранението, сортирането и оползотворяването на отпадъци от опаковки, образувани от домакинства, административни учреждения, училища, туристически, търговски и други обекти на територията на Община Кюстендил се извършва от ЕКОПАК АД.

Към настоящия момент на територията на града са разположени над 100 комплекта съдове за разделно събиране – съответно за хартия, стъкло и пластмаси. На всяка площадка е разположена и една кофа за смет тип “Бобър” за смесени битови отпадъци.

Площадките са разположени по начин, осигуряващ максимално удобство за използването им от гражданите. В непосредствена близост до всички училища и някои детски градини също са ситуирани съдове за разделно събиране, а в самите сгради на учебните заведения са монтирани кошчета за разделно събиране. Проведоха се лекции и беседи с деца от различни възрасти за ползите от разделното събиране и положителното му въздействие върху околната среда като цяло.

През годините на сътрудничество с ЕКОПАК част от контейнерите за разделно събиране бяха унищожени. Същите са подменени с нови.

Основните цели заложени в Програмата за разделно събиране на отпадъци от опаковки са опазване и защита на околната среда; оптимално и екологосъобразно събиране, транспортиране и предаване за оползотворяване на отпадъци от опаковки; по-пълно ангажиране на обществеността; събиране на реални данни за образуваните отпадъци от опаковки.

Основният проблем, който среща общинското ръководство по отношение на разделното събиране, са клошарите които събират от съдовете разделно събрания отпадък и го предават на фирми, изкупуващи вторични суровини.

В Таблицата са посочени лизенцираните фирми на територията на община Кюстендил за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон съгласно ЗУО към момента на актуализиране на програмата.

РЕГИСТЪР

на лизенцираните фирми на територията на община Кюстендил за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон.

№ по ред	Име и адрес на фирмата	Адрес на площадката	Разрешен код на отпадъка
1.	**„Унитрейд-2011“ ООД** гр. София, район „Искър“ ул.“Подп. Йордан Тодоров“ №4	гр. Кюстендил,ул.“Цар Освободител“ №342 ПИ с идентификатор 41112.502.536	15 01 01 15 01 02 15 01 07 16 01 19 17 02 02 17 02 03 19 02 01 19 12 04 19 12 05 20 01 01 20 01 02 20 01 39
2.	**„Рестийл“ ЕООД** общ. Столична, гр. София район „Подуяне“, ул. „Вършец“ №18	гр. Кюстендил, м.“Свети Илия“, ул.“Оборище“ №19 ПИ с идентификатор 41112.218.48	15 01 01 15 01 02 15 01 07 16 01 19 16 01 20 17 02 02 17 02 03

			17 02 04* 19 12 01 19 12 04 19 12 05 20 01 01 20 01 02 20 01 39
3.	**„ВЕНРЕСУРС“ ЕООД** гр. София, район „Надежда“, ул.“Илиенско шосе“ №10	гр. Кюстендил, ул.“Индустриална“ №45, ПИ с идентификатор 41112.501.61	15 01 01 15 01 02 15 01 07 20 01 01 20 01 02 20 01 39
4.	**„ФЕНИКС ЕКО МС“ ЕООД** гр. Кюстендил, кв. „Герена“, бл.159, ет.3, ап.9	гр. Кюстендил, ул.“ропотамо“ №1, УПИ I	15 01 01 15 01 02 15 01 07 17 02 02 20 01 01 20 01 02 20 01 39
5.	**„Весел Дом“ ЕООД** гр. София, район „Витоша“, ул.“Божур“ №4	гр. „Кюстендил“, ул.“Бузлуджа“ №101	15 01 01 15 01 02 20 01 01 20 01 39

В общия поток отпадъци отиващи на сметището за депониране все още попадат и рециклируеми отпадъци, макар техния дял да е чувствително намален.

- *Чистота на територията на населените места и местата за отдих извън населените места - състояние, честота на почистването, на миенето на улиците, кошчета за отпадъци в населените места*

С Наредбата за обществения ред на територията на община Кюстендил са уредени условията и реда за опазване и поддържане чистотата на обществените места, задълженията и правата на гражданите и общинската администрация, с оглед осигуряване на здравословна жизнена среда.

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частни фирми, домсъветите на етажните собственици и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

Специализираното общинско предприятие „Чистота” извършва дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и улично почистване.

Съгласно решение на Общинския Съвет, сметоизвозването в град Кюстендил следва да се извършва ежедневно за централната градска част, ежеседмично за останалата част от града и ежемесечно за селата.

Използваните съдове за сметосъбиране са: контейнери с вместимост 4 куб.м (/в крайни квартали и недостъпни райони на града и в селата), кофи за смет тип “Бобър” с вместимост 1.1 куб.м. (в селата), кофи за смет тип “МЕВА” с вместимост 110 л. (в селата и в град Кюстендил).

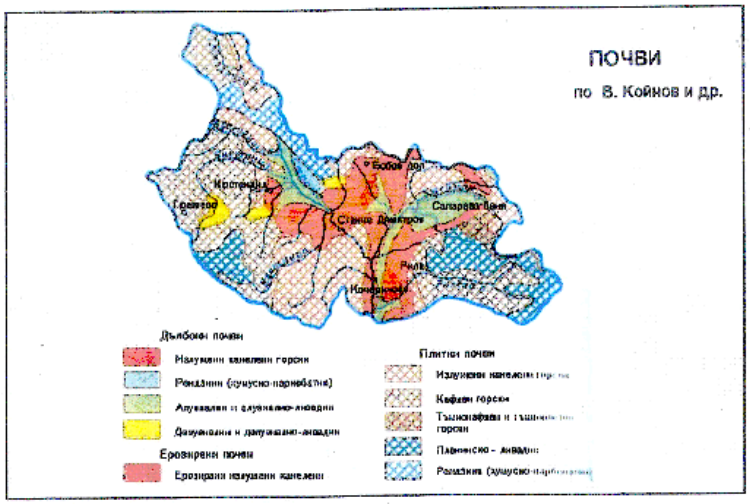
Местата за отдих извън населените места се намират предимно в Осоговската планина. Изградени са няколко заслона, покрити барбекюта, чешми, множество места за палене на огън, декоративни огнища и други.

Съоръженията се поддържат и почистват от ДЛС “Осогово”. Сметосъбирането и почистването е с достатъчна честота, за да не се задържат отпадъци.

Друго любимо място за разходка и отдих на жителите и гостите на Кюстендил е лесопарк “Хисарлъка”, намиращ се над града. Лесопарка се стопанисва от община Кюстендил и се почиства от ОП “Чистота” при напълване на съдовете за смет, или при подаване на сигнали от охраната на парка за локално замърсяване.

1.2.4. Почви и нарушени терени

Основни почвени типове за общината са канелените горски и кафявите горски почви (Фиг.1.2.4.) с тяхните разновидности, а от азоналните почвени типове с най-голямо разпространение и значение са алувиално-ливадните и делувиално-ливадните почви, благоприятстващи отглеждането на овощни и зърнени култури и зеленчуци. Срещат се, макар и на отделни и малки петна, още смолници, хумусно-карбонатни почви (рендзини) и планинско-ливадни почви.

Фиг.1.2.4. *Почви*

- *Замърсени почви с тежки метали, пестициди, нефтопродукти, нитрати, други замърсители*

На територията на община Кюстендил няма замърсени почви с тежки метали и нефтопродукти. В съответствие със ЗООС Министърът на околната среда и водите утвърждава мрежа за почвен мониторинг. Показателите за изпитване са: pH; тежки метали и металоиди – мед, цинк, олово, кадмий и арсен; органичен въглерод; общ азот и фосфор.

Превишаване на ПДК в почвите на територията на община Кюстендил не е установено.

За предотвратяване замърсяването на земите с пестициди общината е предприела необходимите мерки, като всички негодни за употреба пестициди са събрани в склад, и е предприето преопаковане на пестицидите и укрепване на склада. Разработва се проект за обезвреждането им посредством най-добрите налични европейски практики.

- *Заблатени почви*

На територията на община Кюстендил няма терени с наличие на заблатени почви.

- *Ерозирали почви*

Геоложкият строеж на Кюстендилската котловина и склоновете на оградните планини носят рискове от свлачища, срутища, поройни речни разливи.

Особеностите на района не благоприятстват ветрова ерозия. Наклоните на терените, интензивността на валежите, както и почвените условия, са част от факторите, които определят интензивността на ерозията. Скоростта на ерозия е различна при различните типове растителна покривка, като незасетите обработваеми земи са подложени на около 30 пъти по-

интензивни ерозионни процеси, в сравнение с почви под горска покривка. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност.

На територията на община Кюстендил няма силно ерозирали терени.

- *Физически нарушени почви; нарушени терени от добивни дейности, от изкопни работи и др.*

На територията на общината се извършва геолого-проучвателна, минно-добивна и преработвателна дейност, на следните обекти:

- Открит рудник за кафяви въглища “Катрище” - в Катрищенския въглищен басейн се добиват лигнитни въглища;
- Осоговски руден район - полиметални руди;
- Конявска планина – варовик;
- планина Осогово – гранит, оловно-цинкови руди;
- с. Драговищица – глини;
- коритата и терасите на реките Струма, Драговищица и други - инертни и кариерни материали, както и разсипно злато.

Като проблемни в екологично отношение в обхвата на общината могат да бъдат определени следните територии:

- Каменичката котловина и горното течение на р. Бистрица - район, подложен в миналото на въздействието на дейността на бившия МОК на “Осогово” ЕАД /в несъстоятелност/ – свързано с дейностите по ликвидацията на минно-добивните обекти и рекултивация на депата за технологичен отпадък - хвостохранилища в с. Гюешево и с. Преколница.
- Поречието на р. Струма – установени са опити за незаконно изземване на баластра, което води до понижаване нивото на подпочвените води.
- Нерегламентиран добив на разсипно злато, водещ до нарушаване на ландшафта и унищожаване на крайречната растителност.

1.2.5. Защитени територии и биоразнообразие

- *Гори - състояние, видово разнообразие, собственост, използване*

Таблица 1.2.5.

Територия на Община Кюстендил по фондове, в дка

№	Населено място	ЕКАТТЕ	Обща площ	За нуждите на селското стопанство	За нуждите на горското стопанство	Населени места	Водни течения и водни площи	За нуждите на транспорта
1.	с. Багренци	02138	8465.705	7092.664	-	654.090	663.487	55.464
2.	с. Берсин	03962	10736.295	8751.680	1151.380	342.059	361.240	129.936
3.	с. Бобешино	04491	14629.994	5084.016	9217.464	71.175	190.246	67.093
4.	с. Блатец	04323	7669.421	4459.693	2998.638	150.740	-	60.404
5.	с. Богослов	04796	30738.727	9047.869	20713.270	400.113	398.927	178.548
6.	с. Буново	07048	20148.223	12078.582	7915.176	79.362	41.501	33.602
7.	с. Гирчевци	14917	2547.793	2039.456	-	-	487.506	20.831
8.	с. Горановци	16026	20494.428	9911.622	9968.113	241.287	269.763	103.643
9.	с. Горна Брестница	16141	7562.763	3495.826	3920.705	112.009	-	34.223
10.	с. Горна Гращица	16198	12055.580	10732.254	461.812	576.108	227.524	57.882
11.	с. Горно Уйно	16995	27095.699	5865.671	21002.586	28.918	98.612	99.912
12.	с. Граница	17751	14680.742	9784.932	4023.142	711.405	45.119	116.144
13.	с.Грамаждано	17680	6753.522	2824.407	3521.813	324.149	42.432	40.721
14.	с. Гурбановци	18112	5934.065	2880.063	2998.959	20.137		34.906
15.	с. Гърляно	18352	12253.696	4621.704	7140.708	409.605	9.467	72.212
16.	с. Гърбино	18318	16009.247	5700.965	10022.333	169.389	40.262	76.298
17.	с. Гюешево	18455	16969.889	7829.140	8554.431	176.122	0.667	190.655

18.	с. Дворище	20208	5644.687	4618.186	823.226	118.095	51.540	33.640
19.	с. Дождевица	21782	8825.801	2485.614	6221.554	118.663	-	-
20.	с. Долна Гращица	22071	5043.285	4430.039	19.336	202.346	384.329	7.235
21.	с. Долно село	22811	21619.755	10214.744	10173.221	673.998	415.168	142.624
22.	с. Долно Уйно	22862	10394.244	2811.371	7316.741	1.875	186.051	78.051
23.	с. Драговищица	23282	22962.419	16447.280	4728.829	880.861	702.850	202.599
24.	с. Жабокрът	29026	3920.173	3343.151	-	370.128	198.435	8.459
25.	с. Жеравино	29266	6009.996	2880.671	3123.537	5.788	-	-
26.	с. Жиленци	29386	25695.358	12 752.027	11940.698	785.182	117.128	100.323
27.	с. Ивановци	32144	14841.192	7632.690	7149.349	-	33.593	25.560
28.	с. Каменичка Скакавица	35835	25119.218	16620.402	8153.515	189.073	39.001	117.227
29.	с.Катрище	36659	12086.929	10782.430	674.375	341.256	238.939	49.929
30.	с. Коняво	38432	12766.386	9936.397	1144.103	622.984	786.286	202.379
31.	с. Копиловци	38474	3758.005	2308.253	402.456	426.525	422.488	193.487
32.	с. Коприва	38515	9502.740	3003.424	6497.380	1936	-	-
33.	с. Кутугерци	40765	12175.999	3899.999	8102.498	0.538	40.124	132.840
34.	с. Кършалево	40991	6331.182	2460.334	3736.446		91.597	42805
35.	с. Лелинци	43267	5691.206	2847.921	2642.430	124.384	50.813	25.658
36.	с. Леска	43373	8059.422	3445.476	4544.406		69.540	
37.	с. Лисец	43815	7300.479	2471.422	4700.253	99.781	9.259	19.764
38.	с. Лозно	44183	11538.747	6510.890	3675.664	831.164	180.325	340.704
39.	с. Ломница	44255	13344.683	5599.422	7631.992	6.286	48.237	58.746
40.	с. Мазарачево	46108	18305.250	9237.027	8274.977	300.691	223.051	269.504
41.	с. Вратца	48355	17874.603	7732.778	9786.767	213.785	43.108	98.165
42.	с. Николичевци	52400	5715.345	4545.470	366.332	363.776	272.543	167.224
43.	с. Нов чифлик	52026	2952.547	2447.815	54.650	176.170	258.441	15.471
44.	с. Ново село	52194	33564.414	5071.002	28236.868	25.971	48.134	182.439
45.	с. Полетинци	57188	10033.768	4828.883	5116.579	12.099	6.154	70.053
46.	с. Полска Скакавица	57319	33706.771	14615.163	18507.984	14.452	251.027	165.839
47.	с. Преколница	58129	25669.849	14469.449	9461.356	291.639	1188.487	258.909
48.	с. Пиперков чифлик	56378	3550.981	3034.334	-	427.574	56.601	32.472
49.	с. Радловци	61457	11304.367	7061.863	3724.777	365.618	27.355	124.754
50.	с. Раждавица	63536	15310.283	8544.486	5179.576	489.382	946.372	150.467
51.	с. Раненци	62181	37463.695	24651.311	11863.241	744.653	39.788	164.702
52.	с. Режинци	62428	3942.760	1401.841	2458.906	28.091	52.451	1.471
53.	с. Ръсово	63608	9423.214	4680.024	4073.863	372.619	114.347	182.361
54.	с. Савойски	65047	18087.533	2959.569	14940.178	37.596	66.399	83.791
55.	с. Сажденик	65142	31418.142	13994.894	17321.308	4.544	47.524	45.878
56.	с. Скриняно	66891	7091.236	6210.957	-	553.142	269.898	41687
57.	с. Слокощица	67461	14966.071	7058.060	6453.508	761.815	449.759	240.717
58.	с. Соволяно	67790	15101.257	12654.561	1299.717	648.527	329.507	168.945
59.	с. Стенско	69167	6378.917	5703.636	127.448	231.990	261.597	54.246
60.	с. Таваличево	72045	25485.341	15642.892	9156.457	514.908	77.126	93.178
61.	с. Търсино	73750	4099.889	2286.350	1685.427	66.142	31.610	30.360
62.	с. Търновлаг	73691	2876.600	2322.919	-	226.097	273.479	54.105
63.	с. Церовица	78447	9548.026	3879.136	5334.157	127.645	75.012	126.076
64.	с. Црешнево	78543						
65.	Цървена ябълка	78598	23055.865	9865.818	13162.423	8.000	19.624	-
66.	с. Цървендол	78608	4011.583	1104.981	2775.475	-	31.127	-
67.	с. Цървеняно	78611	29755.103	16052.521	13492.897	52.078	3.229	154.378
68.	с. Чудинци	81606	9822.327	4157.223	5546.400	111.437	-	7.267
69.	с. Шипочано	83257	7832.189	6218.772	1300.772	255.321	26.066	31.486
70.	с.Шишковци	83354	6711.864	-	475.847	472.970	-	105.626
71.	с. Ябълково	87062	2468.927	1773.568	-	460.717	178.816	55.826

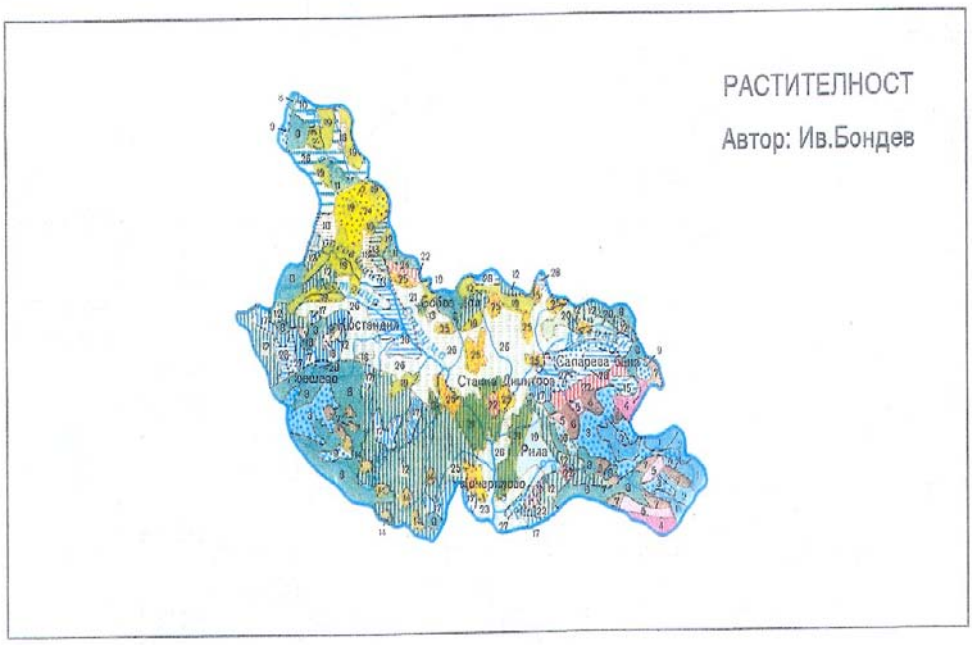
- с. Гюешево – 218.848 дка – терени предназначени за добив на полезни изкопаеми
- с. Полска Скакавица – 152.306 дка - терени предназначени за добив на полезни изкопаеми

- с. Сажденик – 3.991 дка - терени предназначени за добив на полезни изкопаеми
- с. Скриняно – 15.552 дка - терени предназначени за добив на полезни изкопаеми
- с. Стенско – 0.780 дка - терени предназначени за добив на полезни изкопаеми

В община Кюстендил преобладават широколистните, ксеротермни дъбови гори. За високопланинския горски пояс са характерни иглолистните гори. Голяма част от горите са превърнати в обработваеми земи.

На територията на общината са поставени под защита на закона общо 12 вековни дървета в землищата на селата Драговищица, Котугерци, Савойски, Таваличево и Слокощица.

На фиг.1.2.5.1. е дадена карта с разпределението на растителността в района на община Кюстендил

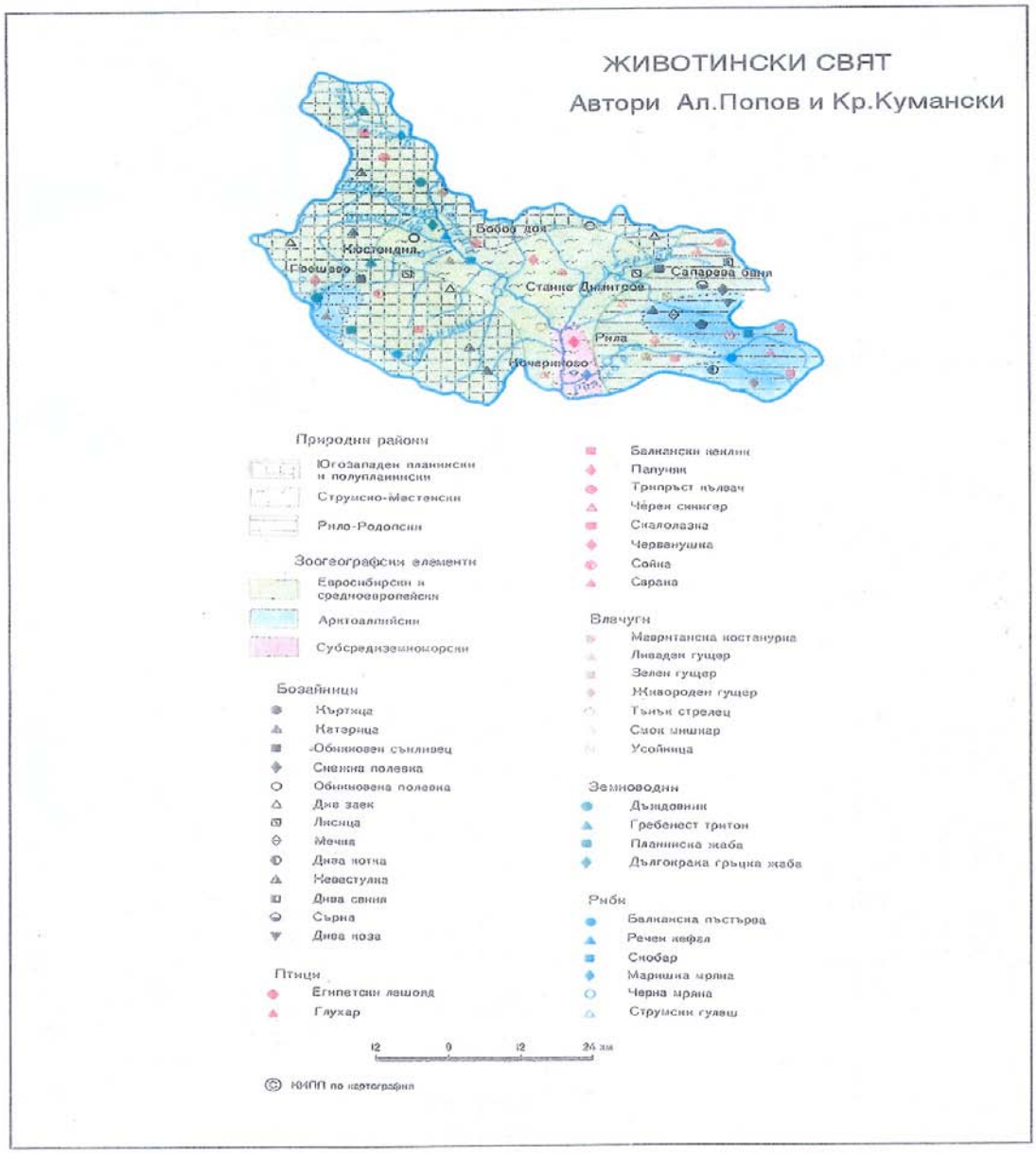

Фиг.1.2.5.1. *Растителност*

Алпийски тревен пояс
(1) Ацидофилни психофитни тревни формации
Субалпийски храстов пояс
Коренна растителност
(2) Клек
Производна растителност
(3) Психрофитни и мезофитни храстови, храстчеви и тревни формации
Горен планински пояс
(4) Смърч
(5) Ела
(6) Бяла мура
(7) Бял бор
(8) Бук
Производна растителност
(9) Храстови и тревни формации
(10) Ниви на мястото на гори от бук, бял бор и смърч
Долен планински пояс
Коренна растителност
(11) Мизийски бук
(12) Горун и горун с обикновен и келяв габър
(13) Воден габър
(14) Черен бор
Производна растителност
(15) Леска
(16) Тревни ксеромезофитни формации
(17) Ниви на мястото на гори от мизийски бук, габър, горун и черен бор
(18) Изкуствени насаждения от черен бор
Пояс на хълмистите равнини и полите на планините
Коренна растителност
(19) Цер и цер с благун с граница и келяв габър
(20) Благун
(21) Граница и виргилиев дъб често с келяв габър
Производна растителност
(22) Келяв габър
(23) Червена хвойна
(24) Храстови и тревни степни формации
(25) Ксеротермни тревни формации
(26) Ниви на мястото на гори цер, благун, граница
Пояс на низините
Производна растителност
(27) Мезофитни тревни формации
(28) Ниви на мястото на гори от дръжкоцветен дъб, бряст и др.

- *Защитени видове растения и животни*

Растителният и животинският свят притежават характерните особености за географския район, като в по-ниските райони се срещат и субмедитерански растителни видове, характерни за южните области. На територията на общината е най-северният "оазис", до който достига благотворното влияние на Средиземно море. На фиг. 1.2.5.2. е дадена карта с разпространението на животинските видове на територията на община Кюстендил.

Фиг.1.2.5.2. *Животински свят*

Животинският свят се характеризира с наличието на бозайници с основни представители див заек, невестулка и къртица, от птиците - папуняк и земноводни.

В границата на общината са открити екземпляри от следните защитени растения, вписани в „Червената книга на България”: Венерин косъм, Етненска тлъстига, Велиновскиев дебелец, Едроцветно секирче, Планински явор, Стройна теменуга, Панчичева пищялка, Планинска самодивска трева, Мечо грозде, Променливоцветна камбанка; Мека меча пита, Шарпланински ранилист, Венерова симфиандра, Панчичев спореж, Западно подрумиче.

Като чувствителни могат да се определят екосистемите подложени на силно антропогенно въздействие в района на гр. Кюстендил, района около хвостохранилищата в Осогово и Каменица, както и района на открития рудник за кафяви въглища “Катрище”.

- *Видове, обект на ловен туризъм*

На територията на общината се ловуват предимно следните видове хищни животни:

- дива свиня – разпространена е предимно в Осоговската планина, но се наблюдава и в полупланинските райони;
- заек – разпространен е повсеместно;
- сърна – среща се в планинските и полупланински района на територията на цялата община;
- вълк – Осоговска планина, Краище;
- чакал – наблюдавани са отделни животни в Конявската планина;
- лисица – разпространена е повсеместно.

Хищниците се ловуват целогодишно. Обект на ловен туризъм са и следните видове птици:

- кеклик – среща се в полупланинските райони на Конявската планина;
- пъдпъдък – среща се в полетата, стърнища, изоставени ниви и други подобни;
- яребица – поля, равнинни терени, изоставени ниви;
- гривяк, гургулица – срещат се в откъслечни горички в равнините, планинските и полупланински райони;
- водоплаващи птици – предимно различни видове патици – след миграцията обитават водоемите на територията на общината – предимно р. Струма и язовир “Дренов дол”;
- малки бекасини – предимно около водоемите;
- гъски – по време на миграцията се срещат около водоемите и житните ниви.

- *Билки с търговско значение, находища, използване*
  - ✓ див чесън /левурда/, находища: землищата на селата Грамаждано, Жиленци, Вратца, Гърляно;
  - ✓ синя хвойна, находища: землищата на селата Раненци, Гюешево, Каменичка Скакавица;
  - ✓ жълт кантарион, находища: с. Раненци, с. Ръсово, с. Преколница;
  - ✓ червен кантарион – с. Богослов;
  - ✓ обикновен риган – с. Богослов, с. Слокощица, с. Сажденик, с. Червена ябълка, с. Церовица;
  - ✓ бял равнец – разпространен е повсеместно в големи количества;
  - ✓ еньовче – с. Радловци, с. Лозно, с. Драговищица;
  - ✓ шипка плод – повсеместно разпространение;
  - ✓ сапуниче – с. Богослов, с. Жиленци, с. Горна Брестница, с. Вратца, с. Ръсово;
  - ✓ миши уши – в горските и полугорски райони;
  - ✓ кръвен здравец – с. Мазарачево, с. Ръсово, с. Блатец, с. Лисец;
  - ✓ бъз и липа – разпространени са повсеместно и имат голямо търговско значение.

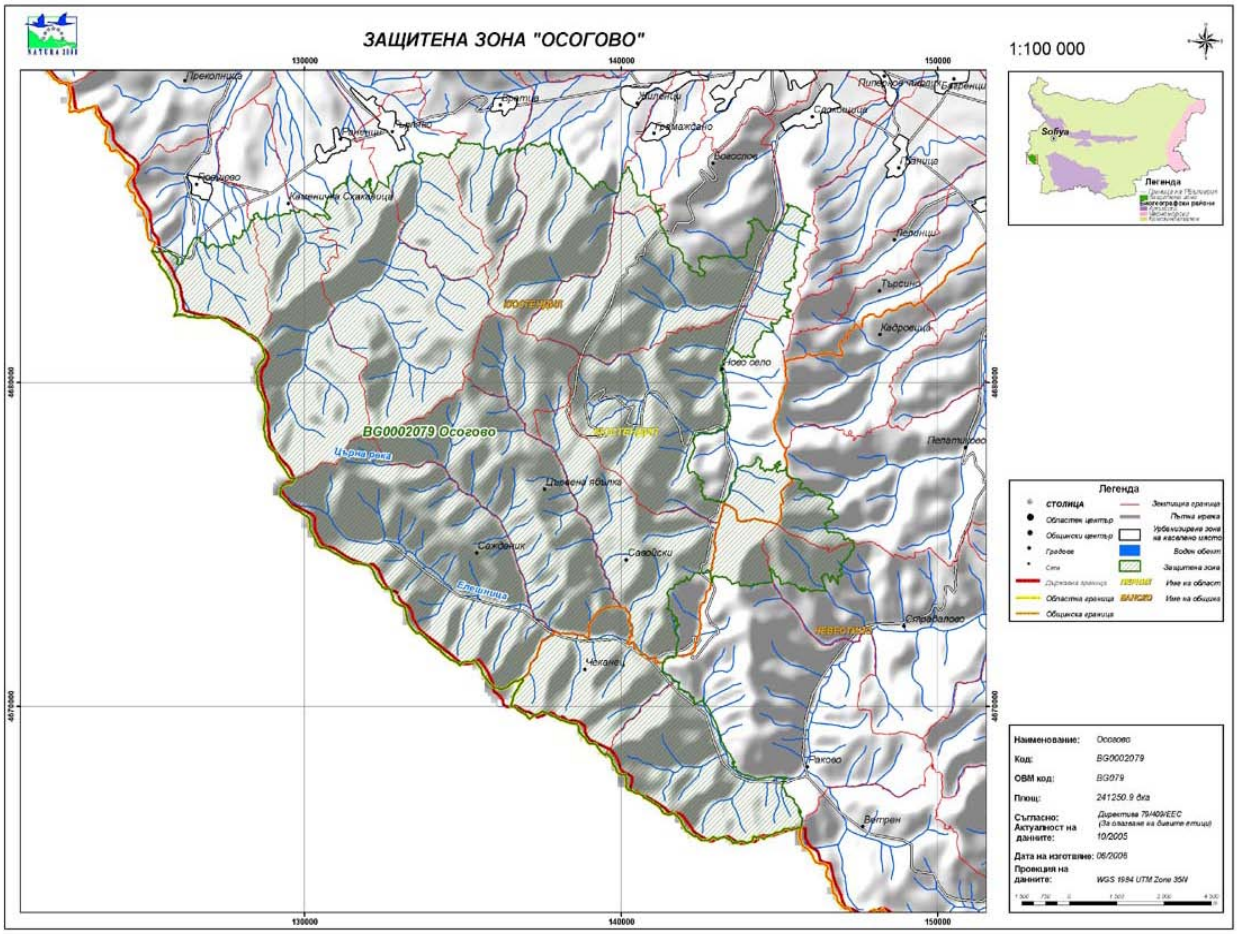
- *Защитени зони*

На територията на общината се намират следните защитени природни обекти:

❖ **Защитена зона за опазване на дивите птици BG 0002079 “Осогово”**

Защитената зона има обща площ 24125.09 ha и се намира в землищата на с. Богослов, с. Вратца, с. Грамаждано, с. Гърляно, с. Гюешево, с. Жиленци, с. Каменичка Скакавица, с. Ново село, с. Преколница, с. Раненци, с. Савойски, с. Сажденик, с. Раненци, с. Червена ябълка (Фиг.1.2.5.3.).

Защитената зона има за цел опазване и поддържане на местообитанията на описаните по-долу застрашени видове птици съгласно чл. 6, ал.1, т.3 от Закона за биологичното разнообразие, по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус: бял щъркел /Ciconia ciconia/, осояд /Pernis apivorus/, белоопашат мишелов /Buteo rufinus/, скален орел /Aquila chrysaetos/, сокол скитник /Falco peregrinus/, планински кеклик /Alectoris graeca/, бухал /Bubo bubo/, козодой /Caprimulgus europaeus/, сив кълвач /Picus canus/, черен кълвач /Dryocopus martius/, сирийски пъстър кълвач /Dendrocopos syriacus/, горска чучулига /Lullula arborea/, ястребогушо коприварче /Sylvia nisoria/, червеногърба сврачка /Lanius collurio/.

Фиг.1.2.5.3. Защитена зона „Осогово”

Защитена зона “Осоговска планина”

Защитена зона за опазване на местообитанията по Директивата за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна „Осоговска планина” (код BG 0001011), се намира в Осоговската планина и обхваща землища на населени места включени в състава на общините Кюстендил и Невестино. Площта на защитената зона е 345.132,45 дка. Максималната надморска височина на зоната е 2223 м, минималната надморска височина е 437 м, а средната 1304 м. Зоната е одобрена с Решение на Министрески съвет №661 от 16 октомври 2007 година. Защитена зона обхваща землищата на следните села - Богослов, Вратца, Грамаждано, Гърляно, Гюешево, Жиленци, Каменичка Скакавица, Ново село, Раненци, Савойски, Сажденик, Слокощица, Червена ябълка – разположени на територията на Община Кюстендил. От населените места на територията на Община Невестино в защитената зона са включени землищата на селата - Ваксево, Ветрен, Длъхчево-Сабляр, Друмохар, Еремия, Илия,

Пелатиково, Раково, Рашка Гращица, Смоличано, Страдалово, Тишаново, Цървaрица, Чеканец, Четирци.

Целите на опазване на защитена зона „Осоговска планина” са:

1. Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет и опазване в рамките на защитената зона.

2. Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона

Предмет на опазване на защитена зона са следните природни местообитания:
4060 Алпийски и бореални ерикоидни съобщества
5210 Храсталаци с хвойна
6110 * Отворени калцифилни или базифилни тревни съобщества от *Alysso-Sedion albi*
6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества
6210 * Полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (*Festuco-Brometalia*) (*важни местообитания на орхидеи)
6230Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините
62A0* Източно субсредиземноморски сухи тревни съобщества
62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества
6430 Хидрофилни съобщества от високи треви в равнините и в планинския до алпийския пояс
6520 Планински сенокосни ливади
7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища
8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс
8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове
8230 Силикатни скали с пионерна растителност от съюзите *Sedo-Scleranthion* или *Sedo albi-Veronicion dillenii*
9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum*
9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*
9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*)
9170 Дъбово-габърови гори от типа *Galio-Carpinetum*
9180 * Смесени гори от съюза *Tilio-Acerion* върху сипеи и стръмни склонове
91AA * Източни гори от космат дъб
91BA Мизийски гори от обикновена ела
91CA Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори
91E0 * Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* (*Alno-Pandion, Alnion incanae, Salicion albae*)
91M0 Балкано-панонски церово-горунови гори
91W0 Мизийски букови гори
9410 Ацидофилни гори от Picea в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*)
9530 *Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор

Предмет на опазване на зоната са и следните видове животни:

Бозайници: Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus)**;*** Европейски вълк (*Canis lupus)**;*** Видра *(Lutra lutra)**;*** Рис (*Lynx lynx);* Дългокрил прилеп (*Miniopterus schreibersi)**;*** Дългоух

нощник *(Myotis bechsteini);* Остроух нощник (*Myotis blythii);* Дългопръст нощник (*Myotis capacinii);* Трицветен нощник (*Myotis emarginatus);* Голям нощник (*Myotis myotis);* Южен подковонос (*Rhinolophus euryale);* Голям подковонос (*Rhinolophus ferrumequinum);* Малък подковонос *(Rhinolophus hipposideros);* Кафява мечка (*Ursus arctos);* Пъстър пор *(Vormela peregusna peregusna)*

Земноводни и влечуги: Жълтокоремна бумка *(Bombina variegate)*; Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis)*; Шипобедрена костенурка (*Testudo greca)*; Шипоопашата костенурка (*Testudo hermann;);* Голям гребенест тритон (*Triturus karelinii)*

Риби: Маришка мряна *(Barbus prebejus);* Европейска горчивка *(Rhodeus sericeus amarus)*

Безгръбначни: Ручеен рак (*Austropotamobius torrentium);* Полиоматус *(Polyommatus eroides);* Обикновен сечко *(Cerambyx cerdo)*Бръмбар рогач *(Lucanus cervus)* Буков сечко *(Morimus funereus);* Осмодерма *(Osmoderma eremita);* Алпийска розалия *(Rosalia alpina)*

Защитена зона „Долни Коритен“ – код на защитената зона BG0000295

Защитена зона по директивата за местообитанията. Обхваща територията на община Кюстендил и община Трекляно. За община Кюстендил се разполага на територията на с. Горно Уйно. Площ - 461.69 хектара.

Защитена зона „Земен“ - код на защитената зона BG0001012

Категория – защитена зона по директивата за местообитанията. Площ - 17758.04 хектара. За територията на община Кюстендил обхваща землищата на селата с. Буново, с. Гърбино, с. Дворище, с. Коняво, с. Копиловци, с. Полетинци, с. Полска Скакавица, с. Раждавица, с. Шипочано, с. Шишковци.

Защитена зона „Конявска планина“ - код на защитената зона BG0000298

Категория - защитена зона по директивата за местообитанията. Площ - 9671.95 хектара.
За територията на община Кюстендил обхваща землищата на селата Горна Гращица, Таваличево, Цървеняно.

Защитена зона „Кършалево“ – код на защитената зона BG0000294
Категория - защитена зона по директивата за местообитанията.

Местоположение – обхваща землищата на с. Горановци, с. Горно Уйно, с. Гюешево, с. Дождевица, с. Долно Уйно, с. Долно село, с. Драговищица, с. Каменичка Скакавица, с. Кутугерци, с. Кършалево, с. Леска, с. Мазарачево, с. Преколница, с. Раждавица, с. Раненци, с. Ръсово, с. Соволяно, с. Стенско, с. Церовица, с. Чудинци.

Защитена зона „Чокльово блато“ – код на защитената зона BG0000134.

Категория – защитена зона по директивата за местообитанията.
За територията на община Кюстендил обхваща землището на с. Буново.

- *Защитени територии*

❖ **Резерват “Църна река”**

Намира се в землището на с. Сажденик върху площ от 258,3 ха, от тях 85,2 ха горски фонд и 173,1 ха земеделски фонд.

❖ **Природна забележителност “Скакавишки водопад”**

Намира се в землището на с. Полска Скакавица на територия от 0,1 ха земеделски фонд.

❖ **Природна забележителност “Ючбунар-група секвои”**

Намира се в землището на с. Богослов и обхваща територия от 0,2 ха горски фонд.

❖ **Природна забележителност “Вековна букова гора”**

Намира се в землището на с. Граница, до манастира “Свети Лука” и обхваща залесена площ от 1,2 ха.

❖ **Природна забележителност „Земенските скали“ .**

За територията на община Кюстендил обхваща част от землището на с. Полска Скакавица. Площ – 13.0 хектара.

❖ **Защитена местност „Находище на анасонов лопен** – с. Цървеняно”, в землището на с. Цървеняно, община Кюстендил, област Кюстендил с обща площ 360.045дка

❖ **Защитена местност „Находище на скална метличина”**, в землището на с. Полска Скакавица, община Кюстендил, област Кюстендил с обща площ 391 дка.

❖ **Защитена местност „Зеления рид“**

Обхваща землищата на селата Сажденик, с. Цървена ябълка. Площ - 258.3 хектара.

1.2.6. Шум

На настоящия етап не се идентифицирани източници на промишлен шум и вредни емисии, които да са сериозен проблем за община Кюстендил.

Промишлените източници, разположени на територията на община Кюстендил, не са включени в утвърдения от МОСВ списък за контрол на шумови нива, поради което няма данни от проведени измервания на шума.

В РИОСВ - Перник няма постъпили жалби и сигнали относно превишаване на шумовото ниво от дейността на промишлени източници на територията на община Кюстендил.

1.2.7. Зелени площи в населените места

- *Зелени площи в населените места - кв.м. на жител; видове растителност и състояние; поддържани или изоставени са; проблеми; за по-големите населени места - разпределение по квартали; налични площи, определени по устройствените планове за зелени площи;*

На територията на град Кюстендил има около 600 дка зелени площи, т.е на човек от населението на града се падат по около 11 кв.м. Освен това има съществуващи 12 дка розариуми, 2 дка цветни петна, 1900 м жив плет.

Като цяло зелената система се намира в добро състояние, но на места се нуждае от подмяна на остарелите вече дървета с млади насаждения.

Предвижда се постепенно премахване на старите, болни и потенциално опасни дървета и заменянето им с млади насаждения.

От дървесните видове преобладават: липа, ясен, акация, конски кестен, чинар, айлант, бреза и някои иглолистни видове – ела, смърч, разположени предимно в група с широколистни видове. Срещат се и няколко изключително красиви плачещи върби, които са обявени за видове с особено висока декоративна стойност.

Зелената система се поддържа от ОП „Чистота”. Прави се ежегодно подкастряне на дърветата на „топка” за видовете, за които това е допустимо. Отстраняват се периодично счупените, изсъхнали и опасни дървета. Всяка година през пролетта и есента се прави засаждане на нови фиданки. Основният проблем, който се среща е тяхното опазване и липсата на култура у хората за съхраняване на новозасадените фиданки, храсти и цветни петна.

Зелените площи са сравнително равномерно разположени по целия град, като най-много са около центъра на града, а най-малко в кв. “Герена”. В последните години много от живущите в блоковите жилищни комплекси сами създават свои декоративни градинки и полагат грижи за тях, което е положително явление.

В селата декоративните зелени площи се свеждат до декоративен кът в центъра на селото и засадени в група декоративни дървета и храсти, обикновено около чешмите или площада.

С приемането и одобряването на Общия устройствен плана на община Кюстендил лесопарк „Хисарлъка“ е включен в урбанизираните граници на града.

Разположен е южно от града, на едноименния хълм Хисарлъка. В края на 19 век и началото на 20 век под ръководството на лесовъда Йордан Митрев хълмът е залесен с иглолистна гора. По-късно залесяването продължава, проведени са благоустройствени мероприятия и „Хисарлъка“ е превърнат в красив парк за туризъм, отдих и спорт. Лесопарк „Хисарлъка“ заема площ от 1300 дка. В него преобладава черният бор, срещат се бял бор, ела, смърч, явор, цер, липа и др. Създадени са алеи, кътове за отдих, детски и спортни площадки, чешми. Изградени са хотел-ресторантите „Вилата" и „Орлово гнездо", туристическа хижа „Руен", ресторантите „Чешмето", „Вилата на Генерала" и „Бохемия", детски санаториум, кюстендилския зоопарк, „Алея на здравето“, параклис „Свети четиридесет мъченици“.

Лесопаркът е свързан с Кюстендил посредством 3 асфалтирани пътя и много алеи. От високите части се открива панорама към Кюстендил, Кюстендилската котловина и оградните планини. Лесопаркът е посещаван туристически обект и изходен пункт за маршрути в планината Осогово. На най-високата равнинна част на лесопарка се намира късноантичната и средновековна крепост „Хисарлъка“, изградена в края на 4 – началото на 5 век. Поправяна през 6 в., тя преживява Първата и Втората българска държава и е съборена от османските завоеватели през 15 век. Днес част от крепостната стена е реставрирана и включена в цялостния архитектурен ансамбъл на лесопарка.

В градският парк на града всеки 21 март се чества празника „Кюстендилска пролет“.

- *Наличие на паркове за отдих извън населените места, статут, състояние, инфраструктура, посещаемост, осигуреност с транспорт*

Единственият парк за отдих е лесопарк “Хисарлъка”. Паркът е общинска собственост. Достъпен е за пешеходци и за автомобили. Има изградени асфалтови алеи и пътища. Изградени са кътчета за отдих, за спорт, детски съоръжения – пързалки, пясъчници, места за игри, барбекю, беседки, пейки и чешми.

Има съществуващи и новоизградени екопътеки, които са в много добро състояние, настлани са с камъни, почистват се редовно и се подържат. Лесопарка е любимо място на всички кюстендилци. Посещава се и от гостите на града. На територията на лесопарка се намира и зоокът “Кюстендил” с богата сбирка от хищници, тревопасни бозайници и птици.

1.2.8. Радиационна обстановка и влияние от нейонизиращи лъчения

Според данни от единната система за радиационен мониторинг на територията на община Кюстендил не са идентифицирани източници на радиационно замърсяване.

1.3. Управленски фактори

1.3.1. Отговорности и задачи

- *Общинска администрация - отговорности и задачи на комисии, отдели, сектори и отделни специалисти, които ги изпълняват*

Общинската администрация е органически свързана с общината, като административно-териториална единица, юридическо лице и самоуправляваща се териториална общност. Тя е правно-организационно единство, съвкупност от органи с обща и специална компетентност, ръководни длъжностни лица, както и административно–помощни органи, начело на които стои кметът на общината.

Предназначението на тази администрация е да съдейства за осъществяване управлението на общината, като извършва преди всичко практически действия по реализиране правомощията на кмета на общината и Общинския съвет.

При осъществяване на своята дейност общинската администрация се ръководи от принципите на законност, откритост, достъпност, отговорност и координация. Според дейностите, които извършва се разделя на обща и специализирана:

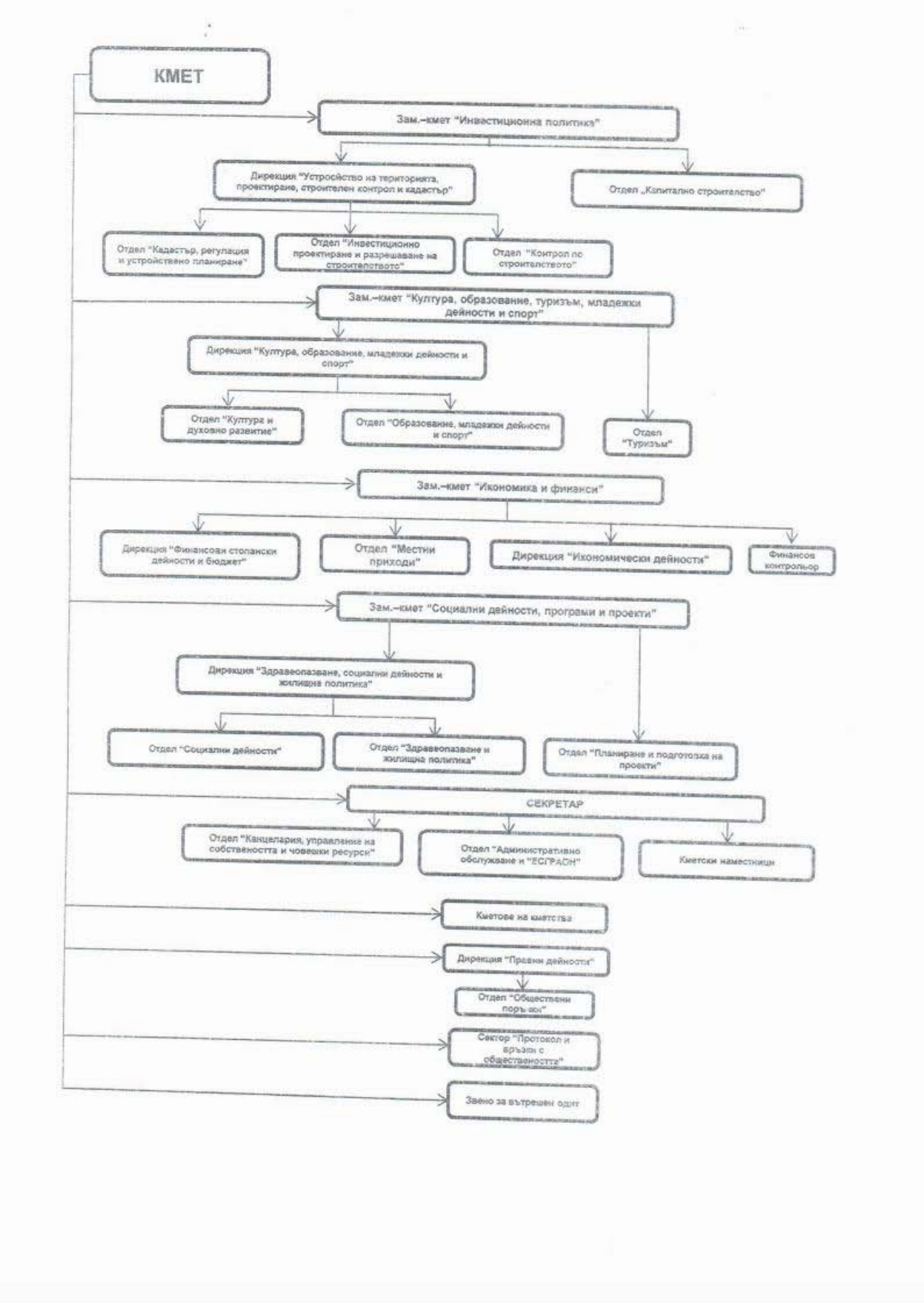
1) Общата администрация осигурява технически дейността на кмета на общината, кметовете на кметства, Общинския съвет и неговите постоянни комисии, както и на специализираната администрация. Извършва дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица
2) Специализираната администрация включва звената, които подпомагат и осигуряват осъществяването на правомощията на кмета на общината, кметовете на кметства, Общинския съвет и неговите постоянни комисии.

Общинската администрация е организирана в отдели и сектори. Числеността на специалистите и техническите лица в отделите и секторите се определя с приетата от Общинския съвет структура и се конкретизира в длъжностното разписание.

Дейността, структурата, организацията на работа и състава на общинската администрация се определят с Устройствения правилник.

Структурата на Общинската администрация е дадена на фигурата по-долу:

Структура на Общинската администрация

В Общинския съвет е създадена постоянна комисия по **ЗУТ, инфраструктура, екология и природни ресурси – в състав от 9 общински съветници.**

Кадри, заети в дейностите по опазване на околната среда – отговорности и

В община Кюстендил има един експерт “Екология” със задължения, включващи и участие в дейностите по управлението на отпадъците, към дирекция “Устройство на територията, проектиране, строителен контрол и кадастър”, която е на подчинение на Главния архитект на Общината.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил, на основание чл. 44 ал. 2 от ЗМСМА, са определени длъжностните лица, имащи право да установяват нарушения, а именно:

- Експерт „Екология“
- Служителите при звено „Охрана“ на ОП „УОИ”;
- Кметовете и кметските наместници на населените места в община Кюстендил;
- Упълномощени представители на ОП “Чистота”.

Контрол по управление на отпадъците се прилага от регионалните структури на РИОСВ – Перник.

- *задачи*

В община Кюстендил се работи по всички възникнали проблеми и възложени задачи, по-важни от които са:

- ✓ Работа във връзка с предписания, дадени от РИОСВ-Перник;
- ✓ Работа и проверки по писмени молби, жалби и сигнали, постъпили по “горещия телефон” на община Кюстендил за дейности водещи до увреждания на околната среда и нарушаващи санитарно-хигиенните изисквания;
- ✓ Работа по превантивна дейност и обявяване на инвестиционни намерения и граждани и фирми.
- ✓ Работа по разгласяване и организация на обществени обсъждания на доклади за ОВОС, както и изготвяне на становища по тях;
- ✓ Контакти и съвместна работа с НПО, широката общественост и институциите с отношение към околната среда.
- ✓ Контрол по опазването на декоративната дървесна и храстова растителност и тревните площи в населените места и лесопарк “Хисарлъка”;
- ✓ Актуализиране и обновяване на общинската нормативна уредба с цел по-лесно и точно прилагане;
- ✓ Работа по проекти.
- ✓ Работа по проекта за управление на отпадъците в регион Дупница – изграждане на претоварната площадка с инсталации за компостиране и сепариране.

- *Общински наредби в разглежданата област*

За територита на общината в сила са:

- ✓ Наредба за поддържане и опазване чистотата на територията на община Кюстендил, с която се уреждат:

- условията и реда за изхвърлянето, събирането включително разделното, транспортирането и обезвреждането на битовите, строителните и масово разпространените отпадъци на територията на общината

- реда, условията и специалните изисквания за поддържане и опазване на чистотата на територията на община Кюстендил, с оглед осигуряване условия за здравословна жизнена среда на гражданите
- задълженията, отговорностите и взаимоотношенията между общинската администрация и специализираното общинско предприятие „Чистота”, което извършва дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и улично почистване
- задълженията на учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частните фирми, домсъветите на етажните собственици и на гражданите по отношение на опазване на околната среда и ежедневното почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии

✓ Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Кюстендил, която урежда управлението на отпадъците на територията на общината.
✓ Наредба за изграждане и опазване на зелената система
✓ и други наредби, касаещи и регламентиращи управлението на компонентите на околната среда.

Изготвена и утвърдена е Наредба за обществения ред на територията на община Кюстендил, където са уредени и условията и реда за опазване, и поддържане чистотата на обществените места, задълженията и правата на гражданите, и общинската администрация.

1.3.2. Сътрудничество

- *Обмен на информация и сътрудничество с регионални органи на централни ведомства, от компетенциите, на които са въпросите по опазване на околната среда*

Контролната дейност на територията на общината се извършва от определените със Заповеди на кмета длъжностни лица, чиито компетенции са съгласно нормативната уредба. Упълномощените длъжностни лица водят превантивна политика за недопускане на големи отклонения от правилната организация на дейностите по опазване на околната среда.

Отчетността е основен елемент на документирането и систематизирането на събраната информация за състоянието на компонентите и факторите на околната среда. Следвайки йерархичната схема на документиране, е необходимо всички физически и юридически лица, които извършват дейности, оказващи въздействие върху околната среда, да разработват и предоставят на общината нормативно указаната документация. Отчети, както и други документи, все още не се подават от всички причинители на замърсяване, което води до непълноти в събираната информация.

Съвременната нормативна уредба дава възможност да се изгради една цялостна система за документиране. Спазването на разпоредбите на специализираните наредби ще осигури основната част от документирането на системата за опазване на околната среда. Все още обаче липсва съвременна система за обработка на данните.

Друг елемент на отчетността и обмена на информация, са взетите с официални протоколи решения на назначените от кмета на общината комисии. Тези решения също не са обхванати в система за следене.

Регионалните органи на централни ведомства, с които общината сътрудничи по въпросите за опазване на околната среда и които оказват контрол по всички извършвани дейности са: Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ)–Перник, Регионалата здравна инспекция (РЗИ)-Кюстендил.

Дейностите, свързани с налагането на санкции при установени нарушения на територията на община Кюстендил се извършват от инспекторите на РИОСВ-Перник.

- *Сътрудничество в разглежданата област със съседни общини, бизнеса, НПО*

На този етап община Кюстендил работи съвместно с останалите общини Регионално сдружение за управление на отпадъците „Рила Еко“, предимно по проблемите, свързани с управлението на ТБО на територията на областта и предстоящото изграждане на Регионален център за третиране на неопасни битови отпадъци на територията на Община Дупница, както и с останалите общини от област Кюстендил.

Община Кюстендил осъществява добро взаимодействие с НПО с интереси към екологичните проблеми. Разработени са множество съвместни проекти с екологична насоченост. При реализирането на проектите активно участие взимат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, както и бизнесмени.

- *Услуги, предоставяни от общината и на територията на общината, свързани с опазване на околната среда – обхват на дейност и статут*

➢ Третиране на отпадъците

Организираното сметосъбиране и извозване на територията на община Кюстендил, се извършва от Общинската предприятие „Чистота”.

➢ Водоснабдяване, канализация и пречистване на отпадъчните води

“Кюстендилска вода” ЕООД, Кюстендил е регистрирано в Кюстендиски окръжен съд на 01.08.2008 г.,с адрес на управление ул.”Цар Освободител” № 15.

Дружеството обслужва населените места на територията на област Кюстендил с изключение на община Дупница. Общият брой на обслужващите общини е осем с население към 31.12.2004 г. – 103 072 жители. Общият брой на обслужваните населени места е 122 на площ 2 079 кв.км. Броят на резервоарите в дружеството е 175 с общ обем 50 815 куб.м. Населението в посочените общини се обслужва от 66 бр. помпени станции. Град Кюстендил се обслужва от 3 бр. помпени станции с по два подема. Обслужваните общини са без режим на водоползване. Не се обслужват 45 селища с общо население 1 493 жители – т.е 1%.

Във всяка община са организирани клонове, където се извършват експлоатацията и техническото обслужване, отчитането на водомерите и събирането на таксите.

➢ Озеленяване и чистота в населените места

С Наредбата за обществения ред на територията на община Кюстендил са уредени условията и реда за опазване и поддържане чистотата на обществените места, задълженията и правата на гражданите и общинската администрация, с оглед осигуряване на здравословна жизнена среда.

Специализираното общинско предприятие “Чистота” извършва дейностите по сметосъбиране, сметоизвозване и улично почистване.

Учрежденията, обществените организации, държавните, общинските или частни фирми, домсъветите на етажните собственици и гражданите имат задължения по отношение опазване на околната среда, за ежедневно почистване и поддържане чистотата в ползваните от тях сгради, дворове и прилежащите им територии.

Опазването, реконструкцията и обогатяването на зелената система на територията на общината се извършва от ОП “Чистота”. Предприятието поддържа зелената система на територията на общината чрез засаждане на нови фиданки, сеч и саниране на стари и потенциално опасни дървета, създаване на нови насаждения, цветни петна и др.

1.3.3. Информиране на обществеността

- *Използвани подходи и механизми*

За целта са ангажирани компетентни в тази област длъжностни лица, които системно да работят за повишаване на екологичната култура и екологичното съзнание на по-голямата част от населението на общината. Като успешни първи стъпки на община Кюстендил в това отношение може да бъде оценено доброто взаимодействие с НПО с интереси към екологичните проблеми, съвместно с които са разработени множество проекти с екологична

насоченост, в които активно участие взимат граждани, ученици, еко-клубове, фирми, бизнесмени.

Въпреки целенасочената и постоянна работа на общинската администрация, все още няма формирано правилно отношение на гражданите към опазването на околната среда, няма създадени съзнателни навици за управление на дейностите свързани с третиране на отпадъците.

Основните усилия при информиране и работа с обществеността, са насочени именно към промяна на нагласата и съзнанието на гражданите по отношение опазването на околната среда. На този етап се постигат все още незначителни резултати, поради което се налага прилагането на принудителни и наказателни мерки.

1.4. Икономическо състояние

1.4.1. Промишленост

- *Състояние и очаквано развитие на общината*

Още от Средновековието през гр. Кюстендил е минавал южният път Западна Европа-Мала Азия през Балкански полуостров. В общината има наличие на изключително богато културно-историческо наследство от античността, Средновековието и Възраждането.

Към момента през града минава международен транспортен коридор №8. Разположен на стратегическо място в западната част на страната, общинския център град Кюстендил е на естествен географски кръстопът, който е спомогнал градът да се превърне във важен административен, икономически и културен център не само в рамките на Кюстендилска община, но и за цялата Кюстендилска област. Освен важен шосеен възел, Кюстендил се явява и балнеоложки и туристически център с национално и международно значение, археологически и архитектурен резерват, изходен пункт за туризъм и ски спорт в Осоговската планина.

Благоприятните природо-географски условия, потенциалните икономически и инвестиционни възможности, утвърдените социални и културни традиции, са предпоставка за устойчиво и балансирано развитие на общината. Основните цели са свързани с ефективно използване на наличните потенциали и предимства за:

- развитие на малки и средни предприятия;
- преодоляване на негативните процеси в селското стопанство;
- развитие и подпомагане на дейността на земеделските производители;
- доизграждане на общинската инфраструктура;
- съхранение и експониране на културно-историческото наследство.

Съществуващата икономическа структура и динамиката на предвижданите изменения, не създават условия за нарушаване на екологичната характеристика в района. Разработването и реализацията на залегналите в общинската стратегия за развитие мероприятия, както и осъществяването на мерките за решаване на съществуващите проблеми, ще доведат до подобряване качествата на околната среда.

- *Структурообразуващи отрасли*

Структурообразуващи видове промишленост за общината са:

- Трикотажната
- Шивашката
- Обувната
- Хранително-вкусовата
- Строителството

Основната част от предприятията са разположени в град Кюстендил, където са обособени три промишлени зони - североизточна (най-голямата), вътрешноградска и северна. Тук са предприятията за производство на шивашки изделия, дамски (а вече и мъжки) обувки,

силови трансформатори, кухненско обзавеждане, кондензатори, мебели, изделия на хранително-вкусовата промишленост и др.

Нараства броят на малките предприятия в областта на хранително-вкусовата промишленост - мандри, хлебопекарни, колбасарници, цехове за закуски и др.

През последните години на строителния пазар се появиха голям брой малки фирми, които от една страна доведоха до нарушаване на монопола на големите фирми, но от друга - е много трудно да бъдат контролирани - работят на малки обекти с малко работна ръка и техника и ползват услуги (вкл. и транспортни) на други фирми или еднолични търговци, които също е трудно да бъдат установени и контролирани.

- *Относителен дял в икономиката на общината на отрасли, чието развитие зависи от състоянието на околната среда*

Особено значение за моментното състояние и перспективите за развитие на общината оказват туризма и селското стопанство, които влияят или могат да повлияят върху състоянието на околната среда.

Туризъм

Благоприятни са условията за развитие на културен, селски и зимен туризъм. На територията на общината има чудесни балнеоложки условия. Топлите минерални извори, в съчетание с рехабилитационните центрове, дават възможност да се извършват процедури за лечение на редица заболявания. С минералната вода са захранени обществени бани, плувен комплекс с олимпийски размери и медицинска сауна. Високата температура и големия дебит предоставят възможност за геотермално използване на водата.

Създадени са условия за развитие на:

- Планински туризъм - наличието на много планински хижи и заслони, трайно маркирани маршрути в Осоговската планина /започваща непосредствено от града/ и Рила планина /намираща се на 40 км от Кюстендил/ дават възможност за развитие на туризма;
- Зимни спортове - наличие на бази за ски спортове /влекове, писти и др./, почивни бази;
- Екотуризъм - в региона няма предприятия, замърсяващи околната среда. Съгласно проучване на Министерството на околната среда и водите /МОСВ/ общината е една от най-екологично чистите в Р България.

Селско стопанство

Териториалните условия за развитие на селското стопанство са разнообразни. Общината попада в зона на преходно-континентален климат и средиземноморско влияние /главно по течението на река Струма/. Тези условия определят изключителната възможност за развитие на овощарството. Регионът е с доказани традиции, датиращи от миналото. Особеностите на почвата, в съчетание с климата определят забележителните вкусови качества на плодовете /ябълки, череши, сливи, круши и др. /, които се отличават с най-високо сухо съдържание и плодови аромати, в сравнение с произведените такива в Европа.

Селското стопанство има подчинено значение за икономиката. Причините за това се крият в ограничения териториален ресурс и разнообразния релеф. Отрасловата структура на селското стопанство има растениевъдно-животновъден характер.

Съпоставката между капацитетните възможности на фирмите от хранително-вкусовия комплекс и суровинния потенциал, показват съществуването на определено несъответствие. Капацитетът на производствените мощности е много по-голям от количеството на произведената селскостопанска продукция. Това води до увеличаване на транспортните разходи, което дава неблагоприятно отражение върху финансовите резултати на фирмите от хранително-вкусовата промишленост.

Типичното за селското стопанство, с изключение на овощарството, е, че в момента задоволява преди всичко отделните домакинства. Това в най-висока степен важи за животновъдството.

Основната задача в развитието на селското стопанство е възстановяване на традициите в овощарството, като максимално се използва научния потенциал на Института по земеделие-Кюстендил. От новосъздадените овощни градини около 70% заемат черешите, 26% - ябълки и остатъкът заемат сливи и вишни. В районите с потенциал за лозарство се наблюдава повишен интерес към създаване на нови площи лозя.

Животновъдството в областта е застъпено предимно в отраслите птицевъдство и говедовъдство. Добрите природо-климатични дадености предлагат условия за развитието на високопланинско и екологично чисто животновъдство. В момента са застъпени основно частните животновъдни ферми и по-малко частни сдружения и кооперации. Наблюдава се стремеж в частните стопани към затваряне на цикъла от производството на селскостопанска продукция. Това е един голям потенциал за насочване на инвестиции в селското стопанство, което ще доведе до разширяване на производството, модернизиране на процеса и повишаване качеството на продукцията.

1.4.2. Инфраструктура

Комплексното развитие на техническата инфраструктура и урбанизираните територии за достигане на европейските стандарти, са основа и предпоставка за развитие на бизнеса, посредством:

- европейски транспортни коридори;
- автомобилни /транснационални, национални и общински пътища/, железопътни комуникации, чартърни летища;
- подобряване и оптимизиране на достъпа до регионално значими обекти – природни, културно-исторически, социални и бизнес–локации;
- развитие на газопреносната мрежа и газоснабдяването – в промишления, обществения, социалния и в битовия сектори;
- електроснабдяване и електроразпределение; развитие на алтернативни енергийни източници;
- развитие на конкурентен телекомуникационен сектор – мрежа от трансгранични и вътрешно регионални оптични кабели, GSM-оператори и интернет доставчици;
- водоснабдяване и канализация;
- изграждане на пречиствателни станции за /ПСПВ/ и пречиствателни станции за отпадни води /ПСОВ/;
- хидромелиоративна система - основа за развитие на конкурентно земеделие;
- изграждане на регионално депо за ТБО;
- устройствено планиране и развитие на нови селищни зони, в съседство на проблемни интензивно населени селищни квартали, с нерегламентирано строителство и неизградени инфраструктурни мрежи, с преобладаващо ромско население /кв. “Изток”, гр. Кюстендил/.

Община Кюстендил е с територия 964,3 кв.км. Тя съставлява 31,44 % от общата площ на област Кюстендил. Общината обхваща 72 селища, от които 1 град и 71 села. Селата са разпределени по функционален тип както следва:

- V функционален тип - 1 брой;
- VI функционален тип - 15 броя;
- VII функционален тип - 14 броя;
- VIII функционален тип - 41 бр.

В общата площ на общината влизат: територии за добив на полезни изкопаеми – 40 370 дка и територии за транспорт и инфраструктура – 6 459 дка. Най-голям дял от територията на населените места заемат горските площи следвани от обработваемата площ, урбанизирани територии и водни площи.

През град Кюстендил /ГКПП Гюешево/ минава път първи клас № 6 - РМакедония-Кюстендил-Радомир-София-Карлово-Сливен-Бургас, който е главната пътническа артерия и връзка на столицата София със Скопие /Р Македония/, през Куманово. Път втори клас № 62 свързва Кюстендил с градовете Дупница и Самоков. Връзката на града с ГКПП Олтоманци /с Р Сърбия и Черна гора/ се осъществява по път № 601. През територията на Община Кюстендил минава трансевропейски коридор № 8 - Вльора-Тирана-Скопие-София-Бургас-Азия. В процес на проучване е трасе на бъдеща скоростна автомагистрала и ж.п. коридор. В Приложение № 9 е дадена пътна карта. В Таблица 1.4.2.1. е дадена дължината на републиканските пътища на територията на община Кюстендил.

Дължина на републиканските пътища на територията на община Кюстендил

I клас		**II клас**		**III клас**		**Пътни връзки**		**Общо**	
Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%
42,5	7,36	10,2	1,77	166,3	28,8	0,8	0,14	219,8	38,09

Територията на община Кюстендил се обслужва основно от автомобилен транспорт, чрез който се осъществяват по-голямата част от икономическите връзки и пътуванията между населените места. Автомобилните пътища са приоритет от развитието на транспортната мрежа на областта. В Таблица 1.4.2.2. е дадена дължината на републикански пътища на територията на община Кюстендил, а в таблица 1.4.2.3. състояние им.

Таблица 1.4.2.2.

Асфалтирани републикански пътища на територията на община Кюстендил

I клас		**II клас**		**III клас**		**Пътни връзки**		**ОБЩО**	
Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%	Дължина, км	%
42,5	7,36	10,2	1,77	145,6	25,23	0,8	0,14	199,0	34,49

Част от изградената третокласна пътна мрежа е без асфалтова настилка, а голяма част от нея е с настилка с лошо състояние.

Таблица 1.4.2.3.

Състояние на републиканските пътища на територията на община Кюстендил

С настилка															**Без настилка**	
Добро					**Средно**					**Лошо**						
I кл. /км /	II кл. /км /	III кл. /км /	Пътнии вр./км /	Общо	I кл. ./км /	II кл. /км /	III кл. /км /	Пътнии вр./км /	Общо	I кл. ./км /	II кл. /км /	III кл. /км /	Пътнии вр./км /	Общо	III км	%
				км / %					км / %					км / %		

28,8	3,9	42,4	0,8	75,9	13,2	7,5	3,2	59,9	0,0	70,65	12,2	6,2	3,1	59,5	0,0	68,8	11,9	4,5	0,8

Планинският и полупланински релеф се е отразил както върху железопътната мрежа на Югозападния планов район, така и върху жп мрежата на община Кюстендил. Тази мрежа не покрива равномерно територията, като по-важните оси са София-Гюешево и София-Кулата.

Съществуващата железопътна мрежа София – Гюешево /направление на Европейски коридор № 8/ не отговаря на съвременните технически параметри и не функционира ефективно.

Географското местоположение на областта предполага в дългосрочен план развитие на международни железопътни направления от Албания през Македония за България, от р. Дунав през България за Гърция, както и връзки между тях. Това предполага проектиране и строителство на нови съоръжения и терминали от европейски тип, в района на гр. Кюстендил и други населени места по протежението на транспортните коридори.

1.5. Финансови показатели

1.5.1. Бюджет

Общинския бюджет, като основен източник на финансиране на общинските дейности, е и инструмент за подпомагане на местното развитие и съществува тясна връзка по отношение на съставянето му и плана за стратегическо развитие.

През 2017 година в приход на бюджета на Община Кюстендил са постъпили общо **38 041 070 лева.** Приходите се делят на приходи с държавен характер и приходи с общински характер.

1. Приходите с държавен характер са в размер на **22 216 382** лв. и се формират от:

- Обща субсидия и др. трансф. за държавни дейности - 19 677 240 лв.
- Целева субсидия за капиталови разходи - 30 000 лв.
- Целеви трансфери /субвенции/ - 421 233 лв.
- Други получени целеви субсидии - 809 538 лв.
- Възстановени трансфери на ЦБ - - 1 211 лв.
- Трансфер от други бюджети - 388 817 лв.
- Временни безлихвени заеми между бюджетни и извънбюджетни сметки - 16 409 лв.
- Временно съхранявани средства и средства на разпореждане - - 10 525 лв.
- Остатък в началото на годината по бюджетни валутни сметки - 884 881 лв.

2. Приходите с общински характер са в размер на 15 824 688 лв. и се формират от:

- Данъчни приходи - 4 042 664 лв.
- Неданъчни приходи - 6 515 934 лв.
- Обща изравнителна субсидия - 3 169 000 лв.
- Целеви субсидии за капиталови разходи - 1 085 000 лв.
- Трансфери от други бюджети - - 99 364 лв.
- Целеви трансфери /субвенции/ - 1 500 000лв.
- Възстановен трансфер на ЦБ - - 147 974 лв.
- Предоставена възмездна финансова помощ - - 5 500 лв.
- Временни безлихвени заеми между бюджетни и извънбюджетни сметки - 28 304 лв.
- Временно съхранявани средства

и средства на разпореждане	-	- 40 885 лв.
✦ Приватизация на дялове, акции и участия	-	60 697 лв.
✦ Погашения по дългосрочни заеми от др. банки и др. лица в страната/ФЛАГ/	-	- 180 000 лв.
✦ Задължения по финансов лизинг и търговски кредит към местни лица	-	- 563 355 лв.
✦ Погашения на държавни (общински ценни книжа)	-	- 860 000 лв.
✦ Остатък в началото на годината по бюджетни валутни сметки	-	1 320 167 лв.

1.5.2. Приходи

Водещото и определящо при местните дейности, в т.ч. и екологията, са собствените приходи. Размера на приходите определя вида, обхвата и качеството на предоставяните местни услуги.

Основни източници на приходи в общинския бюджет, свързани с околната среда са:

- Приходи от такса „Битови отпадъци” ;
- Средствата от наложени санкции от общинските актосъставители за нарушения по общинските наредби - Наредба за опазване на чистотата на населените места; Наредба за опазване на озелененните площи и Наредбата за отглеждане на животни на територията на община Кюстендил.

Ежегодно в бюджета на община Кюстендил се определят сумите за:

- ➢ такса за сметосъбиране и сметоизвозване;
- ➢ средства за закупуване и ремонт на съдове за сметосъбиране;
- ➢ почистване на уличните платна, площадите, алеите и парковете в населените места, предназначени за обществено ползване;
- ➢ такса по обработка на сметища и обезвреждане на битови отпадъци в депото;
- ➢ поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депото за битови отпадъци.

В Община Кюстендил за последните години са събрани следните суми от такса смет (данните са от бюджетите на общината за съответните години):

Общински приходи от такса смет

Година	2013	2014	2015	2016	2017
Приходи	1 465 740 лв.	1 540 190 лв.	1 582 887 лв.	1 738 453 лв.	1 498 175 лв.

До момента не съществува обвързаност между количеството на образуваните отпадъци в домакинствата и такса „битови отпадъци”. Обществото не е достатъчно мотивирано и насърчавано да събира отпадъците разделно. Липсват мерки, стимули и преференции за насърчаване на рециклирането. Няма зависимост между количеството на разделно събраните отпадъци и таксата “битови отпадъци”.

1.5.3. Разходи

Бюджетните разходи на общината са предназначени за задоволяване на социалните, образователните, благоустройствените, инфраструктурни и други потребности на населението в общината. Обемът и структурата на бюджетните разходи зависят от множество натурални показатели, като численост на персонала, брой учащи се, състояние и развитие на общинската инфраструктура и др. Най-важният лимитиращ фактор за техния обем е размерът на действително постъпилите в бюджета приходи.

Относителният дял на разходите, свързани с опазване на околната среда, спрямо общите разходи на общината, за последните години е от порядъка на 4, 5 %.

В разходите (таблица 1.5.2.2.) за извършваното на територията на общината сметопочистване, се включват:

- разходи за сметоизвозване;
- разходи за осигуряване на съдове за съхраняване на битови отпадъци;
- разходи за поддържане на депото;
- разходи за поддържане временните претоварни площадки за битови отпадъци.

Таблица 1.5.2.2.

Общински разходи за сметопочистване

Година	2013	2014	2015	2016	2017
Разходи	1 457 382 лв.	1 701 412 лв.	1 435 053 лв.	1 455 081 лв.	2 097 317

Разходите по депониране са относително ниски и в много случаи не покриват напълно разходите за опазване на околната среда.

1.5.4. Такси

Нивото на таксите за услуги в областта на управление на отпадъците и водите, сравнено със средното за страната, показва че те са недостатъчен източник за покриване на основните разходи.

За 2017 година е определена такса битови отпадъци в размер на 1.4 промила за физически лица и юридическите лица за територията на града и 2.00 промила физически лица и юридическите лица извън града.

Предвидени са различни облекчения, включително до пълно освобождаване от такса битови отпадъци, за имоти намиращи се в населени места, в които няма организирано сметоизвозване. За случаите, в които няма да се използва организираното от общината сметоизвозване, ежегодно се определят такси за ползване на депото, като цената е за брой контейнери и кофи. Този принцип е бил следван и през предходните години. Събираемостта на тези такси в Община Кюстендил е 100 %.

Приходите от събираните такси за смет са недостатъчен източник за покриване на основните разходи по третиране на твърдите битови отпадъци.

Суми се събрат и о т такси и глоби за нарушаване на Закона за управление на отпадъците и нарушаване на наредбите, приети на Общински съвет. Сумите се използват за мероприятията, предвидени по настоящата програма, както и по програмата за управление на отпадъците.

1.6. Демографски показатели

1.6.1. Население на общината

Общият брой на населението в общината и в отделните населени места през годините 2010 г.; 2013; 2015; 2017, са дадени в таблица **1.6.1:**

Население на община Кюстендил

№	**Населено място**	**БРОЙ ЖИТЕЛИ**			
		2010	**2013**	**2015**	**2017**
1	Багренци	855	729	676	583
2	Берсин	224	145	128	108
3	Блатец	34	15	11	7
4	Бобешино	46	25	18	13

№	Населено място	БРОЙ ЖИТЕЛИ			
		2010	2013	2015	2017
5	Богослов	566	401	378	324
6	Буново	50	31	19	10
7	Вратца	295	224	206	167
8	Гирчевци	166	147	140	110
9	Горановци	172	97	91	66
10	Горна Брестница	65	41	41	38
11	Горна Гращица	492	376	346	289
12	Горно Уйно	38	9	6	8
13	Грамаждано	365	307	303	244
14	Граница	713	550	540	464
15	Гурбановци	9	4	2	2
16	Гърбино	5	1	1	1
17	Гърляно	205	190	148	138
18	Гюешево	382	276	198	174
19	Дворище	195	139	116	107
20	Дождевица	23	2	1	0
21	Долна Гращица	155	103	81	77
22	Долно село	159	90	64	54
23	Долно Уйно	49	18	12	11
24	Драговищица	669	443	356	345
25	Жабокрът	813	683	620	607
26	Жеравино	10	6	3	3
27	Жиленци	1391	1160	1034	985
28	Ивановци	17	2	2	1
29	Каменичка Скакавица	150	112	95	89
30	Катрище	175	113	92	78
31	Коняво	1016	835	709	680
32	Копиловци	765	663	562	549
33	Коприва	7	11	3	3
34	Кутугерци	21	6	3	2
35	Кършалево	31`	4	1	1
36	Кюстендил	50243	58058	49 485	47 263
37	Лелинци	62	36	30	24
38	Леска	4	1	1	1
39	Лисец	16	2	1	1
40	Лозно	995	877	745	730
41	Ломница	52	11	5	3
42	Мазарачево	125	56	57	37
43	Николичевци	471	426	373	354
44	Нов Чифлик	339	167	137	121
45	Ново село	62	34	20	16
46	Пиперков Чифлик	1077	1015	881	850
47	Полетинци	32	10	8	6
48	Полска Скакавица	84	47	25	23
49	Преколница	182	118	93	85
50	Радловци	184	101	88	76
51	Раненци	235	131	92	85

№	Населено място	БРОЙ ЖИТЕЛИ			
		2010	2013	2015	2017
52	Режинци	11	1	2	0
53	Раждавица	387	284	216	192
54	Ръсово	76	28	22	14
55	Савойски	17	9	8	5
56	Сажденик	7	2	2	2
57	Скриняно	238	202	190	184
58	Слокощица	1952	1710	1571	1472
59	Соволяно	866	704	614	586
60	Стенско	263	185	130	107
61	Таваличево	408	338	268	236
62	Търновлак	149	119	111	103
63	Търсино	35	11	11	8
64	Церовица	50	23	17	11
65	Црешнево	14	10	8	5
66	Цървена ябълка	23	10	7	5
67	Цървендол	7	2	1	1
68	Цървеняно	106	52	38	33
69	Чудинци	12	2	1	0
70	Шипочано	190	110	83	76
71	Шишковци	689	549	472	453
72	Ябълково	1112	971	856	797
	Общо	**71 103**	**74 370**	**63 403**	**60 303**

Голямата площ на общината, големият брой населени места и отдалечеността на значителен брой от тях от общинския център, правят управлението и обслужването им доста сложно.

В краткосрочен и средносрочен план не се очакват съществени изменения в броя на населението. Предвижда се запазване на тенденциите за нарастване на концентрацията на населението на територия с радиус до около 10 км от общинския център. В средно-и дългосрочен план ще се запазят относително стабилните темпове на нарастване на дела на градското население, включително и чрез приобщаване на села като квартали на града. Ще продължи намаляването на жителите на малките и отдалечени села.

Населението на общината е около 71 000 жители. Региона е етнически чист, като основна религия е християнството. В общината са изградени много църкви и манастири с национално и международно значение.

1.6.2. Миграция

През топлото полугодие се наблюдава, макар и минимално, нарастване на обитателите на селата за сметка на населението в градовете, и главно на гр. Кюстендил. Този процес трудно може да бъде анализиран и интерпретиран с помощта на статистически данни, тъй като не винаги временно пребиваващите са адресно регистрирани. По наблюдения на кметовете и представители на общинската администрация, увеличеният брой на населението в

селата през лятото е от 1 до 10 % от броя на постоянно живеещото население в селата. Поради постоянно влошаващата се възрастова структура, селското население естествено намалява.

Механичното движение в Кюстендилска област – заселване и изселване, свързано с учебен процес, с промяна на месторабота и др. е с устойчива неблагоприятна тенденция. Механичният прираст е отрицателен.

За периода 2010 – 2016 г. се наблюдава относително стабилизиране и намаляване на отрицателните стойности на прираста.

Таблица 1.6.2

Естествен прираст

Година	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Брой	-490	-550	-572	-587	-567	-599	-577	-661

Данните са предастовяни от НСИ.

1.6.3. Възрастова структура на населението

В годините на преход възрастовата структура на населението в община Кюстендил стабилно се влошава. Спадането на раждаемостта и отрицателния естествен прираст се отразяват изключително неблагоприятно върху нея - относителният дял на населението в подтрудоспособна и трудоспособна възраст намалява, докато по-възрастното население запазва броя си относително постоянен.

Образование и здравеопазване

При съпоставяне на образователната структура на населението в общината със средната за страната прави впечатление по-големия потенциал от специалисти с висше и полувисше образование и по-малкия потенциал от специалисти със средно образование. През последната година се отбелязва благоприятно нарастване на притежаващите висше и полувисше образование за сметка на лицата с основно и по-ниско от основно образование.

По отношение на образованието и здравеопазването е достатъчно да се отбележи, че в общината има по-висок от средния за страната брой учители в училищата и детските градини, но по-малък брой лекари и болнични легла на глава от населението.

Здравеопазването е сложна социална система, чиято мисия е запазването и увеличаването на националния здравен потенциал, увеличаване годините продуктивен живот и повишаване чувството на здравна сигурност и нормално човешко щастие. Промяната в тази система често е обективна необходимост, обусловена от предизвикателствата, както на вътрешни и външни фактори, така и от глобализацията на здравните проблеми. Здравната реформа в нашата страна не е уникално явление, а част от общия процес на промяна на здравните системи в целия свят.

1.7. Социално – икономически показатели

Социално-икономическо развитие на общината, на базата на устойчив икономически растеж и развитие на човешкия капитал може да бъде постигнато с прилагане на съвременни социални политики и комплексно развитие на региона, чрез:

→ Стимулиране развитието на човешките ресурси, на основата на инвестиране в професионална квалификация и преквалификация, въвеждане на високи технологии и постигане на по-висока конкурентна способност;

→ Оптимизиране на административните структури и укрепване на административния капацитет за изготвяне на качествени регионално значими проекти и тяхното управление;

→ Улесняване на достъпа до информация, оптимизиране на административни услуги, развитие на електронната търговия;
→ Насърчаване на съвместни инициативи между бизнеса, средните и средно професионалните училища и университетите от югозападния регион;
→ Прилагане на енергоефективни технологии и мерки за енергийна ефективност;
→ Възраждане на традициите и развитие на селското стопанство – овощарство, лозарство и зеленчукопроизводство;
→ Изграждане на пазари на производителите и селскостопански тържища;
→ Стимулиране на междуобщински партньорства и сътрудничество с други региони и общини от ЕС;
→ Институционално укрепване на елементите на социалната инфраструктура: здравеопазване, образование, култура, социални домове;
→ Подобряване на достъпа до здравеопазване и образование;
→ Развитие на трансграничното сътрудничество с РМакедония и РСърбия – създаване и утвърждаване на партньорства, подобряване на инфраструктурата, съвместна дейност в сферата на икономиката, селско стопанство, образование, здравеопазване, спорт и др.

1.7.1. Средно-годишен доход

Югозападният планов район има най-голямо икономическо развитие и най-висок БВП, но най-големи вътрешно-регионални различия.

Област Кюстендил се нарежда след областите София град, София Област и Благоевград и е преди област Перник.

Социално-икономическото развитие на общината се нуждае от целенасочена и финансово обезпечена инвестиционна политика. При нейното осъществяване регионалните и местните власти, частните предприемачи и неправителствените организации ще играят съществена роля в предлагането и разработването на програми и проекти за привличане на инвестиции в региона.

1.7.2. Относителен дял на разходите

Относителният дял на разходите за заплащаните такси по третиране на отпадъците и за ВиК услуги е в размер на около 5,75 % от средногодишните доходи на населението.

Регионалната дирекция за социално подпомагане - гр.Кюстендил провежда държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето и рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на област Кюстендил. Регионална дирекция за социално подпомагане - гр.Кюстендил (Таблица 1.7.1.2.) контролира изпълнението на мерките за закрила на детето, съдейства и сътрудничи на юридически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето, осъществява сътрудничество с областната и общински администрации и с неправителствени организации при осъществяването на политиката в областта на социалната защита на рисковите групи в община Кюстендил.

Таблица 1.7.2

Дейност на Дирекция “Социално подпомагане” – Кюстендил

2012 г.		**2016 г.**		**2017 г.**	
Общ брой подпомагани лица и семейства по чл.9 от ППЗСП	Брой подпомагани лица в трудоспособна възраст	Общ брой подпомагани лица и семейства по чл.9 от ППЗСП	Брой подпомагани лица в трудоспособна възраст	Общ брой подпомагани лица и семейства по чл.9 от ППЗСП	Брой подпомагани лица в трудоспособна възраст

1 287	1 224	932	855	849	1 030

Основните насоки в дейността на РДСП - гр. Кюстендил се покриват напълно с тези, заложени в държавната политика – спиране тенденцията на обедняване на населението в област Кюстендил, отпадане на много от най-бедните хора от социално подпомагане и включването им в националните програми за трудова заетост, които се реализират на територията на областта. Целта е тези хора да бъдат част от активния обществен живот. Това са част от мерките за социална адаптация и интеграция, насочени към най-големия потребител на социални помощи на територията на област Кюстендил - групата на безработните лица в трудоспособна възраст.

1.7.3. Заетост

Основната част от населението на гр. Кюстендил, както и населението на по-голямата част от селата, е заето в обслужващата сфера, промишлеността, строителство, транспорта и земеделието /сезонно/. Населението в по-малките и отдалечени села, което е главно в надтрудоспособна възраст се занимава със земеделие-предимно зеленчукопроизводство и екстензивно животновъдство.

В годините на преход успоредно с абсолютното намаление на заетите, протичат процеси на секторно и отраслово преразпределение на работната сила. В резултат на това преразпределение и във връзка с предпочитанията на частните работодатели към по-млади работници и специалисти, през 2002 г. се стигна до заетост на лицата с основно и по-ниско образование - 25,2 %. Делът на наетите в частните фирми на възраст до 29 години е с около 30 % по-висок от съответния дял в държавните фирми.

Сравнено със страната като цяло, нарастването на относителния дял на частния сектор спрямо обществения в общината протича по-бавно, като за момента той е малко над 43 %. Заетите в сферата на услугите са с около 10 % повече от тези в отраслите на индустрията. Само в земеделието почти всички заети са в частния сектор.

Поради ориентацията на все по-голям брой работодатели към по-млади работници и специалисти, числеността на безработните над 50 години неизменно нараства, независимо от снижаването на общия брой безработни за същия период. Сред безработните преобладават лицата без специалност, които най-трудно намират работа. Лицата с такова образование запазват броя и относителния си дял, независимо от снижаването на общия брой безработни. Сравнено в национален мащаб, относителния дял на лицата с инженерно-техническо специалност без работа е по-висок, за сметка на тези с работническа. Липсва осезаема динамика и при другите образователни групи, като характерен за общината е високия дял на безработните със средно специално образование.

2. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ И СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ /SWOT-АНАЛИЗ/

Хипотезите за развитие на община Кюстендил могат да бъдат направени след като се идентифицират силните и слабите страни на общината и се установи най-вероятната посока на промяна. От оценката на съществуващото състояние се налага изводът, че възможностите да преодолеем или сведем до минимум вътрешните слаби страни на общината ще изисква продължителен период от време.

Община Кюстендил има висока степен на силни страни и голям потенциал от външни възможности /перспективи/ за общината (Таблица 4.1.). Равнището на външните заплахи, които са пречка за развитието не е много високо, което предполага сравнително малък риск за реализация на програмата и изпълнение на стратегическите направления и специфични цели.

Постигането на стратегическите цели ще се осъществи, чрез неутрализиране на неблагоприятното влияние на заплахите и слабите страни.

Таблица 2.1.

SWOT - АНАЛИЗ

Силни страни	Слаби страни
1. Геостратегическо местоположение - Национална граница с две държави -РМакедония и РСърбия и относителна близост до техните столици; - Сравнителна близост до столичния град - Преминаване на Европейски пътища № 6 и № 8	**1.** Необходимост от оптимизиране и реновиране на съществуващата инженерна инфраструктура.
2. Разнообразни природни условия – климат, релеф и ресурси за развитие на: - селско и горско стопанство - туризъм	**2.** Разпокъсаност и маломерност на земеделската земя и липса на мащабно конкурентноспособно селско стопанство
3. Наличие на полезни изкопаеми, надземни ресурси и минерални води: - въглища - оловно-цинкови руди - инертни материали - повърхностни и подземни води - лечебни термоминерални води, и питейни минерализирани води	**3.** Намалени възможности за поливно земеделие, поради разрушаване на голяма част от хидромелиоративните съоръженията
4. Сравнително чиста околна среда, без големи промишлени замърсявания	**4.** Неблагоприятни условия за развитие на селското стопанство – унищожаване на ценна обработваема земя и пораждане на проблеми от екологичен характер
5. Наличие на защитени територии от национално значение	**5.**Липса на високотехнологични производства, иновации, конкурентноспособност
6. Сравнително добре развита инженерна инфраструктура и комуникации : - пътища - водоснабдяване - телефонизация - оптични кабели - енергоснабдяване	**6.** Слаба структуриране на проблемите и неизвеждането им на всички нива, в т.ч. и на общинско. Недостатъчна всеобхватност, глобалност и координираност при решаването им.
7. Богато културно-историческо наследство и традиции, определящи уникалната идентичност на региона. Добре развита мрежа от културни институции от местно, регионално и национално значение	**7.** Наличие на замърсени и нарушени терени и нерегламентирани сметища.
8. Национален институт по земеделие, гр. Кюстендил, с научен потенциал, осъществяващ консултантска дейност с научно-обосновани технологии и внедряване на добри европейски практики.	**8.** Липса на информационни системи за надеждна и актуална информация за основните параметри на развитие на всички нива, което затруднява обективната и своевременна оценка на процесите и проблемите на общинско развитие.
9. Относително високо образователно равнище. - Наличие на утвърдени висши учебни заведения в съседните области – София, Благоевград - Добре развита мрежа на професионални училища	**9.** Неблагоприятна демографска структура и тенденции – намаляване и застаряване на населението, обезлюдяване на селските и гранични територии, висока миграция към столичния град и емиграция. Сравнително висок % на безработица.
10. Наличие на свободен квалифициран трудов потенциал - качествен човешки ресурс с професионални и трудови навици	**10.** Сравнително голям дял на етническо ромско население в областта, концентрирано в жилищни зони с нерегламентирано строителсво с висока плътност на застрояване и неразвита техническа и социална инфраструктура.

11. Стабилна макро-икономическа среда за развитие на малки и средни предприятия и увеличаващ се дял на частния сектор	**11.** Неразвита система за насърчаване на бизнеса и предприятията. Липса на условия за активизиране на личната инициатива и предприемачество, с цел приобщаване при решаване на проблеми от общинско значение
12.Сравнително добре развита мрежа на здравеопазване и социални услуги	**12.** Субектите от социалната и здравната сфера не функционират в унисон със съвременните изисквания и потребности на населението
Възможности	**Заплахи**
1. Наличие на международни и национални програми за стимулиране на развитието	**1.** Задълбочаване на неблагоприятните демографски тенденции – миграция към столицата и емиграция
2. Достъп до кредити, данъчни облекчения за бизнеса	**2.** Липса на достатъчно средства, поради зависимост на общината от централно бюджетно финансиране
3.Въвеждане на иновации и високи технологии в бизнеса.	**3.** Влошаване условията за ефективни селскостопански дейности и понижаване на конкурентноспособността на съществуващите малки земеделски стопанства
4. Използване на ресурси за решаване на проблемите свързани с опазване на околната среда, чрез изготвяне на проекти за финансиране	**4.** Изчерпване капацитета на депото за ТБО и забавяне прилагането на регионална система за управление и преработка на отпадъците – не реализаране на проекта за регионално депо за ТБО, гр. Кочериново. Забавяне на реализирането на РЦТНО Дупница.
5. Развитие на образователната система, чрез широко навлизане на нови компютърни технологии	**5.** Забавяне на регионално-значими инфраструктурни проекти – европейски коридори Е8 и Е4
6. Създаване на условия за подобряване качеството на живот в ромските квартали, чрез подобряване на техническата инфраструктура , качество и стандарт на жилищната и социалната среда	**6.** Задълбочаване на проблемите – неблагоприятни условия и качество на живот в ромските квартали и влошаване на социално-икономическия статус на населението
7. Развитие на трансгранично сътрудничество със съседните страни-РСърбия и РМакедония във всички сфери на социално-икономическия живот	**7.** Високи разходи за внедряване на екологосъобразни технологии
8. Прилагане на регионална стратегия и план за икономическото развитие	**8.** Глобални промени в климата

3. ВИЗИЯ ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНАТА

Община Кюстендил притежава забележителни и разнообразни природни дадености и наследство от осемхилядолетна история и култура – природни забележителности и защитени местности, резервати, множество национални и местни паметници.

Съхраняването на уникалната природната среда, културно-историческото наследство и идентичност и изявата им, като основа за комплексно хармонично развитие на региона най-общо обхващат:

- Ефективно и балансирано използване на местните природни ресури;
- Прилагане на ефективна система за мониторинг и контрол на околната среда и дейности по възстановяване на екологичното равновесие на нарушени от антропогенна дейност територии
- Съхраняване, консервация, реставрация и адаптация на архитектурно-историческите паметници на културата;
- Социализиране на движимите и недвижими паметници на културата и развитие на дейности за опознаване на регионалната история и култура, като основа за провеждане на културни събития и форуми;
- Развитие на устойчив, природосъобразен туризъм – балнеоложки, културен, планински, зимни спортове, екологичен, селски, ловен, риболовен и др. алтернативни форми на туризъм;
- Обогатяване на екологичната култура и извънучилищната активност на подрастващите с природо - опознавателни и природозащитни дейности.

Визията за околната среда на общината като виждане на желанията на хората за бъдещото състояние на околната среда определят община Кюстендил, като утвърден трансграничен център в Югозападна Европа, с устойчив икономически растеж и хармонични условия за бизнес и живот.

Съхраняването на уникалната природна среда и богатства, наследство от хилядолетна история и култура, възраждащите се селскостопански традиции и слава, съвременната и развиваща се комплексна инфраструктура, ще създадат условия за труд, обогатена социална среда и повишено качество и стандарт на живот.

Основания Кюстендилска община да бъде определена, като община с висок туристически потенциал, дават наличието на туристически локализации; защитени територии; обекти от „100-те национални туристически обекта”; резервати на културно-историческото наследство; обекти от списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО; паметници на културата с национално значение; балнеология; организираната местна инициатива и културни прояви.

Главната цел на община Кюстендил е постигане на устойчиво хармонично и балансирано развитие на общината, което да доведе до:

- доближаване до средните социално-икономически параметри в регионите на Европейския съюз,
- намаляване на вътрешно - регионалните различия в Югозападния планов район на Република България,
- развитие на сътрудничеството със съседните и европейските региони,
- ефективно управление на околната среда и природните ресурси.

4. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

4.1. Генерални стратегически цели

На основата на тенденциите, очертани при анализа на средата и резултатите от SWOT анализа, са формулирани генералните стратегически цели на програмата. Всяка от генералните стратегически цели формулира крайното желано състояние на нещата, т.е. състоянието на околната среда, в което искаме да живеят жителите на общината, състоянието, в което искаме да бъде природата с нейното видово разнообразие, както и състоянието на компонентите на околната среда. С оглед полагане на усилия за запазване на желаното състояние, генерални стратегически цели са формулирани и по отношение на областите и секторите, за които не са идентифицирани проблеми на фазата на анализа на средата.

Усилията в развитието на общината като цяло са насочени в следните основни направления:

- Развитие на комплексната инфраструктура
- Насърчаване на регионалната икономика и трансгранично сътрудничество
- Развитие на конкурентноспособно селско стопанство и преработвателна промишленост
- Социално развитие и човешки капитал
- Опазване и околна среда и ефективно управление на природните ресурси
- Развитие на жизнеспособен туризъм

Генералните стратегически цели на общината по отношение на опазване и околната среда и ефективното управление на природните ресурси са следните:

1) Усъвършенстване на системата за управление на ТБО
2) Опазване и поддържане на биоразнообразието на защитените територии в областта
3) Подобряване качеството на въздуха на територията на общината.
4) Инвентаризация на нарушените терени и рисковите територии. Прилагане на мерки за предотвратяване увреждането на компоненти и фактори на околната среда
5) Използване на потенциала за развитие на биологично земеделие за производство на биологично чиста растителна и животинска продукция
6) Ефективно използане и управление на горските ресурси
7) Насърчаване използването на алтернативни източници на енергия
8) Разширяване и подобряване на канализационната и водопреносната мрежа на територията на община Кюстендил.

4.2. Специфични стратегически цели

Специфичните стратегически цели (Таблица 4.2.) са формулирани на основата на генералните стратегически цели. Те са стъпките за достигане на състоянието, определено с генералните стратегически цели и обхващат всички дейности, които предстои да бъдат извършени през определения за програмата период.

Таблица 4.2.

Специфични стратегически цели

Генерална цел 1. Усъвършенстване на системата за управление на ТБО		
Специфични цели	1.1.	Изграждане на претоварна площадка за Община Кюстендил и регионален център за третиране на неопасни отпадъци Дупница със инсталации за компостиране и предварително третиране на отадъците
	1.2.	Закриване и рекултивация на съществуващото депо за ТБО
Генерална цел 2. Опазване и поддържане на биоразнообразието в защитените територии в областта		
Специфични цели	2.1.	Повишаване информираността на обществото по отношение на околната среда и природните ценности
	2.2.	Екологично възпитание и обучение на младежите
	2.3.	Оптимизиране управлението на защитените територии
Генерална цел 3. Подобряване качеството на въздуха на територията на общината.		
	3.1	Мерки за намаляване нивата на ФПЧ10 в атмосферния въздух.
	3.2	Мерки, насочени към цялостно подобряванеи опазване на чистотата на атмосферния въздух, включително дейности по измерване, превенция и реакция при екологични рискове.
Генерална цел 4. Инвентаризация на нарушени терени и рисковите територии. Прилагане на мерки за предотвратяване увреждането на компоненти и фактори на околната среда		
Специфични цели	4.1.	Рекултивация на нарушени терени
	4.2.	Каталогизиране на териториите в областта, с прояви на рискови геоморфоложки явления
	4.3.	Провеждане на укрепителни мероприятия
	4.4.	Прочистване на речните корита
	4.5.	Противоерозионни мероприятия
	4.6.	Подобряване на системите за мониторинг и контрол на околната среда
Генерална цел 5. Използване на потенциала за развитие на биологично земеделие за производство на биологично чиста растителна и животинска продукция		
Специфични цели	5.1.	Прилагане на европейски норми и стандарти за биоземеделие и екопродукция
	5.2.	Подпомагане създаването и функционирането на сертифициращи органи
	5.3.	Насърчаване на производителите
Генерална цел 6. Ефективно използане и управление на горските ресурси		
Специфични цели	6.1.	Провеждане на лесоустройствени мероприятия в областта и усъвършенстване контрола върху нерегламентираните сечи
	6.2.	Създаване на условия за въвеждане на екологосъобразни технологии в дърводобивната промишленост
	6.3.	Прилагане на регламентирана система за билкопроизводство и билкосъбиране
	6.4.	Разработване на система от мероприятия за поддържане на оптимални дивечови популации и оптимизирани режими за лов и риболов
Генерална цел 7. Насърчаване използването на алтернативни източници на енергия		
Специфични цели	7.1.	Решаване на проблема със замърсяването на атмосферния въздух от неорганизирани източници - главно от транспорта и от бита, през студеното полугодие
	7.2.	Намаляване на вредните емисии от автотранспорта, чрез въвеждане използването на екологично гориво и др. мерки
Генерална цел 8. Разширяване и подобряване на канализационната и водопреносната мрежа на територията на община Кюстендил.		
Специфични цели	8.1	Подготовка и кандидатстване за финансиране на инвестиционни предложения за подобряване и разширяване на водопреносната и канализационната мрежа в населените места на територията на община Кюстендил.

4.3. Приоритети

Приоритизирането на целите показва към реализацията на кои от тях могат да бъдат насочени усилията в случаи на ограничени ресурси или на възможности за едновременно реализиране на всички избрани и посочени мерки и стратегии за постигане на специфичните цели.

Успешното изпълнение на програмата изисква ангажираност на целия персонал на общината. Отговорностите са свойствени не само на длъжността с функции по опазване на околната среда, а се поемат и от други сектори на общината, като например оперативното управление или дейностите на административния персонал, извън тези по околната среда. Висшето ръководство определя политиката по околната среда на общината и осигурява внедряването на системата за управление.

По приоритет проблемите се подреждат с последователно вземане на решения по:

- Финансово обезпечаване на дейностите;
- Изграждане на претоварна площадка за Община Кюстендил и регионален център за третиране на неопасни отпадъци Дупница със инсталации за компостиране и предварително третиране на отадъците;
- Изграждане на регионален център за третиране на ТБО;
- Изграждане на ефективна система за третиране на биоотпадъците;
- Установяване на законосъобразно третиране на отпадъците и почистване на нерегламентираните сметища;
- Изготвяне на проект за закриване и рекултивация на съществуващото сметище край с. Радловци;
- Закриване и рекултивация на съществуващото сметище край с. Радловци;
- Предприемането на комлекс от мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на общината.
- Предприемане на комплекс от действия за разширяване и подобряване на канализационната и водопреносната мрежа на територията на община Кюстендил.
- Изграждане на подходяща за изпълнение на програмата общинска организационна структура;
- Създаване на система за документиране на дейностите по отпадъците;
- Изграждане и въвеждане на система за мониторинг и измерване на показателите;
- Засилен контрол по изпълнение на законовите и общински разпоредби;
- Информираност на цялото население;
- Привличане на учащите в процеса на формиране на екологична култура.
- Готовност за извънредни ситуации и способност за реагиране.

5. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

Планът за действие е представен в табличен вид и посочва избраните мерки и стратегии за достигане на всички специфични цели. Към всяка стратегия са посочени конкретните задачи, които са необходими стъпки за цялостната реализация на стратегиите и мерките. За всяка задача е посочен краен срок за изпълнение, отговорни лица,

предполагаемите ресурси за изпълнение на задачата и възможните източници за осигуряването им.

За изпълнение на стратегията са посочени инвестиционни, организационни и управленски задачи. Сроковете за изпълнение на стратегиите във времето са съобразени с възможността част от предвидените задачи да бъдат изпълнявани едновременно.

Таблица 5.1.

План за действие по опазване на околната среда на община Кюстендил

Стратегически цели	**Задачи**	**Срок з изпълне**
1. Изграждане на регионален център за третиране на неопасни отпадъци на територията на Община Дупница и общинска претоварна площадка	Постоянен контрол на състоянието на депото за ТБО край село Радловци и реализиране на поредица от мероприятия за подобряване състоянието му според изискванията на нормативните документи за съществуващи сметища	постоян
	Започване на подготвителни работи по проектиране и изграждане на претоварна площадка за ТБО при изграждането на РЦТНО Дупница	2018 г. - 2
	Започване на подготвителни работи по проектиране и рекултивация на съществуващото сметище	2018 г
	Работата съвместно с другите общини за изграждане на регионален център за третиране на неопасни отпадъци	постоян
	Търсене на алтернативни методи и начини за бъдещо решаване на проблема с битовите и строителните отпадъци	2018 - 202
	Закупуване на нова съвременна техника за обслужване на претоварната площадка към регионалното депо	2018-201
	Проучване на възможностите за икономически изгодно сътрудничество с частни фирми в областта на управление на отпадъците	Постоян
2. Премахване на нерегламентираните сметища за ТБО и рекултивация на терените	Подобряване на дейностите по поддържане чистотата на населените места и усъвършенстване на организацията по сметосъбиране и сметоизвозване	Постоян
	Картотекиране на нерегламентираните замърсявания с битови отпадъци и разработване на график за ликвидирането им	2018 г
	Разширяване на системата на организираното сметопочистване и сметоизвозване на територията на общината и решаване на проблема с честотата на извозване на сметта	2018 - 202
	Почистване на нерегламентираните сметища по селата, които възникват непрекъснато, главно поради недостига на съдове за смет, честотата на извозването им и вида отпадък, характерен за селските райони	Регуляр /веднъж на месеца или месец
	Основно почистване на всички села, дори и на тези, които не са включени в системата на организираното сметосъбиране и сметоизвозване	Сезонно/еж
	Закупуване на нови съдове за смет	2018 - 202
	Разширяване на системата за разделно събиране на отпадъците	2018 - 202
	Въвеждане на икономически стимули и санкции за намаляване количеството на отпадъците	2018-202

3.Предприемане на мерки за подобряване качеството на атмосферния въздух	Реализиране на проектите за енергийна ефективност на сградите: Саниране на панелните жилища.	2018 – 20
	Забрана за движение за товарни автомобили по определени улици	Постоян
	Кандидатстване по проекти за поетапна подмяна на отоплителни уреди на фосилните горива, използвани в домакинствата с уреди на енергия, добита от възобновяеми източници или други екологично чисти горива	2018-202
	Редовно (веднъж месечно) измиване на улиците с най-високо ниво на запрашеност, добавяне на ПАВ към водата за по-добро измиване на улиците.	Постоян
	Месечно почистване (миене) на всички улици от централната регулация и най-натоварените основни улици по предварително изготвен график.	2018-202
	Постоянна поддръжка на пътната мрежа (своевременно извършване на ремонтни работи) и поддържане на техническа изправност на настилките на уличната мрежа. Едновременна програма на планираните ремонти по подземната инфраструктура и качествено възстановяване на пътната настилка.	2018-202
	Увеличаване на уличното озеленяване и площите с растителност, способна да абсорбира праха и аерозолите от въздуха, по булеварди с интензивно движение.	2018-202
	Ежегодна поддръжка на зелените площи, с подходяща /характерна/ дървесна и храстова растителност и добавянето на нова при необходимост.	2018-202
4.Разширяване и подобряване на канализационната и водопреносната мрежа на територията на община Кюстендил	Подготовка и кандидатстване за финансиране на инвестиционни предложения за подобряване и разширяване на водопреносната и канализационната мрежа в населените места на територията на община Кюстендил.	2018-202
5. Повишаване информираността на обществото по отношение на околната среда и природните ценности	Използване на местните медии за информиране на населението за всички дейности на общината, свързани с опазване на околната среда	Постоян
	Привличане на обществеността при почистване на площи за обществено ползване	Постоян
	Организиране на екологични срещи за дискутиране на въпроси, свързани с чистотата	Постоян
6. Екологично възпитание и обучение на младежите	Провеждане на срещи с екологични клубове, училища, детски градини, НПО по проблеми свързани с отпадъците и опазване на околната среда	Ежегод
7. Оптимизиране управлението на защитените територии	Предотвратяване на неконтролирана паша на животни в горски и земеделски масиви и в зелените площи на град Кюстендил, както и лесопарк “ Хисарлъка”	Постоян
8. Провеждане на укрепителни мероприятия	Проучване на терените с характерни свлачищни процеси и възможностите за изготвяне и финансиране на инвестиционни проекти.	2018 – 20
9. Почистване на речните корита	Почистване на речните корита от отпадъци, самонастанила се във водното течение растителност, сухи, счупени и потенциално опасни дървета	2018 – 20
	Изграждане на канализация и малки пречиствателни станции в по-големите села на общината	2018 - 202
10. Противоерозионни мероприятия	Проучване на терените с характерни ерозионни процеси и възможностите за изготвяне и финансиране на инвестиционни	2018 – 20

	проекти.	
11. Подобряване на системите за мониторинг и контрол на околната среда	Усъвършенстване на информационна система с база данни за обхващане на документите, свързани с отпадъците	Постоян
	Разширяване на административния персонал в областта на дейностите по опазване на околната среда	2018 г
	Контрол върху безстопанствените кучета и работата на приюта за безстопанствени животни	Постоян
	Контрол на броя на домашните животни, отглеждани в нарушение на Наредбата за опазване и поддържане на чистотата на територията на Община Кюстендил	Постоян
	Изготвяне и/или актуализиране на общинските наредби за управление на компонентите н аоколната среда	2018-202
	Мониторинг на почистените депа	Постоян
12. Провеждане на лесоустройствени мероприятия в областта и усъвършенстване контрола върху нерегламентираните сечи	Реконструкция и обогатяване на зелената система на територията на общината	2018-202

Забележка: *Необходимите ресурси /финансови средства/ за изпълнение на програмата за опазване на околната среда не са конкретизирани като цифра, поради дългосрочността на периода на действие на програмата и невъзможността за прогнозиране на цените на планuваните съоръжения и услуги.*

6. ОРГАНИЗАЦИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

Постигането на целите за екологосъобразно управление в Община Кюстендил е възможно чрез усъвършенстване на изградената до момента схема на действие и внедряване на нови технологии и организационни подходи.

За да се постигне желаният успех за създаване на цялостна съвременна система за опазване на околната среда, преди всичко трябва да се създаде необходимата организационна структура. Малкият брой специалисти, които са ангажирани с тези дейности, е недостатъчен и следва да бъде увеличен.

Следващата стъпка е засилване на контрола от страна на компетентните лица и строго изискване за спазването на разпоредбите на законовата уредба.

Особено важен момент за постигане на желаните положителни резултати е информираността на цялото население, тъй като в процеса на дейностите по опазване на околната среда на практика участва всеки жител на общината.

6.1. Отговорни лица

Отговорно длъжностно лица за координация по изпълнението на програмата на община Кюстендил са кмета на Община Кюстендил, Заместник-кмет „Инвестиционно проектиране, Главния архитект на общината, експертите, заети с опазване на околната среда и озеленяване, ОП „Чистота“.

Със Заповеди на кмета на община Кюстендил, на основание чл. 44 ал. 2 от ЗМСМА са определени длъжностните лица, които имат право да установяват нарушения, а именно:

- еколога на Общината;
- служителите на ОП ”УОИ”;
- кметовете на населените места в община Кюстендил;
- упълномощени представители на ОП “Чистота”.

Контролната дейност по опазване на околната среда се извършва от определените със Заповеди на кмета длъжностни лица. Компетенциите на тези длъжностни лица са съгласно нормативната уредба. Със ЗООС и ЗУО се разшириха правата на кметовете за извършване на контролни функции.

Упълномощените длъжностни лица водят превантивна политика за недопускане на големи отклонения от правилната организация за дейностите по опазване на околната среда.

6.2. Отчетност

- *Комисия за отчет и взимане на решения по отношение на възникнали проблеми*

Общинската програма за опазване на околната среда се приема от общинския съвет, който контролира изпълнението й. В изпълнение на задълженията си по ЗООС кметът на общината ежегодно внася в общинския съвет отчет за изпълнението на програмата за околна среда, а при необходимост - и предложения за нейното допълване и актуализиране. При разработването, допълването и актуализирането на програмите ще се привличат и представители на неправителствени организации, на фирми и на браншови организации.

- *Схема за следене на напредъка на изпълнение на програмата*

Отговорните лица за наблюдение изпълнението на задачите, периодично ще информират и ще предлагат решения или на обсъждане, възникналите съществени проблеми при изпълнение на дадена задача или изоставане от графика.

- *Периодичност на актуализация на програмата и отчета за изпълнението и пред Общинския съвет*

Програмата за опазване на околната среда на община Кюстендил е приета за срок на действие 4 /пет/ години. Като динамичен и отворен документ, тя ще бъде периодично допълвана съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство и други фактори със стратегическо значение.

- *Информиране на РИОСВ и обществеността за изпълнението на програмата*

Съгласно разпоредбите на ЗООС, внесените от кмета на общината в общинския съвет ежегодни отчети за изпълнението на Програмата за опазване на околна среда, ще се представят за информация в Регионалната инспекция по околната среда и водите – гр. Перник.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ ПРОГРАМАТА

Неразделна част от Общинската програма за опазване на околната среда на община Кюстендил са приложени следните материали и документи :

Приложение № 1 - Общинска програма за управление на дейностите по отпадъците на община Кюстендил;

Приложение № 2 - Програма за управление и подобряване качеството на отмосферния въздух на територията на община Кюстендил;

Приложение № 3 – Раздел „Лечебни растения“